

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Redovna djelatnost zavoda

PROGRAM RADA

**OČUVANJE I UNAPRJEĐENJE ZDRAVLJA PUČANSTVA KROZ
JAVNOZDRAVSTVENU DJELATNOST
DIO ZA POTREBE MINISTARSTVA ZDRAVSTVA
01.01.2025. – 31.12.2025.**

Zagreb, siječanj 2025.

1. SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU ZARAZNIH BOLESTI

Koordiniranje, stručno usmjeravanje i nadziranje rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave

Služba u okviru Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske je konzilijarna služba za epidemiološke službe svih županijskih zavoda za javno zdravstvo. Ovaj se posao svakodnevno odvija u dnevnim kontaktima s epidemiološkim službama na terenu. Specijalist epidemiolog bit će dežuran 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu na mobilnom telefonu kao konzilijarna specijalistička služba (funkcija 24/7). Prilikom obavljanja protuepidemijskih poslova na terenu stručnjaci Referentnog centra za epidemiologiju djeluju u suradnji s lokalnim epidemiološkim službama, te zajednički rad koriste i za edukaciju i trajno stručno usavršavanje. U okviru poslova koordinacije, stručne pomoći i vanjskog stručnog nadzora stručnjak (stručnjaci) Službe će planski i prema potrebi (pozivu) obilaziti epidemiološke službe u županijskim zavodima za javno zdravstvo. Po potrebi će se provoditi protuepidemijske interventne mjere izravno i neovisno o lokalnoj higijensko-epidemiološkoj djelatnosti.

Praćenje epidemioloških podataka o zaraznim bolestima prema Listi zaraznih bolesti čije je sprječavanje i suzbijanje od interesa za Republiku Hrvatsku, izrada izvještaja i analize epidemiološke situacije, unaprijeđenje i evaluacija epidemiološkog informacijskog sustava za praćenje zaraznih bolesti

Stručnjaci Službe kontinuirano prate kretanje zaraznih bolesti na području Hrvatske kroz Registar zaraznih bolesti i Registre za zarazne bolesti s pojačanim praćenjem, kao što su tuberkuloza, legioneloza i HIV/AIDS. Kontinuirano i sveobuhvatno se prati kretanje zaraznih bolesti i izvan hrvatskih granica na području EU i šire te aktivno sudjeluje u zajedničkoj ili selektivnoj izmjeni povjerljivih podataka u sklopu sustava ranog uzbunjivanja i odgovora na razni EU (EWRS) temeljem EU Odluke o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama za zdravlje (EU odluka broj 1082/2013) te na razini Svjetske zdravstvene organizacije temeljem Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR 2005).

Prikupljat će se i analizirati izvješća uz daljnju razradu i unaprijeđenje izvješća i indikatora izvršenja na mjesečnoj i prema potrebi polugodišnjoj i godišnjoj razini te izvještavati HZZO o radu iz higijensko-epidemiološke djelatnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo.

Planiranje, koordinacija provođenja i evaluacija provedbe obveznih imunizacija u Hrvatskoj, obavljanje posebne imunizacije, ispitivanje vrijednosti novih cjepiva, koordinacija i nadzor nad distribucijom cjepiva iz HZZO-a ili donacija cjepiva

Sudjelovat će se u planiranju i provedbi nabave cjepiva za Program obveznog cijepljenja i Program 2, te koordinirati distribucija cjepiva i nadzirati potrošnja cjepiva.

Sudjelovat će se u nabavi cjepiva u slučaju nastanka epidemije emergentne ili reemergentne bolesti za koju postoji cjepivo kao protuepidemijska mjera te koordinirati distribucija cjepiva i nadzirati potrošnja cjepiva.

Nastavit će se, prema potrebi, sudjelovanje u koordiniranju doniranja cjepiva protiv bolesti COVID-19 drugim zemljama.

Provodit će se kontinuirani nadzor i unaprjeđenje provođenja Programa obaveznog cijepljenja i konzilijarni rad za područje imunizacije.

Prikupljat će se podaci o provedbi obaveznog cijepljenja u Hrvatskoj (113 izvještaja epidemioloških područja). Ovi će podaci biti obrađeni po vrsti cjepiva, slijedu cijepljenja (primovakcinacija, revakcinacija), po uzrastu, a sve po županijama i to za cijepljenje protiv difterije, tetanusa, hripavca, dječje paralize, tuberkuloze, ospica, zaušnjaka, rubeole, hepatitisa B, Hemophilusa influenzae tipa b i pneumokokne bolesti. Izradit će se ekspertna analiza procijepljenosti.

Usvojen je provedbeni godišnji Programa obveznih cijepljenja u Hrvatskoj za 2025. godinu. Potpisani Program cijepljenja distribuiran je svim županijskim zavodima za javno zdravstvo na daljnu dostavu cjepiteljima.

Nastavit će se provoditi kontinuirana koordinacija i trajno stručno osposobljavanje djelatnika epidemiologije o cijepljenju u svim županijskim zavodima za javno zdravstvo i Zavodu za javno zdravstvo Grada Zagreba kroz zajednički rad na suzbijanju i sprečavanju zaraznih bolesti, konzilijarni rad, te izradom uputa i stručnih smjernica. Pružat će se stručna pomoć u organizaciji i provedbi godišnjih stručnih simpozija – Dan cjepitelja u županijskim zavodima za javno zdravstvo, a u vezi s provedbom obaveznog Programa cijepljenja. Pratit će se i analizirati prijave nuspojava cijepljenja, kretanje bolesti protiv kojih se cijepi, te učinkovitost cjepiva.

Nastavit će se sudjelovanje u cijepljenju i savjetovanju građana na organiziranom cijepljenju bez naručivanja HZJZ-a (cijepljenje protiv COVID-19, invazivne pneumokokne bolesti, gripe i HPV-a).

Rad ogledne Epidemiološke ambulante za individualnu epidemiološku zaštitu

Svakodnevno će raditi epidemiološka ambulanta za individualnu epidemiološku zaštitu (Cijepna stanica) i obavljati slijedeće poslove:

- cijepljenje osoba s medicinskim indikacijama prema Provedbenom programu imunizacije, seroprofilakse i kemoprofilakse za posebne skupine stanovništva i pojedince pod povećanim rizikom od: tuberkuloze, hepatitisa A i B, bjesnoće, žute groznice, kolere, trbušnog tifusa, tetanusa, malarije, streptokokne bolesti, haemophilus influenzae - invazivne bolesti, meningokokne bolesti, HPV infekcije, bolesti COVID-19 i majmunskih boginja (tzv. Programu 2), kao što su osobe s funkcionalnom ili anatomskom asplenijom, osobe nakon transplantacije krvotvornih matičnih stanica, osobe koje se pripremaju za transplantaciju solidnih organa i druge posebne indikacije (osim cijepljenje protiv bjesnoće)
- cijepljenje osoba s povećanim rizikom za infekciju uključujući i zdravstvene djelatnike protiv sezonske gripe,
- provođenje cijepljenja putnika prije odlaska u područja endemska za određene bolesti (žuta groznica, meningokokna bolest, dječja paraliza i dr) koja su obvezna ili preporučena za individualnu i/ili kolektivnu zaštitu temeljem Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i IHR-a, te savjetovanje o kemoprofilaksi malarije za putnike

- provođenje postekspozicijske pasivne imunoprofilakse prema indikaciji,
- zdravstveni nadzor povratnika iz endemskih zemalja,
- zdravstveni pregledi prije i tijekom zaposlenja za osobe pod zdravstvenim nadzorom i sl.,
- kontinuirano praćenje epidemiološke situacije po pitanju zaraznih bolesti u različitim državama svijeta temeljem kojeg se pruža individualno savjetovanje putnika o kemoprofilaksi i općim mjerama zaštite od različitih zaraznih bolesti.
- - da li dodati i cijepljenje osoba s povećanim rizikom za zarazu i prema epidemiološkim indikacijama u slučaju epidemije zarazne bolesti protiv koje se cijepi (npr. kao što je sada cijepljenje protiv hripavca)?

PROGRAM PRAĆENJA, RANOG OTKRIVANJA I EPIDEMIOLOŠKE INTERVENCIJE U SLUČAJU INCIDENTNIH STANJA, S POSLJEDICOM IZNIMNO VISOKOG RIZIKA OD ZARAZNIH BOLESTI KOJE UGROŽAVAJU ČITAVU ZEMLJU (PANDEMIJE, BIOTERORIZAM, KARANTENSKE BOLESTI, KATASTROFE)

Izvršitelj: Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti s Nacionalnim referentnim laboratorijima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo

Uvod

Incidentna stanja u epidemiologiji, poput pandemije, uvijek su moguća, a vjerojatnost pojave ovakvih događaja u Europi, pa i u Hrvatskoj, sve je veća. Na globalnoj razini pažljivo se prati kretanje niz emergentnih i reemergentnih zaraznih bolesti, kao što su COVID-19 bolest, MERS-CoV, ebola, žuta groznica, kuga, ebola, groznica Zapadnog Nila i dr. Također, nadzire se situacija s ptičjom gripom A(H5N1), A(H7N9) i poliovirusom. Posljednjih godina s iznimnom se pozornošću prati kretanje virusa ptičje gripe A(H7N9) na području Kine kako bi se pravovremeno detektirala eventualna uspostava relativno lakog interhumanog prijenosa, što bi moglo rezultirati pandemijom u ljudi. U 2009. godini javio se novi H1N1 virus koji je uzrokovao pandemiju i zadržao se u cirkulaciji, te postao uobičajeni sezonski virus gripe. U rujnu 2001. godine u Sjedinjenim Američkim Državama dogodio se teroristički napad sa sporama antraksa koje su slane pismima, a već sredinom listopada masovni napad sa pismima koja su sadržavala prah sumnjiv na antraks dogodio se i u Hrvatskoj. Svaki pojedinačni incident s pismima zahtijevao je opsežnu intervenciju epidemiološke ekipe, uz posebne mjere zaštite, primjenu kemoprofilakse antibioticima, dezinfekciju prostora i druge mjere, a više od 1000 pisama i njihovog sadržaja je mikrobiološki obrađeno. Slijedeći izvanredni događaj dogodio se 2003. godine sa pojavom SARS-a i opsežnim protuepidemijskim mjerama, uključivo skrining putnika na aerodromima i lukama, nadzor nad povratnicima iz krajevima zahvaćenih SARS-om, opsežne dijagnostike i velikog broja hospitalizacija oboljelih pod sumnjom na SARS. Zahvaljujući protuepidemijskim mjerama i mjerama zdravstvenog informiranja SARS se nije proširio u Hrvatskoj. Pojava H5N1 ptičjeg virusa zahtijevala je opsežne protuepizotološke mjere i nabavku lijekova, te rezervaciju cjepiva, za slučaj širenja ove gripe među ljudima. Sve veća mobilnost putnika i brzina putovanja, omogućuje danas i najopasnijim bolestima sa velikim epidemijskim potencijalom, da s putnicima iz njihovih udaljenih prirodnih žarišta, uđu u našu zemlju (Ebola, Marburg i Lassa hemoragijske groznice, kuga, kolera). Globalizacija trgovine može

dovesti do unosa rijetkih i opasnih uzročnika, npr. preko uvezene hrane, u zemlju, a balastnim vodama tankera u priobalno more mogu biti uneseni razni uzročnici zaraznih bolesti iz dalekih destinacija i proširiti se u zemlji. Na taj je način najvjerojatnije unesena kolera u Južnu Ameriku 1991. godine, gdje je izazvala epidemiju sa više od 1 milijuna oboljelih i preko 10000 umrlih, a trajala je preko 3 godine.

Nove mikrobiološke tehnike i genetski inženjering omogućili su produkciju novih uzročnika i promijenjenih uzročnika zaraznih bolesti (za potrebe farmaceutske industrije), te se u laboratorijima diljem svijeta čuvaju uzročnici koji bi izlaskom u populaciju mogli izazvati epidemije i pandemije velikih razmjera. Dva incidenta „bijega“ takvih uzročnika iz laboratorija, sa sretnim ishodom, tj. nitko se nije zarazio, dogodili su se 1997. i 2008. godine. Mogućnost bioterorističkog napada je isto tako konstantno prisutna. Zbog svih gore navedenih činjenica i u zemljama Europske unije posebnim je zakonom nadzor nad zaraznim bolestima proglašen prioritetnim javnozdravstvenim poslom. Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti u svakom trenutku mora biti spremna na takve teško predvidive ili nepredvidive događaje, za koje protuepidemijske aktivnosti obično zahtijevaju mobilizaciju i drugih zdravstvenih službi, nabavu lijekova i/ili cjepiva, nabavu dijagnostike i opsežne dijagnostičke postupke, s velikim brojem uzoraka i drugih pretraga. Epidemije zaraznih bolesti koje se prenose hranom i vodom, a koje zahvaćaju više zemalja se kontinuirano javljaju i nužna je kontinuirana suradnja Službe s međunarodnim tijelima, prvenstveno ECDC i SZO. Stoga je nužna trajna pripravnost (24/7), koja omogućuje sprečavanje takvih pojava, rano uočavanje pojave bolesti, najbržu intervenciju, stavljanje u funkciju postojećih pričuva lijekova i cjepiva, dijagnostike i drugih nužnih medicinskih proizvoda, aparata i drugog materijala, kao i aktiviranje postojećih informacijskih sustava, komunikacijskih sustava i unaprijed pripremljenih i održavanih sustava ranog uzbunjivanja, koji će omogućiti adekvatan odgovor na incidentna stanja, uhodane linije nabavke novih lijekova i drugog potrebnog medicinskog materijala, kao i unaprijed pripremljene i organizirane sustave komunikacija u izvanrednim situacijama.

Pripravnost Službe i dostupnost u svakom trenutku je također nužna radi udovoljavanja zahtjevima Međunarodnih zdravstvenih propisa (IHR), jer u svakom trenutku moramo biti u mogućnosti pravovremeno doznati relevantne informacije o potencijalnim rizicima za zdravlje ljudi i javiti IHR sustavu, te biti spremni prihvatiti i po potrebi diseminirati unutar zemlje informacije pristigle iz sustava.

Trajni poslovi u vezi s pripremom za efikasnu i pravovremenu protuepidemijsku intervenciju u slučaju incidentnih situacija:

Nadzor nad kretanjem zaraznih bolesti u Hrvatskoj i u svijetu

1. rutinski epidemiološki nadzor u epidemiološkom informacijskom sustavu, uz sustav ranog uzbunjivanja s 24-satnom pripravnosću epidemiologa na nacionalnoj razini (24/7), te međunarodne sustave ranog uzbunjivanja (IHR, EWGLI, EWRS), sustav praćenja zoonoza te kontinuirano praćenje medija i drugih neformalnih izvora informacija (društvene mreže i dr).

2. jedinstveni informatički sustav prijavljivanja zaraznih bolesti (NAJS) uključujući registar za HIV – u doradi

3. Praćenje zdravstvenog stanja stanovništva s naglaskom na stanja koja mogu predstavljati signal početka izvanrednog stanja

-Prijavljivanje (te izvid i anketa) grupiranja bolesti

-Prijavljivanje (te izvid i anketa) grupiranja smrti

- Prijavljivanje, (te izvid i anketa) neočekivanih i neobičnih zdravstvenih stanja
- Unaprjeđenje sustava praćenja zaraznih bolesti kroz ubrzavanje i dopunu podataka te uspostavu sentinel sustava za sindromsko praćenje, kao što je npr. sentinel SARI (eng. Severe acute respiratory infections) praćenje tijekom sezone gripe i sl.
- razmotriti povezivanje sa drugim sustavima (npr. Sustav brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje, eng. Rapid Alert System for Food and Feed, RASFF), budući da Sustav ranog uzbunjivanja i odgovora (EWRS sustav) temeljem Odluke br. 1082/2013/EU i 2022/2371/EU o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju kojom se opseg potencijalnih prijetnji proširuje sa područja zaraznih bolesti na biološke prijetnje, kemijske prijetnje i okolišne druge prijetnje (ekološke).

4. Praćenje međunarodnih izvora informacija radi informiranja o suspektnim događajima drugdje u svijetu

- 4.1. Formalne mreže: IHR, EWRS, mreže za praćenje bolesti kod životinja i biljaka, sustavi ranog uzbunjivanja zbog kontaminacije hrane i dr.
- 4.2. Neformalne mreže: ProMed i druge.

5. Osigurati moguću provedbu drugih posebnih ispitivanja/istraživanja u populaciji a prema epidemiološkoj potrebi i procjeni epidemiološke situacije.

6. Prijavljivanje zaraznih bolesti

postojeći epidemiološki sustav prijavljivanja zaraznih bolesti modernizirati izgradnjom cjelovitog i jedinstvenog informatičkog sustava te spajanjem sa CEZIH-om (on-line sustav NAJS koji je u postupku dorade).

7. Epidemiološka analiza prikupljenih podataka – dnevno, tjedno, mjesečno, godišnje i po obavljenim posebnim istraživanjima.

Prijedlog mjera zdravstvene zaštite i provedba mjera:

- sudjelovanje u interventnim epidemiološkim mjerama i provedba protuepidemijskih intervencija na terenu
- izrada stručnih smjernica, preporuka i standardnih operativnih postupaka
- koordinacija rada epidemiologa na terenu
- zdravstveno prosvjeđivanje
- posebni preventivni programi.

Protuepidemijska intervencija

- Pripravnost – trajna pripravnost specijaliste epidemiologa (24/7) za poslove konzilijarne intervencije i terenske intervencije po potrebi;
- Koordinacija epidemiološke službe u zemlji i konzilijarni poslovi u provođenju mjera suzbijanja i sprečavanja zaraznih bolesti;
- Izrada telemedicinskog sustava za potrebe telekonferencija u hitnim situacijama;
- Izvješćivanje o pojavi i kretanju zaraznih bolesti i internacionalna razmjena informacija

- Terenska intervencija djelatnika Službe u slučaju nepoznatih bolesti, neobičnog načina širenja bolesti i drugih pojedinačnih i grupnih pojava bolesti koje mogu prethoditi ili ukazuju na incident sa mogućim velikim posljedicama po zdravlje stanovnika – obično zahtjeva veći obim uzimanja uzoraka (humanih, iz vanjske okoline) – prosječno 2-5 takvih incidenata godišnje;
- Trajna opskrba referentnih laboratorija s dijagnostičkim testovima i opremom za potvrđivanje bolesti koja je obvezna zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti i osiguranje hitne nabave novih testova u slučaju potrebe protuepidemijske intervencije.

Sudjelovanje u planiranju, organizaciji i provedbi europskih edukacija i radionica na temu pripremljenosti za javnozdravstvene krize.

Bakteriološka i virološka, te druga mikrobiološka dijagnostika u epidemiološkom nadzoru i intervenciji

Mikrobiološku dijagnostiku u izvanrednim situacijama, kao i u rutinskom, istraživačkom i protuepidemijskom poslu Službe za epidemiologiju obavljaju Nacionalni referentni laboratoriji HZJZ-a uz suradnju ekoloških laboratorija HZJZ-a (mikrobioloških i fizikalno-kemijskih, ukoliko se radi o uzorcima iz vanjske okoline).

1. Za potrebe hitnog prelaska na rad u izvanrednoj situaciji Nacionalni referentni laboratoriji HZJZ-a moraju kontinuirano provoditi dijagnostiku pojedinačnih oboljenja i dijagnostiku u epidemijama na zahtjev Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, kao i dijagnostiku u posebnim istraživanjima koje provodi Služba za epidemiologiju:

- seroepidemiološka istraživanja u populaciji,
- dijagnostika zoonoza iz uzoraka životinja,
- dijagnostika iz uzoraka iz vanjske sredine i dr.
- konfirmacijska dijagnostika.

Ova vrhunska mikrobiološka dijagnostika koja se obavlja na nacionalnoj razini i predstavlja najsloženiju mikrobiološku djelatnost u zemlji, radi se u sklopu epidemiološkog nadzora nad заразним bolestima.

2. Za sve ove poslove nužno je:

- osigurati dijagnostičke testove,
- osigurati zalihe zbog potrebe stalne pripravnosti i trajnog praćenja kretanja zaraznih bolesti iz podataka (rezultata pretraga) laboratorija,
- organizirati hitnu nabavu dijagnostičkih testova u slučaju epidemiološke potrebe izvan predviđenih planiranih potreba (što zahtjeva posebnu logistiku i financiranje sa pozicija predviđenih u proračunu za izvanredna stanja).

3. Za potrebe održavanja Nacionalnog referentnog mikrobiološkog posla u funkciji protuepidemijske epidemiološke zaštite na nacionalnoj razini nužno je redovito i u opsegu koji obavlja svaki mikrobiološki laboratorij županijskog zavoda za javno zdravstvo, provoditi rutinsku laboratorijsku dijagnostiku na sekundarnoj razini

-izrada projekta obavljanja rutinske dijagnostike u Nacionalnim laboratorijima HZJZ-a na sentinel sistemu, koji bi obvezivao dio zdravstvenih ustanova i liječnika primarne zdravstvene zaštite iz cijele

Hrvatske da šalju uzorke na mikrobiološku dijagnostiku u HZJZ, što bi bilo optimalno i s aspekta praćenja zaraznih bolesti u čitavoj zemlji iz podataka laboratorija.

4. mikrobiološka obvezna potvrda prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti nužna je za nadzor nad zaraznim bolestima i besplatna za sve poslove obvezne potvrde uzročnika zaraznih bolesti prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

5. Poslovi vanjskog stručnog nadzora nad radom laboratorija u zemlji:

- sudjelovanje na radnim sastancima organiziranim od strane Europskog Centra za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti (ECDC)

- izvršavanje obveza obavljanja pretraga za potrebe vanjskog stručnog nadzora

- izvršavanje obveza prema stručnim povjerenstvima ECDC-a, SZO-a i europskih referentnih laboratorija koji obavljaju vanjski supranacionalni nadzor nad radom laboratorija.

6. Dodatno osposobljavanje laboratorija za dijagnostiku i karakterizaciju bioloških i kemijskih agensa koji se mogu zloupotrijebiti:

- Osiguranje odgovarajuće razine sigurnosti laboratorija

- Osposobljavanje laboratorijskog osoblja

- Nabava reagensa.

Program masovnog cijepljenja i cijepljenja grupa pod povećanim rizikom od zaraznih bolesti u funkciji prevencije i smanjenja morbiditeta kod pojave incidentnih stanja

1. Edukacija zdravstvenih djelatnika iz područja obveznih cijepljenja i cijepljenja osoba pod povećanim rizikom (edukacija edukatora – kontinuirano, sa najmanje 2 tečaja za zdravstvene djelatnike godišnje)

2. Edukacija stanovništva iz područja obveznih i masovnih cijepljenja

- plan edukacije populacije iz područja cijepljenja za Hrvatsku

- edukacija putem medija

- preko edukacije edukatora.

3. Provođenje cijepljenja zdravstvenih djelatnika protiv sezonske gripe i drugih zaraznih bolesti

- izrada programa cijepljenja,

- provedba u suradnji s epidemiološkom službom županijskih zavoda i hospitalnim povjerenstvima za bolničke infekcije,

- praćenje i evaluacija cijepljenja.

4. Izrada plana osiguravanja cjepiva za izvanredne situacije na temelju praćenja epidemiološke situacije i procjene mogućih većih izvanrednih situacija u suradnji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i Ministarstvom zdravstva RH

5. Rad na uspostavi kompjutorskog praćenja potrošnje lijekova i cjepiva te uspostavi Nacionalnog imunizacijskog registra.

Potrebe za lijekovima, uključivo i cjepivima u izvanrednim stanjima

Procjena potreba za lijekovima, antidotima i cjepivima u slučaju izvanrednog stanja.

Definiranje načina nabave i izvora plaćanja dodatnih količina lijekova, antidota i cjepiva za izvanredna stanja (u suradnji s HZZO i Ministarstvom zdravstva), sudjelovanje u mehanizmu zajedničke nabave lijekova, cjepiva i osobne zaštitne opreme na razini EU („joint procurement“).

Priprema distribucije lijekova, antidota i cjepiva do mjesta primjene.

Priprema načina primjene lijekova, antidota, cjepiva (mogućnosti: pozivanje ljudi u ambulate, primjena lijekova, antidota i cjepiva u nezdravstvenim ustanovama – škole, radne organizacije, improvizirani cjepljivni punktovi i dr).

Pripremanje informacijskog sustava za evidentiranje osoba koje su primile lijek, antidot ili cjepivo, te praćenje ishoda – uspjeha terapije i/ili cijepljenja, kao i nuspojava.

Edukacija zdravstvenih djelatnika i svih drugih uključenih u smanjenje štete.

Nadzor nad bolničkim infekcijama

Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, ujedno i Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva RH, svojim je aktivnostima u osamdesetim godinama presudno pridonijela uspostavi legislative i ustroja sprečavanja i suzbijanja bolničkih infekcija u Hrvatskoj. Danas međutim prema važećim propisima Služba nema izravan uvid niti nadzor nad stanjem provedbe propisima predviđenih mjera i aktivnosti za sprečavanje bolničkih infekcija.

Obavijesti o epidemijama u bolnicama koje u skladu sa zakonom Služba redovito dobiva, i u okviru svoje funkcije usmjerava i koordinira njihovo suzbijanje, u nekim slučajevima i izravno intervenira, pokazuju da unatoč općenito razmjerno solidnoj i poboljšanoj razini sigurnosti, u bolnicama postoje potencijalne mogućnosti za širenje nekih vrlo opasnih zaraza, ukoliko bi se one tamo unijele prijemom takvih bolesnika. Stoga se procjenjuje da je u cilju izbjegavanja teških bolničkih epidemija bolesti kao što su tropske hemoragijske groznice (Ebola i dr), SARS, MERS-CoV ili sl. nužno planski i sustavno ojačati postojeću međusobnu povezanost i suradnju između Službe za epidemiologiju – Referentnog centra za epidemiologiju i Referentnog centra za hospitalne infekcije i Povjerenstva za hospitalne infekcije Ministarstva zdravstva, kao bi se zajednički intenzivnije potakle aktivnosti nužne za postizanje više razine sigurnosti u bolnicama a što uključuje poboljšanje tehničkih i gradbenih uvjeta bolnica nužnih za sprečavanje širenja infekcija (uvjeti izolacije i dr.), zadovoljavajuću opremljenost kadrovima i stručnost kadrova i dr.

Poslovi:

-zajednički sastanci radi analize godišnjih izvješća bolnica

-projekt snimanja uvjeta izolacije u našim bolnicama radi zajedničkog predlaganja nadležnim organima ciljanih poboljšanja.

Koordinacija rada na praćenju i suzbijanju antropozoonoza

Jačanje postojećeg i zakonom obveznog sustav međusobnog informiranja o bolestima ljudi i životinja između epidemiološke službe i Veterinarske službe.

Ponovna uspostava rada interdisciplinarnih tijela za ovo područje.

Unaprjeđenje praćenja respiratornih infekcija

COVID-19 pandemija dodatno je potencirala potrebu unaprjeđenje sustava praćenja respiratornih infekcija u Hrvatskoj u sklopu primarne, sekundarne i tercijarne razine zdravstvene zaštite, s obzirom da respiratorni patogeni imaju najveći potencijal izazivanja novih pandemija. Posebno je važno izgraditi kontinuirani sustav praćenja teških respiratornih infekcija, kao što je predviđeno postojećim preporukama i protokolima praćenja i izvještavanja Europskog centra za kontrolu bolesti i Svjetske zdravstvene organizacije. Uspostava praćenja osoba hospitaliziranih zbog teških respiratornih infekcija zahtijeva unaprjeđenje i povezivanje već postojećih baza podataka pozicioniranih u različitim sustavima (NAJS, CEZIH, e-Vac, bolnički informacijski sustavi, laboratorijska baza testiranja i sekvenciranja). U svrhu unaprjeđenja praćenja respiratornih infekcija stručnjaci Službe nastavit će sudjelovati u relevantnim projektima Europskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti kao što su „ECDC Hospital network for Vaccine Effectiveness, Burden and Impact Studies and for Surveillance of Severe Acute Respiratory Infections“ (VEBIS). Zbog svega navedenog još je u prosincu 2022. Ministarstvu zdravstva upućena zamolba za osnivanjem Radne skupine za izradu Pravilnika o integriranom praćenju respiratornih infekcija kao pravnog okvira za ovo praćenje.

Tijekom 2024. nastavlja se bilježiti povećani broj prijava tuberkuloze među stranim državljanima u Republici Hrvatskoj, o čemu je Ministarstvo zdravstva također obaviješteno radi potrebe uspostave boljeg nadzora nad stranim državljanima koji dolaze iz država s visokom incidencijom tuberkuloze, a u svrhu sprječavanja pogoršanja epidemiološke situacije s tuberkulozom.

Rad u području praćenja i sprječavanja infekcije HIV-om, virusnih hepatitisa B i C i spolno prenosivih bolesti

Nastavit će se rad na unaprjeđenju funkcionalnosti registra za HIV i izradi domkene za pojačano praćenje hepatitisa B i C u sklopu nacionalnog jedinstvenog informatičkog sustava prijavljivanja zaraznih bolesti (NAJS) odnosno Registra zaraznih bolesti.

Provođat će se kontinuirano praćenje i analiza kretanja spolno prenosivih bolesti, virusnih hepatitisa i infekcije HIV-om te predlaganje i sudjelovanje u provođenju mjera sprečavanja i suzbijanja navedenih bolesti.

Planiranje, provedba i sudjelovanje u provedbi preventivnih i istraživačkih aktivnosti te pružanje stručne podrške i pomoći drugim ustanovama, djelatnostima i organizacijama civilnog društva u aktivnostima vezanim uz epidemiološka istraživanja i prevenciju infekcije HIV-om te krvlju i spolno prenosivih infekcija.

Sudjelovanje u radu Nacionalnog povjerenstva za suzbijanje HIV/AIDS-a i Povjerenstvu Grada Zagreba za prevenciju infekcije HPV-om i drugih spolno prenosivih bolesti

Sudjelovanje u aktivnostima unaprjeđenja provedbe, izvještavanja o cijepljenju obuhvatima i evaluacije programa cijepljenja protiv HPV-a kao i promicanja cijepljenja protiv HPV-a.

Sudjelovanje u planiranju, organizaciji i provedbi stručnih skupova i edukativno promotivnih aktivnosti i kampanja u području epidemiologije i prevencije krvlju i spolno prenosivih bolesti, sudjelovanje u pružanju stručne pomoći i recenziranju materijala te provedbi aktivnosti obilježavanja Svjetskog dana AIDS-a, Svjetskog dana virusnih hepatitisa i drugih tematskih obilježavanja

Stručne konzultacije, provođenje edukacija za djelatnike centara za dobrovoljno savjetovanje i testiranje (Savjetovališta za spolno zdravlje) o savjetovanju i testiranju na HIV, hepatitis B i C i spolno prenosive bolesti

Nacionalni preventivni program za sprječavanje raka vrata maternice

Nastavlja se s koordiniranjem reorganiziranog Nacionalnog preventivnog programa (NP) za sprečavanje i rano otkrivanje raka vrata maternice: koordinacija, izvještavanje i unaprjeđenje provedbe prve faze reorganiziranog NP-a (pilot projekt u Virovitičko podravskoj županiji).

Sudjelovanje u radu radne skupine Ministarstva zdravstva RH za Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice.

Sudjelovanje u planiranju, organizaciji i provedbi stručnih skupova i drugih edukativno promotivnih aktivnosti i kampanja u sklopu obilježavanja Europskog tjedna prevencije raka vrata maternice i Dana mimoza (nacionalnog dana prevencije raka vrata maternice).

Zdravstveno prosvjeđivanje

Kontinuirano se provodi zdravstveno prosvjeđivanje javnosti o zaštiti od zaraznih bolesti te unaprjeđenja zdravlja putem svih dostupnih medija.

Sudjelovanje u ažuriranju i uređivanju mrežnih stranica HZJZ-a te mobilnih aplikacija i drugih edukativnih internetskih platformi.

Individuallyno informiranje i savjetovanje korisnika epidemiološke ambulante i građana koji se obrate Službi putem elektroničke pošte ili telefona.

Aktivnosti vezane za suzbijanje COVID-19

Nastavit će se sudjelovati u aktivnostima u području sprečavanja i suzbijanja COVID-19: praćenje epidemiološkog stanja u Hrvatskoj i Europi i svijetu, sudjelovanje u prijedlozima preporuka za sprečavanje COVID-19 te izrada dokumenata i preporuka, odgovaranje na upite građana i zdravstvenih radnika preko telefona i e-maila, savjetovanje i podrška drugim ustanovama koje provode aktivnosti vezane za suzbijanje, sudjelovanje u aktivnostima unaprjeđenja epidemiološkog praćenja COVID-19, sudjelovanje u planu cijepljenja, sudjelovanje u provedbi cijepljenja protiv COVID-19 i savjetovanju o cijepljenju građana na organiziranom cijepljenju bez naručivanja HZJZ-a.

Sudjelovanje u procesima nabave i distribucije cjepiva protiv COVID-19 bolesti.

Međunarodna suradnja sa ECDC, WHO i drugim zdravstvenim tijelima EU

Nastavit će se brojne aktivnosti stručnjaka Službe u svojstvu nacionalnih predstavnika (focal points) Europskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC), Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Odbora za zdravstvenu sigurnost Europske komisije (Health Security Committee). Stručnjaci Službe sudjelovat će, kao imenovani predstavnici Republike Hrvatske, na sastancima i radnim skupinama koje organiziraju relevantne međunarodne organizacije i tijela u inozemstvu, te u e-mail komunikaciji s istima.

Obavjanja funkcija Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske

Nastavit će se obavljanje svih funkcija Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske

U okviru poslova referentnog centra, usvojenju nacionalne kontaktne točke za međunarodne zdravstvene propise (IHR NFP) i u svojstvu nacionalnog koordinacijskog tijela za epidemiološku djelatnost, sudjelovat ćemo s Ministarstvom zdravlja u vanjskoj evaluaciji kapaciteta za provedbu IHR funkcija, koju provodi ECDC.

2. SLUŽBA ZA EPIDEMIOLOGIJU I PREVENCIJU KRONIČNIH NEZARAZNIH BOLESTI

Poslovi i zadaće Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva

Služba kontinuirano obavlja funkcije Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske. Tijekom 2024. obavljat će sve poslove u skladu sa zadaćama i Planom Referentnog centra koji se Ministarstvu podnosi zasebno, u skladu s Pravilnikom.

Izrada odabranih zdravstveno-statističkih pokazatelja

Na osnovi podataka zabilježenih u bolničkom morbiditetu, morbiditetu u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i mortalitetnih podataka izradit će se odabrani zdravstveno-statistički pokazatelji po skupinama bolesti. Provest će se epidemiološka analiza, pratiti trendovi njihovog kretanja te utvrditi javno-zdravstveni prioriteti iz područja nezaraznih bolesti. Za odabrane prioritete (bolesti srca i krvnih žila, zloćudne novotvorine, mentalni poremećaji, ozljede, KOPB i ostali prioriteti) detaljno će se analizirati podaci o uzrocima bolničkog liječenja i izvanbolničkom morbiditetu (CEZIH) prema vodećim dijagnostičkim podskupinama i odabranim obilježjima (dob, spol, područje itd.), te broj novooboljelih/incidencija za dijagnostičke entitete koji se prate putem Registara kao i trendovi njihovog kretanja. Nadalje, izradit će se, pratiti i analizirati pokazatelji o hospitalizacijama i trajanju bolničkog liječenja za odabrane prioritetne skupine iz područja nezaraznih bolesti kao i pojedine vodeće dijagnostičke entitete. Na temelju raspoloživih podataka iz literature i epidemioloških istraživanja pratit će se čimbenici rizika za njihov nastanak.

Provest će se epidemiološka analiza odabranih indikatora za pojedine prioritete iz područja kroničnih nezaraznih bolesti u svrhu ocjene „opterećenja bolestima“ stanovništva Hrvatske te biti prezentirana stručnoj javnosti, uvrštena u redovite i povremene publikacije Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, a navedeno će također poslužiti za izradu programa mjera zdravstvene zaštite.

Registar za rak

Obradivat će se podaci o malignim bolestima za 2023.-2025. godinu (elektroničke prijave iz bolnica i primarne zdravstvene zaštite, kopije biopsija iz patološko-anatomske jedinice te prijave smrti) uz nadopune podataka za prethodne godine u slučaju pojave novih informacija. Radit će se na daljnjem unapređenju prijema elektroničkih datoteka i usklađivanju načina dostavljanja podataka od strane patologa (prijelaz na potpuno elektroničko dostavljanje nakon testiranog pilot-projekta s KBC Zagreb i dostave podataka od nekoliko drugih bolnica na cloud Zavoda). Kroz suradnju sa Službom za medicinsku informatiku i biostatistiku radit će se na mapiranju podataka registra za rak, kreiranju metaregistra i harmonizaciji PHD nalaza radi lakšeg pregledavanja i medicinskog kodiranja. Sudjelovat će se u provođenju i evaluaciji preventivnih programa u Hrvatskoj. Radit će se na implementaciji prijevoda najnovije verzije Međunarodne klasifikacije onkoloških bolesti (MKB-O-3.2) na hrvatskom jeziku u proces rada Registra. Testirat će se mogući drukčiji načini obrade podataka u registru (direktni pristup bolničkim informacijskim sustavima, strojna obrada tekstualnih podataka, itd.) te će se pripremiti novi set podataka za analizu preživljenja od raka u Hrvatskoj korištenjem SeerSTAT programa.

Po završenoj obradi i kontrolama, podaci će biti objavljeni na mrežnim stranicama i u biltenu „Incidencija raka u Hrvatskoj 2023.“ planiranom u jesen 2025. godine. Podaci će se u pseudonimiziranom obliku dostaviti i u relevantne međunarodne organizacije (WHO, IARC, ENCR) u skladu s potpisanim sporazumima i pozivima na dostavu podataka, a temeljem zahtjeva za podacima dostavljat će se podaci potrebni za javno-zdravstvene i znanstveno-istraživačke svrhe. Suradivat će se u radu Europske mreže registara za rak i Međunarodne udruge registara za rak uz planirano sudjelovanje na godišnjim kongresima te će se sudjelovati u radu domaćih kongresa i udruženja koja se bave vezanom problematikom.

Sudjelovat će se u međunarodnim studijama o preživljenju od raka (EUROCORE i CONCORD) uz rad na potrebnoj kontroli podataka kroz otvoreni poziv za dostavu podataka Europske komisije. Sudjelovat će se u radu tematske radne skupine o nejednakostima u raku Europske komisije uz izradu odgovarajućih analiza i prikaza, kao i u pripremi podataka za potrebe OECD indikatora. Razvijat će se dodatna suradnja s kliničkim liječnicima i patolozima u smislu poboljšanja kvalitete podataka Registra kao i sudjelovanja u istraživanjima i prijavama europskih i hrvatskih projekata. Radit će se na OriON Joint Action projektu kao voditelji radnog paketa 3 o evaluaciji, te na prijavama daljnjih EU projekata sa zajedničkom svrhom poboljšanja situacije vezane uz maligne bolesti. U jesen 2025. godine započet će veliki Joint Action projekt o populacijskim registrima za rak u kojem ćemo ponovno sudjelovati kao voditelji ranog paketa 3, ali i kao sudionici u ostalim radnim paketima. Sudjelovat će se u drugoj fazi velikog europskog projekta o preživljenju od solidnih tumora dječje dobi (BENCHISTA). Pripremat će se podaci za potrebe Ministarstva zdravstva i drugih uključenih dionika za potrebe provedbe Nacionalnog strateškog okvira protiv raka. Sudjelovat će se u nizu povjerenstava vezanih uz rak na hrvatskoj i europskoj razini u svezi s Nacionalnim strateškim okvirom protiv raka i Europskim planom za borbu protiv raka, kao i u aktivnostima vezanim uz uspostavu Nacionalne onkološke baze podataka.

Registar za psihoze i Registar samoubojstava

Registar za psihoze instrument je za praćenje veličine problema najtežih mentalnih poremećaja (shizofrenije i shizoafektivnog poremećaja) koji predstavljaju vodeće dijagnoze u korištenju dana bolničkog liječenja kao i uzroka bolovanja te invalidnosti. Registar samoubojstava instrument je za registriranje izvršenih samoubojstava koja su pokazatelj ugroženosti mentalnog zdravlja. Praćenje i analiza trendova kretanja mentalnih poremećaja kao i izvršenih samoubojstava osnova su za izradu polaznih pokazatelja za mjere zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja. Kontinuirano će se raditi na obuhvatu i kontroli kvalitete ispunjavanja psihijatrijskih obrazaca. Kontinuirano će se vršiti evidentiranje pristiglih datoteka i zapisa te psihijatrijskih obrazaca po ustanovama te će se obrasci s dijagnozama shizofrenije, shizotipnih i deluzionih poremećaja, maničnih i bipolarnih poremećaja s psihotičnim simptomima za svakog pojedinog bolesnika usporediti s podacima Registra za psihoze. Sudjelovat će se u aktivnostima vezanim za aplikaciju Registra za psihoze u suradnji sa Službom za informatiku, nastaviti će se testirati izvješća iz baze, uspoređivat će se podatci dobiveni izvješćima iz baze s podacima dobivenim iz aplikacije, uspoređivat će se i učitaní podatci sa zapisima pristiglim datotekama. Završit će se unos rehospitalizacija za 2023. 2024. godinu te će se kontinuirano unositi rehospitalizacije za 2024. 2025. godinu. Kontinuirano će se vršiti usporedba podataka s listom čekanja uz odabir

bolničke incidencije. ~~a-~~ Nakon svih potrebnih kontrola nadopunit će se bolnička incidencija za ~~2022.~~ 2023. godinu, unijet će se incidencija za ~~2023.~~ 2024. godinu te započeti unosom incidencije za 2024. 2025. godinu. Dovršit će se obrada konačnih podataka na razini individualnog bolesnika za po prvi put registrirane bolesnike (bolnička incidencija) za ~~2022.~~ 2023. godinu te će se obraditi pristigli podatci za ~~2023.~~ 2024. godinu. Također, dovršit će se obrada podataka iz rehospitalizacija na razini pojedinca i slučaja za ~~2023.~~ 2024. godinu. Za Registar samoubojstava predviđa se prelazak na novi način unosa podataka, a nakon završene i potvrđene migracije podataka te potpuno zadovoljavajućeg rješenja za sve funkcionalnosti. Završit će se unos i obrada podataka za osobe koje su izvršile samoubojstvo u ~~2023.~~ 2024. godini te će se kontinuirano unositi podatci o osobama koje su izvršile samoubojstvo 2024. 2025. godine. Kontinuirano će se vršiti usporedba podataka obaju registara. Nastavit će se suradnja sa županijskim zavodima i jedinicama za kvalitetu stacionarnih ustanova vezano za kvalitetu izvještavanja. Pripremit će se novi podatci Registra za psihoze i Registra samoubojstava za Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2023. godinu. Također, pratit će se trendovi pobola od drugih mentalnih poremećaja koji predstavljaju javnozdravstvene prioritete s ciljem utvrđivanja veličine opterećenja ovim poremećajima. Pripremit će se nova publikacija „Mentalni poremećaji u Republici Hrvatskoj“ u kojoj će biti prikazani podatci i pokazatelji za mentalne poremećaje, samoubojstva i psihijatrijske resurse zaključno s 2024. godinom. Pripremat će se podaci za potrebe Ministarstva zdravstva i drugih institucija za potrebe strateških dokumenata, mišljenja i izvješća. Sudjelovat će se u pripremi podataka za potrebe OECD indikatora. Sudjelovat će se u prevođenju poglavlja o mentalnim poremećajima u okviru MKB 11. Temeljem zahtjeva za podacima pripremat će se podaci potrebni za javnozdravstvene i znanstveno-istraživačke svrhe. Suradivati će se sa stručnim društvima i drugim dionicima u osmišljavanju i provođenju stručnih skupova, tribina i okruglih stolova. Nastavit će se kontinuirana suradnja s nevladinim udrugama. Na web stranici Zavoda objavit će se novi podatci obaju registara. Odgovarat će se na upite medija i zainteresirane javnosti vezano za mentalne poremećaje i suicidalno ponašanje. Sudjelovat će se u edukacije liječnika na specijalizacijama iz epidemiologije, javnog zdravstva i psihijatrije. Sudjelovat će se u radu Etičkog povjerenstva HZJZ-a.

Javnozdravstvena baza podataka umrlih osoba

Obradivati će se podaci o uzroku smrti iz obrasca potvrde o smrti za približno 60.000 osoba koje umru na području Republike Hrvatske. Određivati će se i šifrirati osnovni uzrok smrti za umrle u 2024. i 2025. godini. U suradnji sa županijskim zavodima za javno zdravstvo, mrtvozornicima, zdravstvenim ustanovama i zavodima za sudsku medicinu radit će se na unapređenju kvalitete podataka. Nastavit će se pružanje stručne pomoći oko pravilnog načina ispunjavanja potvrde o smrti te nastaviti suradnja sa bolničkim zdravstvenim ustanovama oko prilagodbe postojećih informacijskih sustava za pravilan odabir i ispis obrasca potvrde o smrti.

Provest će se analiza zabilježenih podataka o uzroku smrti za 2024. godinu te kontrola završnih tablica Državnog zavoda za statistiku (dalje DZS). Rezultati analize bit će objavljeni u redovitim godišnjim publikacijama zavoda.

Na osnovu podataka baze podataka umrlih osoba, provest će se analiza smrtnosti osoba umrlih od zlorabe opojnih droga i pripremiti izvještaj za EUDA (prije EMCDDA) za 2024. godinu. Nastaviti će

se obrada i publiciranje rezultata obrade podataka kohortne studije vezano uz zdravstvene ishode liječenih oviisnika u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2010. – 2019. godina.

U suradnji s DZS pripremit će se podaci o uzroku smrti za 2024. godinu za EUROSTAT uz primjenu Edit programa za validaciju kvalitete podataka. Ažurirati će se logička kontrola sukladno nadopunama i izmjenama MKB-10 revizije. Izradit će se Plan aktivnosti koje je potrebno provesti za prelaz na korištenje MKB-11 za potrebe šifriranja smrtnosti. Provest će se edukacija djelatnika Odjela za mortalitetnu statistiku o korištenju MKB-11 za potrebe šifriranja uzroka smrti. Nastaviti će se suradnja s DZS u vezi prikupljanja podataka o uzroku smrti s ciljem unaprjeđenja korištenja elektroničkog oblika Statističkog izvještaja o smrti (DEM-2). U suradnji s Ministarstvom zdravstva i drugim dionicima koji sudjeluju u prikupljanju podataka o smrtnosti stanovništva započet će se s početnim aktivnostima na uspostavljanju informacijsko komunikacijskog sustava elektroničke Potvrde o smrti.

Nastaviti će se s radom na izgradnji zajedničke informatičke platforme Zavoda u koju je uključen i Registar uzroka smrti.

Pripremiti će se podaci potrebni za ažuriranje registara koji se vode u HZJZ-u.

Uz potporu Ministarstva zdravstva organizirat će se jednodnevna edukacija u Zagrebu za novoimenovane izvanbolničke mrtvozornike. U suradnji s Uredima za zdravstvo županija, sukladno mogućnostima, organizirati će se edukacija imenovanih mrtvozornika na područjima lokalnih samouprava. U skladu s financijskim mogućnostima, za imenovane mrtvozornika organizirat će se regionalne radionice o unaprjeđenju kvalitete ispunjavanja Potvrda o smrti.

Temeljem zahtjeva za podacima pripremat će se podaci potrebni za javno-zdravstvene i znanstveno-istraživačke svrhe.

Praćenje, nadzor i prevencija kardiovaskularnih bolesti

U okviru programa praćenja i prevencije kardiovaskularnih bolesti izradit će se detaljna epidemiološka analiza pokazatelja morbiditeta i mortaliteta za kardiovaskularne bolesti ukupno i po pojedinim dijagnostičkim entitetima za 2023. i 2024. godinu u Hrvatskoj. Izraditi će se i objaviti Bilten „Kardiovaskularne bolesti u RH u 2023. godini“. Nadalje pratit će se trendovi morbiditeta i mortaliteta s ciljem utvrđivanja veličina opterećenja ovim bolestima, kao i raspoloživi zdravstveni resursi na razini države. Radit će se na unaprjeđenju sustava praćenja akutnog infarkta miokarda u smislu populacijskog registra. Radit će se na unaprjeđenju sustava praćenja moždanog udara u smislu populacijskog registra, te će se raditi na obradi i analizi podataka pilot projekt nacionalnog registra a kasnije će se nastojati implementirati na razini države. Ova analiza bit će i ujedno osnova za unapređenje/obnavljanje programa mjera zdravstvene zaštite u Hrvatskoj za ovo područje, a sukladno Europskim smjernicama za prevenciju bolesti srca i krvnih žila u kliničkoj praksi. Raditi će se na organiziranju i implementaciji Nacionalnog programa prevencije kardiovaskularnih bolesti, te Nacionalne strategije za moždani udar. Sudjelovati će se u organiziranju i implementiranju Programa ranog otkrivanja familijarne hiperkolesterolemije, uspostavi Registra familijarne hiperkolesterolemije, te edukaciji i prosvjećivanju populacije na temu hiperkolesterolemije. Kontaktirat će se sa županijskim zavodima za javno zdravstvo vezano uz izradu, organiziranje i provođenje planova i programa mjera zdravstvene zaštite za kardiovaskularne bolesti na županijskoj razini, porodičnu hiperkolesterolemiju i moždani udar.

Sudjelovati će se u izradi stručnih sadržaja za edukacijske materijale usmjerene usvajanju zdravijeg načina života i smanjenju čimbenika rizika važnih za nastanak kardiovaskularnih bolesti. Trajno će se provoditi informiranje i edukacija usmjerena ranom otkrivanju kardiovaskularnih bolesti te savjetovanju u vezi sa sprječavanjem napredovanja bolesti i bolje adaptacije na život s određenom bolesti. U tu svrhu priređivat će stručne sadržaje za edukacijske materijale i popularne članke za novine, održavati predavanja, nastupati u radio i TV emisijama i sl., a prema potrebi izrađivati i predloške stručnih materijala za edukaciju kardiovaskularnih bolesnika i njihovih obitelji. Organizirati će se javnozdravstvene akcije vezano uz sprječavanje kardiovaskularnih bolesti. Pripremiti će se i diseminirati promotivno-edukacijski materijali vezano uz pojedine preventivne aktivnosti za kvb ukupno, hipertenziju, moždani udar, porodičnu hiperkolesterolemiju, nepušenje. Pripremit će se medijska kampanja povodom obilježavanja Svjetskog dana srca, Svjetskog dana hipertenzije i Svjetskog dana moždanog udara, ranog otkrivanja porodične hiperkolesterolemije, te drugo. Pripremit će se digitalne kampanje na društvenim mrežama na temu prevencije kardiovaskularnih bolesti (hipertenzija, moždani udar, porodična hiperkolesterolemija, te kvb općenito). U kreiranju, poticanju i provođenju preventivnih programa usko će se surađivati s internistima, kardiolozima i neurolozima, liječnicima obiteljske medicine, epidemiolozima i drugim specijalistima. Surađivat će se sa stručnim društvima, nevladinim udrugama u osmišljavanju, provođenju promotivnih i preventivnih programa. Organizirati će se stručni skup za epidemiologe, specijaliste javnog zdravstva i liječnike obiteljske medicine s ciljem edukacije o mogućnostima prevencije kardiovaskularnih bolesti. Putem web stranica i društvenih mreža Zavoda informirat će se stručna javnost i stanovništvo o novostima s područja prevencije kardiovaskularnih bolesti. Raditi će se na projektu JA JACARDI (Joint Action on CVDs and diabetes). Sudjelovati će se u prijevodu dijela MKB-11 u domeni Službe. Pripremati će se podaci za potrebe Ministarstva zdravstva i drugih uključenih dionika za potrebe izrade preventivnih programa. Sudjelovati će se u radnim skupinama Ministarstva zdravstva, raditi će se na pripremi strateških dokumenta za praćenje i prevenciju KVB. U planu je aktivno sudjelovanje na međunarodnim i domaćim stručno-znanstvenim skupovima te izrada stručno-znanstvenih radova iz područja epidemiologije i prevencije KVB.

Praćenje, nadzor i prevencija ozljeda i drugih prioritetnih nezaraznih bolesti

Napravit će se detaljna epidemiološka analiza pokazatelja smrtnosti i pobola od vodećih vanjskih uzroka ozljeda za 2023. i 2024. godinu. Napraviti će se epidemiološka analiza pokazatelja smrtnosti i pobola od vodećih somatskih uzroka ozljeda, te usporedna analiza somatskih uzroka ozljeda unutar pojedinih vanjskih uzroka. Prema podacima rutinske zdravstvene statistike o ozljedama kao i drugim dostupnim podacima napraviti će se analiza rizičnih čimbenika za nastanak pojedinih vrsta ozljeda u cilju izrade i provođenja učinkovitijih preventivnih programa. Napraviti će se i objaviti nova publikacija Bilten o ozljedama za 2023, te će se pripremati i publikacija s analizom podataka o ozljedama za 2024. godinu. Posebna pozornost posvetit će se najčešćim ozljedama u dječjoj dobi te ozljedama u osoba starije životne dobi. Usporedno će se pratiti trendovi morbiditeta i mortaliteta s ciljem utvrđivanja veličine opterećenja ozljeda. Provođiti će se aktivnosti usmjerene prevenciji nasilja. Raditi će se na unaprjeđenju sustava praćenja ozljeda te će se napraviti prijedlog i plan uvođenja unaprijeđenog sustava praćenja ozljeda sukladno međunarodnim smjernicama i postojećim sustavima praćenja u pojedinim europskim

državama u cilju bolje prevencije i unaprjeđenja liječenja i rehabilitacije ozljeđenika. Provodit će se aktivnosti usmjerene prevenciji prometnih nesreća, padova u starijih osoba te prevenciji ozljeda kod djece. Kontinuirano će se provoditi informiranje i edukacija usmjerena prevenciji ozljeda. Dodatno će se prema potrebi tiskati brošura „Sigurno kroz prvu godinu“ u cilju prevencije ozljeda kod djece u najmlađoj dobi. Također će se tiskati nova brošura namijenjena prevenciji ozljeda kod djece predškolske dobi te će se raditi na pripremi mobilne aplikacije za prevenciju ozljeda kod djece. Napraviti će se analiza vanjskih uzroka smrti kod osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih tvari.

U okviru programa praćenja i prevencije kroničnih bolesti dišnog sustava s naglaskom na KOPB, izradit će se epidemiološka analiza pokazatelja morbiditeta i mortaliteta za 2023. i 2024. godinu u Hrvatskoj. Nadalje, pratit će se trendovi morbiditeta i mortaliteta s ciljem utvrđivanja veličina opterećenja ovim bolestima, kao i raspoloživi zdravstveni resursi na razini države. Sudjelovat će se u pripremi i izradi stručnih sadržaja za potrebe edukacije - liječnika opće/obiteljske medicine, specijalistima javnog zdravstva i epidemiologije u cilju važnosti prevencije, ranog otkrivanja i pravilnog liječenja KOPB-a.

Putem web stranica Zavoda informirat će se stručna javnost i stanovništvo o novostima iz područja epidemiologije ozljeda, kroničnih bolesti dišnog sustava s naglaskom na KOPB, osteoporoze, šećerne bolesti i drugih prioritetnih nezaraznih bolesti. Radit će se na izradi OECD indikatora. Pripremit će se stručni materijali povodom obilježavanja Svjetskog dana osteoporoze, Svjetskog dana šećerne bolesti, Nacionalnog dana sigurnosti cestovnog prometa, Svjetskog dana prevencije utapanja, Svjetskog dana svjesnosti o KOPB-u, Nacionalnog i međunarodnog dana borbe protiv nasilja te dana posvećene prevenciji i ranom otkrivanju vodećih sijela raka, te drugih prioriteta. Pripremit će se digitalne kampanje na društvenim mrežama na temu vodećih KNB te ozljeda. Nastavit će se raditi i na izradi stručnih sadržaja i objavi na <https://prozorzdavlja.hzjz.hr/>

Sudjelovat će se u javnozdravstvenim akcijama vezanim za prevenciju ozljeda te za prevenciju i rano otkrivanje vodećih nezaraznih bolesti. U suradnji s Koalicijom udruga u zdravstvu i drugim dionicima nastaviti će se raditi na aktivnostima usmjerenim povećanju svijesti o važnosti prevencije, te ranog otkrivanja i pravodobnog liječenja bolesti oka koje mogu dovesti do sljepoće. Tijekom 2025. godine planiraju se organizirati i provesti brojne javnozdravstvene akcije namijenjene hrvatskim braniteljima te općoj populaciji u cilju prevencije i ranog otkrivanja vodećih nezaraznih bolesti. Sudjelovat će se u pripremnim aktivnostima za uvođenje FIT testa u Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva. Raditi će se na unaprjeđenju provedbe te izraditi izvješća o provedbi Posebnog programa za probir i rano otkrivanje raka prostate.

Nastavit će se raditi na projektima: JA PERCH, JA JACARDI i JA EUCanScreen. Također će se nastaviti raditi na završetku projektu u suradnji sa stručnjacima SZO-a: Using behavioural and cultural insights to understand and address barriers and drivers to colorectal cancer home testing in Croatia. Nastavit će se aktivni rad u međunarodnoj mreži nacionalnih povjerenika za prevenciju ozljeda, kroničnih nezaraznih bolesti, BCI te povjerenika za 2. europski program rada pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. U svojstvu predstavnika Hrvatske, člana, sudjelovat će se u radu „Standing Committee of the Regional Committee, WHO. U suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom planiraju se doraditi stručni materijali/ moduli za edukaciju na temu zdravstvene ismenosti. Sudjelovat će se u radu Upravnog odbora Hrvatskog epidemiološkog društva. Nastavit će se rad u EU Expert group on public

health, te u radnim skupinama Ministarstva zdravstva. Sudjelovati će se u prijevodu dijela MKB-11 u području rada Službe. Radit će se na pripremi strateških dokumenta za praćenje i nadzor kroničnih nezaraznih bolesti. U planu je aktivno sudjelovanje na međunarodnim i domaćim stručno-znanstvenim skupovima te izrada stručno-znanstvenih radova iz područja nezaraznih bolesti i ozljeda.

Nacionalni programa ranog otkrivanja raka dojke

U 2025. očekuje se početak 9. ciklusa programa probira na rak dojke na način da se žene u dobi 49-70 godina pozivaju na mamografski pregled. Za potrebe provedbe Programa planira se pokretanje postupka javne nabave tiska kompleta pozivnih pisama, ugovaranje poštanskih usluga, jedinstvenog pozivnog centra s brojem 0800 85 86, izrada promotivnih materijala, ugovaranje usluge postavlja bilborda i citylighta s ciljem promocije programa, ugovaranje usluge izrade marketinške kampanje (izrada TV i radio spota, cjelokupno kreativno rješenje), zakup medijskog prostora za emitiranje TV i radio spota, usluge agencije za organizaciju stručnih skupova i edukativnih radionica za što stručne specifikacije priprema nacionalni koordinator djelatnik Službe. Nastavlja se i promocija nacionalnog programa putem društvenih mreža.

Nastavit će se praćenje postojećih epidemioloških pokazatelja i posjete vezane za kontrolu kvalitete, uvjete rada, stanje opreme, kvalitete rada javnozdravstvenog tima na provedbi njihovog dijela programa. Sudjelovat će se u radu Povjerenstava za organizaciju, stručno praćenje i kontrolu kvalitete i Stručne radne skupine za provedbu kontrole kvalitete Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke. Organizirat će se 2 puta godišnje sastanak sa županijskim koordinatorima Programa. Tijekom 2025. godine nastaviti će se provedba radiološke kontrole kvalitete obilaskom ugovorenih mamografskih jedinica u okviru redovnih i prihvatnih posjeta.

Provoditi će se trajna evaluacija funkcioniranja nove informatičke aplikacije za provedbu procesa, upisa nalaza i kontrola kvalitete provedbe i usklađenosti s ostalim sustavom, kao i povezanosti sa CEZIH-om i sustavom naručivanja.

Planira se spajanje podataka iz informatičke aplikacije Programa s podacima Registra za rak kako bi se dobili podaci o broju novoootkrivenih karcinoma dojke i stadiju proširenosti, a otkrivenih u okviru programa probira, ali i uklanjanje žena oboljelih od raka dojke s pozivnih lista.

Planira se dorada i unaprjeđenje informatičkog programa što bi olakšalo provedbu programa, ali i omogućilo kvalitetnu evaluaciju rezultata programa. Planira se izrada strukturiranih nalaza UZV- a dojke i biopsije za žene s nalazom mamografije BIRADS 0, 4 i 5, a čiji bi upis bio sastavni dio postojeće informatičke aplikacije Programa.

Epidemiološki pokazatelji programa pratit će se putem izvještaja na nacionalnoj razini (ona koja su do sada moguća s obzirom na mogućnosti aplikacije te upisa sa strane svih sudionika), kao i na razini svake pojedine županije. Sudjelovati će se i u svim drugim aktivnostima usmjerenim na borbu protiv raka kao i stručno-znanstvenim skupovima ciljano vezanim uz programe probira. Plan je organizirati 2 simpozija na temu ranog otkrivanja raka dojke za liječnike obiteljske medicine i patronažne sestre kao i 3 radionice za radiologe i ing. med. radiologije u svrhu trajne edukacije očitavanja mamografskih snimaka i pozicioniranja pri mamografskom pregledu.

Analizirat će se podaci o pojavnosti i smrtnosti od raka dojke kao dugoročnog pokazatelja te redovito pregledavati potvrde o smrti vezane uz ovo sijelo raka.

Radit će se na projektu JA EUCanScreen.

Provodit će se kontinuirana suradnja s nevladinim udrugama, a osobito pri obilježavanju Dana narcisa, Dana i Mjeseca borbe protiv raka, Mjeseca borbe protiv raka dojke i Dana ružičaste vrpce.

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva

U rujnu 2023. godine je započeo 6. ciklus koji se nastavio tijekom 2024. Sudjelovat će se u aktivnostima vezano uz unaprjeđenje skrining programa prema preporukama twinning projekta od kojih je glavna prelazak na novu vrstu testa za otkrivanje nevidljive krvi u stolici te centralizacija te faze. Napisan je elaborat o uvođenju nove vrste probirnog testa (fekalni imunokemijski test-skrać. FIT) i predan ministru zdravstva. Očekuje se odluka o uvođenju i reorganizaciji programa koja je potrebna zbog uvođenja FIT te osigurano financiranje.

Kao što je i do sada bio slučaj s gvajakovim testom, odabir najprimjerenijeg FIT-a, odnosno specifikacija karateristika testa koje mora zadovoljavati za populacijski probir, trebao bi se i dalje donositi na prijedlog Povjerenstva za koordinaciju Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva te nabaviti odgovarajućim postupkom javne nabave. Uvođenje nove vrste testa iziskuje opsežnu reorganizaciju programa što uključuje omogućavanje centraliziranog zaprimanja uzoraka i automatizirano očitavanje FIT-a, te i izmjene u aplikaciji probira. Kad budu obavljene sve navedene izmjene, prije prelaska cijelog programa na taj test, pilotirat će se procesi na manjoj skupini ispitanika. Kako nije poznato gdje će i kako biti organizirano zaprimanje uzoraka i njihovo automatsko analiziranje, za sada nije moguće planirati provedbu. Ukoliko bude donesena odluka da se u okviru Odjela za programe probira raka debelog crijeva ustroji nacionalni laboratorij s poštanskim uredom za zaprimanje uzoraka stolice za FIT (jednako kao što je u Sloveniji i kao što je bila preporuka suradnika s twining projekta), tada će biti potreba nabava testova prema dvogodišnjem budžetu za uzorke i testove. Ukoliko bude donesena drugačija odluka, i dalje je primjereno da se nabava tiska kompleta pozivnih pisama i testova na skrivenu krv u stolici obavlja centralizirano u HZJZ s isporukom na mjesta gdje bude ispostava nacionalnog laboratorija. Za potrebe provedbe Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva planira se pokretanje postupka slijedeće javne nabave za koje stručne specifikacije priprema nacionalni koordinator djelatnik Službe:

- tiska kompleta pozivnih pisama i testova na skrivenu krv u stolici (uvjetno)
- jedinstveni pozivni broj (call centar)
- izradu promotivnih materijala, letaka, brošure za liječnike obiteljske medicine i pripreme te izrade smjernica postojećeg nacionalnog programa
- održavanje web stranice programa
- zakupa medijskog prostora za emitiranje TV i radio spota
- agencije za ugovaranje edukativnih radionica i skupova.

Nastavit će se praćenje postojećih epidemioloških pokazatelja kao i posjete vezane za kontrolu kvalitete, uvjete rada, stanje opreme, kvalitete rada javnozdravstvenog tima na provedbi njihovog dijela programa te očitavanja testova uključivši ponovo vanjsko vrednovanje.

Nastavit će praćenje plaćanja poštanskih usluga te sudjelovati u izradi specifikacije za novo objedinjeno ugovaranje.

Nastavit će se praćenje postojećih pokazatelja kao i posjete vezane za kontrolu kvalitete, uvjete rada, stanje opreme, kvalitete rada gastroenterologa odnosno endoskopičara i patoloških odjela vezano uz provedbu programa. Stručna radna skupina za kontrolu kvalitete provedbe programa za rano otkrivanje raka debelog crijeva nastavit će s ostalim aktivnostima predviđenim oko osiguranja i kontrole kvalitete. Za osiguranje kvalitete dodatno će se raditi na prijedlogu prilagodbe zakonskog okvira i prijedlogu promjena vezano za ugovaranje sa strane HZZO-a. Sudjelovat će se u radu Povjerenstva za koordinaciju ovog nacionalnog programa. Provodit će se trajna evaluacija funkcioniranja i unaprjeđenje informatičke aplikacije za provedbu procesa, upisa nalaza i kontrolu kvalitete provedbe i usklađenosti s ostalim sustavom, kao i povezanosti sa CEZIH-om i sustavom naručivanja. Nadogradnja i izmjene informatičke aplikacije bi trebale biti omogućene od strane nositelja nacionalnog programa (HZZO i Ministarstvo zdravstva), jer je u proteklih nekoliko godina bila omogućena samo manja dogradnja i ispravci u okviru održavanja web aplikacije registra probira. Zadnje promjene su bile rađene prije 7 godina. Opsežnije promjene potrebne za prelazak na FIT metodu, i neke druge zatražene funkcionalnosti i izvješća do sada još, međutim nisu odobrene niti su pod nadležnosti HZJZ. Pratit će se pokazatelji kvalitete na individualnoj razini. Nastavlja se suradnja s HZZO-om vezano uz analizu obavljenih i upisanih nalaza kolonoskopija u okviru programa.

Planira se pojačati suradnju s paronažnim sestrama u cijeloj Hrvatskoj, kao i aktivna edukacija preko županijskih koordinatora. Analizirana je uključenost i aktivnosti liječnika obiteljske medicine i patronažnih sestara u programe temeljem podataka koje se redovito dobiju od HZZO-a te je pokazano nedovoljno korištenje motivacijskih razgovora za podizanje odaziva stanovnika. Predviđena je izrada edukativnog materijala za rad liječnika obiteljske medicine koji će sadržavati dijelove smjernica za daljnje postupanje kao i pripremu bolesnika s pojedinim kroničnim bolestima na kolonoskopiju.

Epidemiološki pokazatelji programa pratit će se putem izvještaja na nacionalnoj razini, kao i na razini svake pojedine županije. Sudjelovat će se i u svim drugim aktivnostima usmjerenim na borbu protiv raka kao i stručno-znanstvenim skupovima ciljano vezanim uz program probira. Sudjelovat će se u organizaciji obilježavanja mjeseca svjesnosti o prevenciji raka debelog crijeva u ožujku. Organizirat će se konferencija kojom će početi obilježavanje tog mjeseca. Provodit će se suradnja s udrugama, a osobito pri obilježavanju Dana plavog irisa, Dana plave zvijezde i Dana osoba sa stomom.

Analizirat će se podaci o pojavnosti i smrtnosti od ovog sijela raka kao dugoročnog pokazatelja.

Pokazatelji za potrebe praćenja i evaluaciju programa prevencije kroničnih nezaraznih bolesti

Pružanje stručno metodološke pomoći zdravstvenim djelatnicima te zdravstvenim ustanovama Hrvatske u vezi s planiranjem i izradom prijedloga preventivnih programa te njihovom evaluacijom.

Rad za potrebe Vlade Republike Hrvatske, Ministarstva zdravstva i ostalih ministarstava i pojedinih državnih ustanova i povjerenstava

Na zahtjev Ministarstva zdravstva, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Vlade Republike Hrvatske, vladinih agencija i institucija, zastupnika u Hrvatskom Saboru i dr. Služba obrađuje podatke

te izrađuje posebne analize epidemiološke situacije u državi te druge stručne obrade podataka i ekspertize iz djelokruga Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske. Ove aktivnosti se planiraju kontinuirano nastaviti i tijekom cijele 2023.

Sudjelovat će se u radu Povjerenstava Vlade i Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske: Povjerenstvo za provedbu Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke, Povjerenstvo za koordinaciju Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva, Povjerenstva za izradu i praćenje Nacionalnog programa za prevenciju raka prostate i Povjerenstva za izradu i praćenje Nacionalnog programa za otkrivanje raka pluća, Povjerenstvo za izradu Nacrta prijedloga Nacionalnog programa za prevenciju i rano otkrivanje melanoma, Povjerenstvo za mrtvozorenje Ministarstva zdravstva, Povjerenstvo za izradu i implementaciju Akcijskog plana za prevenciju i nadzor nad kroničnim nezaraznim bolestima, Stručna radna skupina za izradu Strategije za liječenje i prevenciju moždanog udara. Sudjelovat će se, po potrebi, u radu drugih Povjerenstava, radnih skupina te projekata.

Sudjelovanje u izradi strateških dokumenata

Služba kontinuirano sudjeluje u izradi nacionalnih programa i strategija iz područja kroničnih nezaraznih bolesti uključujući mentalne poremećaje i ozljede. Sudjelovat će se u izradi nacrta prijedloga Nacionalnog programa za prevenciju i kontrolu rizičnih čimbenika kroničnih nezaraznih bolest. U 2025. godini planira se provedba aktivnosti sukladno Akcijskom planu za provedbu Strateškog okvira za borbu protiv raka. Služba sudjeluje u izradi i drugih strateških dokumenata uključujući Nacionalni program za kronične opstruktivne bolesti pluća, Smjernica za razvoj zdravstvene pismenosti i drugo. Služba će za odabrane prioritete s područja nezaraznih bolesti (iz skupine bolesti srca i krvnih žila, zloćudnih novotvorina, mentalnih poremećaja, bolesti probavnog sustava, ozljeda, te drugih kroničnih nezaraznih bolesti- kronične bolesti dišnih putova, kronične bolesti bubrega, šećerna bolest, osteoporoza i drugo) nastaviti s praćenjem epidemiološke situacije, suvremenih medicinskih spoznaja i recentnih preventivnih programa te raspoloživih resursa za njihovo provođenje. Isto tako razrađivat će se mjere iz područja kroničnih nezaraznih bolesti koje provodi HZJZ i zavodi za javno zdravstvo županija, te sudjelovati u izradi svih strateških dokumenata.

Sudjelovanje u usavršavanju zdravstvenih i drugih stručnjaka, provođenje stručnih i znanstvenih istraživanja

Služba za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo je nastavna baza za obavljanje specijalizacije iz epidemiologije, predvidivo 5-10 specijalizanata iz epidemiologije godišnje. Sudjelovat će se također u usavršavanju specijalizanta javnog zdravstva i psihijatrije, predvidivo oko 10 specijalizanata. Obavljaju se i poslovi mentora specijalizantima iz epidemiologije. Specijalisti epidemiolozi službe sudjelovat će u dodiplomskoj nastavi na medicinskim fakultetima te poslijediplomskoj nastavi na poslijediplomskim studijima iz epidemiologije, javnog zdravstva, školske medicine, dermatologije, kliničke farmakologije i mikrobiologije s temama iz opće i specijalne epidemiologije u skladu s odgovarajućim programima nastave.

Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima

Stručnjaci Službe sudjelovat će aktivno na domaćim i stranim stručnim i znanstvenim sastancima vezanim za područje rada Službe (primjerice: sastanci Hrvatskog epidemiološkog društva HLZ, stručni skupovi o kardiovaskularnim bolestima, hipertenziji, kroničnim bolestima bubrega, cerebrovaskularnim bolestima, zloćudnim novotvorinama, mentalnim poremećajima i suicidalnom ponašanju, programima probira, ozljedama te na drugim stručnim sastancima u Hrvatskoj kao i na međunarodnim sastancima). Na navedenim sastancima stručnjaci Službe kompetentno će prezentirati podatke i aktualno stanje u Hrvatskoj, a svojim stručnim znanjem pridonositi napretku svjetske medicine i zdravlju ljudi.

Zdravstveno prosvjećivanje

Trajno će se provoditi informiranje i edukacija usmjerena ranom otkrivanju kroničnih nezaraznih bolesti, savjetovanju u vezi sa sprječavanjem napredovanja bolesti i bolje adaptacije na život s određenom kroničnom bolesti. Također će se raditi na zdravstvenom prosvjećivanju vezano za mentalne poremećaje te ozljede. Priređivat će se stručni sadržaji, edukacijski materijali, popularni članci, održat će se predavanja, nastupi u radio i TV emisijama i sl., a prema potrebi izrađivat će se i predlošci stručnih materijala. Sudjelovat će se u provođenju javnozdravstvenih kampanja te u ostalim promotivnim događanjima. Putem web stranica Zavoda informirat će se stručna javnost i stanovništvo o novostima s područja nezaraznih bolesti.

Međunarodna suradnja

Suradnja sa SZO

Na temelju imenovanja od strane Republike Hrvatske, obavljat će se poslovi nacionalnih povjerenika (*focalpoint: FP*) za ozljede i nasilje, kronične nezarazne bolesti, FP BCI (Behavioural and Cultural Insights), FP za 2. program rada SZO-a, te FP za uzroke smrti. Sudjelovat će se u radu „Standing Committee of the Regional Committee, WHO. Djelatnici Službe članovi su pojedinih odbora međunarodnih zdravstvenih organizacija: upravnog odbora Europske mreže registara za rak kao i EPAC te *International Colorectal Cancer Screening Network*.

Suradivat će se sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom u kreiranju i primjeni strateških dokumenata, izradom i dostavom izvještaja i organiziranjem stručnih skupova.

Suradnja sa zdravstvenim tijelima EU

Nastavit će se suradnja s Europskim centrom za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) na području edukacije epidemiologa u okviru EPIET programa. Ta se suradnja odvija kroz radne posjete i reevaluaciju zavoda kao edukativne ustanove te mentoriranje po jednog kandidata polaznika dvogodišnje edukacije a koja je uklopljena u okvir specijalističkog usavršavanja.

Nastavit će se s aktivnostima u okviru EU Expert group on public health,

Suradnja s drugim međunarodnim organizacijama

Nastavit će se suradnja s EuroSafe-om te drugim relevantnim međunarodnim institucijama i udruženjima. Planira se HZJZ (Služba za epidemiologiju i prevenciju kroničnih nezarazih bolesti) postati članom Safe Kids udruženja.

Stručnjaci Službe sudjelovat će, kao imenovani predstavnici Republike Hrvatske, na sastancima koje organiziraju međunarodne organizacije i tijela u inozemstvu.

3. SLUŽBA ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa

Sukladno Godišnjem provedbenom planu statističkih istraživanja (GPP) za 2025. godinu djelatnici Službe će provoditi zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa u svrhu praćenja zdravstvenog stanja stanovništva i evaluacije provedbe mjera zdravstvene zaštite, a prigodom izmjena, dopuna ili izrada novih oblika praćenja zdravstveno-statističkih pokazatelja sve stručno-metodološke upute i primjerci ispunjenih obrazaca i opisi slogova objavljivat će se na web-stranici Zavoda.

Prikupljat će se sva godišnja izvješća iz primarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite za 2024. godinu:

- Iz djelatnosti na primarnoj razini zdravstvene zaštite (djelatnost obiteljske (opće) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, dentalne zdravstvene zaštite, patronaže, kućne njege i medicine rada) će se prikupljati odabrani podaci o radu. Za ordinacije iz djelatnosti obiteljske (opće) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena i dentalne zdravstvene zaštite koje podatke dostavljaju u Centralni zdravstveni informacijski sustav, podaci će se prikupljati tim putem na način da HZZO podatke dostavi HZJZ-u, a za ostale godišnjim agregiranim izvješćima koje ustanove dostavljaju nadležnim županijskim zavodima za javno zdravstvo, a iz kojih se prosljeđuju u HZJZ.
- Iz specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite, izvješća specijalista iz svih specijalnosti koji su provodili specijalističke preglede pacijenata (cca. 10 milijuna pregleda godišnje), s ugovorom s HZZO i bez ugovora, po županijama i za RH. Ordinacije i ustanove podatke dostavljaju u agregiranom obliku.
- Nastavak kontinuirane suradnje sa službama kao i s izvođačima i službama HZZO.

Prikupljat će se i obraditi svi podaci o zdravstvenim ustanovama, trgovačkim društvima za obavljanje zdravstvene djelatnosti kao i jedinicama privatne prakse prema vrsti, namjeni i obliku vlasništva, a u skladu s aktualnom registracijom i šifarnikom zdravstvenih ustanova uz mogućnost prikaza aktualnog stanja.

Kontinuirano će se nastaviti prikupljanje, obrada i analiza podataka o djelatnicima u zdravstvu sa značajkama dobi, spola, stručnog obrazovanja, mjestu rada i vrsti radnog odnosa s mogućnošću dinamičnog prikaza promjena i praćenja aktualnog stanja.

Prikupit će se i obraditi podaci o zaposlenima i radu stacionarnih ustanova i to o broju postelja, ispisanih bolesnika, dana bolničkog liječenja i prosječnoj dužini liječenja, godišnjoj zauzetosti i % iskorištenosti kreveta. Prikupit će se i obraditi podaci o radu dnevnih bolnica, jednodnevne kirurgije i bolničkih hemodijaliza i to broj pacijenata koji su ih koristili kao i broj dana korištenja. Podaci se prate po tipu bolničkih ustanova (opće bolnice, klinike i kliničke bolnice i KBC te specijalne bolnice i stacionari domova zdravlja), bez obzira na vrstu vlasništva i bez obzira na to imaju li ugovor sa HZZO-om. Podaci se prikupljaju agregirano, temeljem godišnjeg izvješća. Tijekom 2025. godine nastavit će se s aktivnostima unaprjeđenja dostave podataka te usklađivanja s metodologijom EUROSTAT-a vezano uz prikupljanje i obradu podataka.

Prikupit će se i obraditi podaci o liječenima u stacionarnim zdravstvenim ustanovama (oko 630550 000 hospitalizacija na stacionarnim odjelima bolnica), u dnevnim bolnicama, jednodnevnoj kirurgiji i bolničkim hemodijalizama (oko 1500000 dolazaka), prema ustanovi, djelatnostima, dijagnozama, dobi, spolu, prebivalištu hospitalizirane osobe, dijagnostičko-terapijskim postupcima tijekom hospitalizacije, gravitacijama, danima liječenja te nastaviti prikupljanje na mjesečnoj razini.

Prikupit će se i obraditi podaci o porodima u zdravstvenim ustanovama (godišnje oko 32.000 prijava poroda). Podaci se obrađuju prema sljedećim značajkama: broj poroda, ukupno rođenih, živorođenih, mrtvorodenih i umrle novorođenčadi prema zdravstvenoj ustanovi; roditelje prema broju prethodnih poroda i pobačaja, komplikacijama u trudnoći, porodu i babinju po dijagnozi i broju dana ležanja; živorođeni prema porodnoj težini i spolu, dobi majke, patološkim stanjima pri porodu, a umrla novorođenčad prema uzroku smrti.

Prikupit će se i obraditi podaci o pobačajima u zdravstvenim ustanovama (godišnje oko 7.500 pobačaja) prema ustanovi, dobi majke, prebivalištu, broju žive djece, ranijih pobačaja te vrsti pobačaja.

Prikupit će se i obraditi prijave perinatalnih smrti iz svih rodilišta (oko 220 prijava godišnje). Podaci o perinatalno umrlima iz baze poroda i umrloj dojenčadi iz mortalitetne baze će se međusobno upariti u svrhu dobivanja cjelovitije slike o rizičnim čimbenicima za nastanak smrti te dopuniti podacima o porodnoj težini i trajanju trudnoće za umrlu dojenčad i dodatnim podacima o uzrocima smrti za bazu poroda.

Prikupit će se podaci o medicinskoj opremi, operacijskim dvoranama i provedenim medicinskim postupcima.

Prikupit će se podaci o financijskim zdravstvenim pokazateljima prema metodologiji sustava zdravstvenih računa od HZZO-a (posebno za obvezno, a posebno za dopunsko zdravstveno osiguranje), Ministarstva zdravstva, Ministarstva obrane, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva financija, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, svih županija i Grada Zagreba, privatnih zdravstvenih osiguranja te udruga i zaklada koje imaju izdatke za zdravstvene usluge.

Pripremit će se i provesti 4. val Europske zdravstvene ankete.

Prikupljat će se podaci o provedbi Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti i obrađivati na mjesečnoj i godišnjoj razini. Podaci se prate kroz Registar NPP-a ranog otkrivanja slabovidnosti i temeljem posebne evidencije HZJZ o provedbi programa prema županijama i prema pojedinim provoditeljima (ustanovama koje imaju sklopljene dodatne ugovore s HZZO-om za provedbu ovog programa).

Analizirat će se podatci dostupni u sustavu koji se odnose na prikaz stanja zdravlja osoba pripadnika ranjivih skupina – etničkih manjina (Romi), starijih osoba i dr.

Rezultati istraživanja provedenih u okviru GPP-a, objavit će se u Hrvatskom zdravstveno statističkom ljetopisu i drugim publikacijama skukladno rokovima navedenim u GPP-u i Kalendaru objave statističkih podataka (dostupno na www.hzjz.hr.)

Tijekom 2025. godine će se pripremiti i objaviti Kalendar objave statističkih podataka iz GPP-a.

Pružanje stručno metodološke pomoći zdravstvenim djelatnicima te zdravstvenim ustanovama Hrvatske u vezi s kvalitetom izvještavanja morbiditetne statistike

Nastavit će se pružanje stručno metodološke pomoći oko pravilnog načina izvještavanja iz PZZ-a, SKZ i bolničkog sustava za potrebe morbiditetne bolničke statistike (Upute i šifarnici) na <https://www.hzjz.hr/suradnici/> i u vezi izvješća o radu bolnica.

Registar praćenja ishoda liječenja

Nastaviti će rad na razvoju registra za praćenje ishoda liječenja u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja registra ishoda liječenja osiguranih osoba lijekovima koji nisu utvrđeni listama lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te lijekovima s liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za koje osigurana osoba ne ispunjava medicinske indikacije (NN 35/2024)

Registar osoba s invaliditetom

Za potrebe praćenja broja osoba s invaliditetom u Službi se vodi Registar osoba s invaliditetom čija djelatnost je propisana Zakonom o registru o osobama s invaliditetom (NN63/22). Temeljem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 157/13, 152/14) te Pravilnika o očevidniku zaposlenih osoba s invaliditetom (NN97/14) operativno će se voditi Očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom i mjesečno ga dostavljati Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje. Uz navedeno izdavati će se, a u skladu sa Zakonom o registru o osobama s invaliditetom (NN63/22), potvrde o statusu osobe te će se sudjelovati u izdavanju iskaznica za povlastice u javnom prometu osoba s invaliditetom. Planira se publiciranje izvještaja o osobama s invaliditetom u okviru Hrvatskog zdravstveno statističkog ljetopisa te Biltena o osobama s invaliditetom, kao i obrade parametara prema specifičnim zahtjevima nacionalnih i međunarodnih potražitelja. Predviđa se zaprimanje između 20-30 navedenih zahtjeva. U planu je i ažuriranje web-stranica javno-zdravlje.hr koje sadrže informacije i zaseban dio posvećen osobama s invaliditetom te administriranje Oglasnika za osobe s invaliditetom koji se nalazi na istim stranicama. Sudjelovati će se i u organizaciji i provedbi javnozdravstvenih stručnih sastanaka te nastavi na dodiplomskom i poslijediplomskim studijima na Medicinskom i Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu. Planira se i sudjelovanje u edukaciji zdravstvenih djelatnika o specifičnostima koje proizlaze iz invaliditeta. Planira se, u suradnju sa MUP-om i Civilnom zaštitom, izrade planova evakuacija osoba s invaliditetom u kriznim situacijama (potres, poplava, požar...).

Vođenje Nacionalnog registra pružatelja zdravstvene zaštite (NRPZZ)

Nacionalni registar pružatelja zdravstvene zaštite jedan je od javnozdravstvenih registara koje vodi HZJZ te dio Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustavu (NAJS).

Kontinuirano će se pratiti i obrađivati svi podaci iz NRPZZ o zdravstvenim ustanovama, trgovačkim društvima za obavljanje zdravstvene djelatnosti i drugim zdravstvenim organizacijskim jedinicama prema vrsti ustanove, osnivaču, odobrenim djelatnostima, radnicima pružateljima zdravstvene zaštite i povijesti promjene bilo kojeg obilježja te na zahtjev dostavljati stručnim službama Ministarstva zdravstva.

Planira se povezivanje NRPZZ s bazom podaka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u svrhu povećanja kvalitete podataka o zaposlenima u zdravstvu kao i radi upisa podataka o svim radnicima u zdravstvu radi izrade novih iskaznica ovlaštenih zdravstvenih radnika.

Nacionalni registar opreme u zdravstvu

Uspostava i implementacija Nacionalnog registra opreme u zdravstvu.

Preventivni zdravstveni pregledi

Koordinacija provedbe preventivnih zdravstvenih pregleda.

Registar preventivnih pregleda Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti

Prikupljeni podaci o provedbi Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti analizirat će se na mjesečnoj i godišnjoj razini prema županijama i pojedinim provoditeljima (ustanovama koje imaju sklopljene dodatne ugovore s HZZO-om za provedbu ovog programa).

Poslovi i zadaće na državnoj razini za potrebe Ministarstva zdravstva i drugih vladinih i državnih tijela i organizacija

Na zahtjev Ministarstva zdravstva i drugih vladinih i državnih tijela i organizacija Služba će i ubuduće pripremati i analizirati te dostavljati podatke i stručna mišljenja iz djelokruga rada Službe. Nastavit će se izrada i provedba strateških projektnih dokumenata za potrebe Ministarstva zdravstva kao i drugih dokumenata za potrebe navedenih tijela. Služba će redovito sudjelovati i u radu navedenih stručnih skupina, povjerenstava i drugih radnih tijela Ministarstva zdravstva te drugih vladinih i državnih tijela i organizacija:

- Povjerenstva za zaštitu i promicanje dojenja
- Povjerenstva za koordinaciju provedbe Nacionalnog preventivnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti
- Povjerenstva za gerijatriju
- Odbora za sustav službene statistike Republike Hrvatske
- Povjerenstva za rijetke bolesti
- Povjerenstva za dentalnu medicinu koje uključuje provedbu nacionalnog preventivnog programa "Zubna putovnica" te programa nadziranog četkanja zubi u vrtićima i školama
- Povjerenstva za izradu Nacrta prijedloga Plana o izmjenama i dopunama Plana i programa mjera zdravstvene zaštite 2023. - 2026
- Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika o opsegu i sadržaju podataka te načinu vođenja e-kartona
- Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika o opsegu i sadržaju te načinima vođenja medicinske dokumentacije
- Radne skupine za preventivne preglede

- Radne skupine za izradu Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra ishoda liječenja osiguranih osoba lijekovima koji nisu utvrđeni listama lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te lijekovima s liste lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstvo
 - Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika o načinu osiguranja medicinski prihvatljivog vremena za ostvarivanje mjera zdravstvene zaštite
 - Radnih skupina za uspostavu okvira za ocjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava RH
 - RS za program mjera
 - Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika o integriranom praćenju respiratornih infekcija
 - Međuresorne radne skupine za izradu operativnog plana cjelovitog razvoja dugotrajne skrbi
 - Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika za razvrstavanje bolnica u kategorije
 - Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga Pravilnika o mjerilima za dodjelu i obnovu naziva centra izvrsnosti
 - Radne skupine za koordinaciju i izvođenje programa specijalističkog usavršavanja doktora medicine iz javnozdravstvene medicine
 - Radne skupine za izradu prijedloga Zakona o djelatnostima u zdravstvu
- te svim ostalim radnim tijelima u kojima će biti potrebno sudjelovanje predstavnika Službe za javno zdravstvo HZJZ-a.

Predstavnici Službe će aktivno surađivati sa:

- Ministarstvom uprave na području izrade temeljnih registara i elektroničku razmjenu podataka
- Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje i Zavodom za vještačenje i profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom kod vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom
- Ministarstvom hrvatskih branitelja u provođenju programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata
- Ministarstvom hrvatskih branitelja u analizi smrtnosti i pobola hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata
- Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u vezi sudjelovanja u evaluaciji zdravstvenih pokazatelja i izradi pokazatelja za dugotrajnu njegu
- Državnim zavodom za statistiku u vezi izrade Godišnjeg provedbenog plana statističkih aktivnosti Republike Hrvatske te drugih strateških dokumenata vezano uz službenu statistiku iz područja zdravstva
- Ministarstvom zdravstva u vezi izrade legislativnih okvira iz područja zdravstva, a iz nadležnosti HZJZ-a
- Ministarstvom znanosti i obrazovanja
- Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja
- Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje vezano za razmjenu podataka iz Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske i eHZZO sustava
- Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske

- Zavodom za vještačenje i profesionalnu rehabilitaciju
 - Ministarstvom pravosuđa i uprave na projektu „Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“ kroz korištenje IT sustava za prikupljanje i pohranu podataka te izračun indikatora za procjenu kapaciteta JLP(R)S
 - Poreznom upravom vezano za Registar stanovništva, obitelji i kućanstava
- te svim ostalim ministarstvima i tijelima državne uprave koji će trebati stručnu i znanstvenu pomoć djelatnika Službe za javno zdravstvo HZJZ-a.

Izrada strateških dokumenta

Sudjelovat će se u izradi planiranih strategija i strateških planova hrvatskog zdravstva i zdravstvenog sustava. Sudjelovat će se i u izradi ostalih planiranih zakonskih propisa, uredbi i dokumenata za unaprjeđenje zdravstvenog sustava u skladu s preporukama i standardima Europske unije. Služba za javno zdravstvo HZJZ-a sudjelovat će u predlaganju svih strateških i implementacijskih dokumenata usmjerenih zdravlju populacije, čiji je nositelj zdravstveni sustav, a suradnici i sudionici svi društveni segmenti. Isto tako sudjelovat će se u kreiranju svih dokumenata čiji su nositelji drugi sektori, a zdravstveni sustav kao sudionik u provođenju pojedinih aktivnosti.

Razvoj znanstveno-istraživačke djelatnosti, zdravstveno-informacijskog sustava i zdravstvene statistike

Nastavit će se rad u Nacionalnom javnozdravstvenom informacijskom sustavu što podrazumijeva i rad na unaprjeđenju godišnje baze hospitaliziranih, ali i svih ostalih baza podataka i registara koji se nalaze u okviru Službe za javno zdravstvo. Radit će se i na objedinjavanju, programskom ujednačavanju i povezivanju postojećeg statističkog i informacijskog sustava te sudjelovanje u izgradnji cjelovitog informacijskog sustava zdravstva. Kroz provedbu Nacionalne strategije za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom provoditi će se istraživanja kojim će se unapređivati kvaliteta života osoba s invaliditetom. Provođenjem zdravstveno-ekonomskih analiza i raditi na pripremi i publiciranju rezultata. Radi unaprjeđenja provedbe statističkog istraživanja iz specijalističko-konzilijarne djelatnosti i mogućnosti prelaska na individualno prikupljanje podataka, nastavit će se s testnim analizama individualnih podataka za osobe temeljem podataka iz e-Računa HZZO za specijalističko-konzilijarnu djelatnost za 2024. godinu te prethodne godine.

Nastavit će se prikupljanje podataka iz CEZIH-a, za djelatnost obiteljske (opće) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, dentalne zdravstvene zaštite, a nastavit će se rad na proširenju seta podataka koji se putem CEZIH-a prikuplja iz primarne zdravstvene zaštite.

Nastavit će se razvijati istraživanja o pojavnosti određenih stanja i bolesti od nacionalnog značaja, povezujući baze i registre putem osobnog identifikatora osobe.

Započet će se s aktivnostima pripreme pilot istraživanja o provođenju zdravstvene usluge u zdravstvenom turizmu u zdravstvenim ustanovama i trgovačkim društvima za obavljanje zdravstvene djelatnosti.

Zdravstveno prosvjećivanje

Sudjelovat će se u uređivanju i tehničkoj podršci web stranice www.hzjz.hr kao komunikacijskih stranica Zavoda s javnošću. Pisat će se popularni zdravstveno-promotivni tekstovi, prema trenutnim javnozdravstvenim prioritetima, ali i prema upitima i izraženom interesu građana.

I dalje će se koristiti službeni zavodski profili na društvenim mrežama u svrhu promocije i rada na povećavanju odaziva na Nacionalni preventivni programa ranog otkrivanja slabovidnosti te upoznavanja javnosti s trenutnim aktivnostima Službe. Stručnjaci Službe će po potrebi gostovati u radio i TV emisijama.

Djelatnici Službe će biti aktivni kao dio uredništva Hrvatskog časopisa za javno zdravstvo.

Stručno usavršavanje i sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima

Na Službi će se odvijati edukacija za specijalizante javnozdravstvene medicine te stručno osposobljavanje zdravstvenih djelatnika i djelatnika suradnih struka iz područja javnog zdravstva. Provodit će se i redoviti mentorski rad sa specijalizantima javnozdravstvene medicine (specijalizanti HZJZ-a te specijalizanti vanjskih ustanova). Nastavit će se sudjelovanje u dodiplomskoj, poslijediplomskoj i kontinuiranoj nastavi iz javnog zdravstva, obiteljske medicine te u sveučilišnom diplomskom studiju sestrinstva.

Nastavit će se suradnja sa stručnjacima, stručnim tijelima i udrugama iz zemlje i inozemstva te u znanstvenim i stručnim projektima. Aktivno će se sudjelovati na kongresima, simpozijima, stručnim sastancima te publiciranju stručnih i znanstvenih radova i drugim oblicima stručnog usavršavanja neophodnog za razvoj pojedinih javnozdravstvenih područja i socijalno-medicinske djelatnosti.

Međunarodna suradnja

Suradnja s Europskom komisijom, OECD-om, Svjetskom zdravstvenom organizacijom te drugim međunarodnim organizacijama i udruženjima

Temeljem imenovanja od strane Ministarstva zdravstva, djelatnici Službe će kao nacionalni predstavnici sudjelovati u sljedećim tijelima na razini EUROSTAT-a:

- Working Group on Public Health Statistics (EUROSTAT)
- Technical Group on Health Care non-expenditure Statistics (EUROSTAT)
- Technical Group on Health Care expenditure Statistics (EUROSTAT)
- ISG-SPC, za pokazatelje socijalne i zdravstvene skrbi (EUROSTAT)
- Experts Group on Health Information (EGHI) (EUROSTAT)
- Working Group on European Health Interview Survey (EHIS)
- Raznim radnim grupama na razini OECD-a.

Nastaviti će se rad i sudjelovanje i u slijedećim međunarodnim udruženjima i organizacijama te međunarodnim istraživanjima:

- Working Group for the development of the Measurement Framework for the European Programme of Work 2020-2025,
- Ciljevi održivog razvoja UN-ovog Programa održivog razvoja do 2030.

- Sudjelovanje u nadzoru i praćenju provođenja kodeksa Svjetske zdravstvene organizacije *“Code of Practice on the International Recruitment of Health Personnel”*
- Sudjelovanje u radu *UNECE Population Unit WG on Ageing*
- Sudjelovanje u radu Health System Performance Assessment (HSPA) Expert Group
- Predviđa se daljnje sudjelovanje stručnjaka službe na sastancima vijeća u Bruxellesu u sklopu izrade prijedloga programa „Zdravlje za rast“ i prijedlogu programa „Zdravo starenje“.

Sukladno pojedinim Regulativama Europske komisije, Služba će EUROSTAT-u, OECD-u i WHO-u dostavljati podatke o financijskim i ne-financijskim zdravstvenim pokazateljima za RH, prema metodološkim uputama i u zadanim rokovima.

Služba će nastaviti dostavljati zdravstvene pokazatelje za Republiku Hrvatsku sljedećim međunarodnim udruženjima i organizacijama:

- Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji za Health for all Database (HFA) te ostale ad hoc upite i istraživanja
- OECD-u,
- UNICEF-u za Moneè projekt
- The Alan Guttmacher Institutu za World Abortion Overview.

Djelatnici Službe su i nacionalni predstavnici u Euro-Peristatu, međunarodnom udruženju za pokazatelje perinatalnog zdravlja, te će nastaviti aktivno sudjelovati na redovitim mjesečnim on-line sastancima, te u pisanju stručnih i znanstvenih radova, a sukladno planu, dostavljat će se i zdravstveni pokazatelji vezani za perinatalno zdravlje.

Stručnjaci Službe sudjelovat će, kao predstavnici Republike Hrvatske, na sastancima koje organiziraju gore navedene međunarodne organizacije i tijela u inozemstvu.

Provođenje međunarodnih projekata

Djelatnici Službe će nastaviti voditi ili sudjelovati u stručnom smislu u sljedećim međunarodnim projektima:

- Sudjelovanje u Joint Action on transfer of best practices in primary care (CIRCE)
- Sudjelovanje u EU JA Health Workforce to meet Health challenges (HEROES)
- Sudjelovanje u EU JA Partnership to Contrast HPV (PERCH)
- Sudjelovanje u EU-HIP projektu
- Sudjelovanje u EU – Croatian Health Data Centre (CHDC)
- Provedba EUROSTAT projekta 2024-HR-EHIS (European health interview survey)

Aktivnosti vezane za suzbijanje mogućih pandemija

Djelatnici Službe će, po potrebi, nastaviti sudjelovati u općim protuepidemijskim aktivnostima ovisno o potrebama.

4. SLUŽBA ZA ŠKOLSKU MEDICINU I ADOLESCENTNU MEDICINU

Poslovi i zadaće na državnoj razini za potrebe Ministarstva zdravlja i drugih vladinih i državnih tijela i organizacije:

Sudjelovat će se u radu povjerenstava i radnih skupina na području zdravlja i dobrobiti školske djece i mladih. Suradivati će se s Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja te svim ostalim ministarstvima i tijelima državne uprave koji će trebati stručnu i znanstvenu pomoć djelatnika ove službe.

Rad na izradi i implementaciji strateških dokumenta i stručnih mišljenja temeljem pokazatelja o zdravstvenom stanju i radu zdravstvenih službi:

Sudjelovat će se u izradi strateških i implementacijskih dokumenata usmjerenih zdravlju djece i mladih čiji je nositelj zdravstveni sustav, a suradnici i sudionici svi društveni segmenti. Isto tako sudjelovat će se u kreiranju svih dokumenata čiji su nositelji drugi sektori, a zdravstveni sustav kao sudionik u provođenju pojedinih aktivnosti.

Zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa:

Provodit će se zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa sukladno godišnjem provedbenom planu statističkih istraživanja (GPP) za 2022. godinu te objaviti u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu iz djelatnosti školske medicine.

Međunarodna suradnja i provođenje projekata:

Na međunarodnoj razini će se sudjelovati u savjetodavnoj skupini Svjetske zdravstvene organizacija izradu strategije za djecu i adolescente kao i na zdravlju u školama. Također će se raditi na aktivnostima JA on vaccine-preventable cancers koje ova služba vodi u ime HZJZ-a, te na aktivnosti JA mental health to support vulnerable groups koje uime HZJZ-a vodi služba za mentalno zdravlje. .

Provodit će se međunarodna suradnja na „Istraživanju o zdravstvenom ponašanju učenika (Health Behaviour in Schoolaged Children, HBSC)“, međunarodno istraživanje koje se provodi u suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, kao i na istraživanju „Global Youth Tobacco Survey“.

Stručno usavršavanje*

Sudjelovat će se u školovanju i stručnom osposobljavanju zdravstvenih djelatnika i djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova iz područja školske medicine, epidemiologije i javnog zdravstva, i. Aktivno će se sudjelovati na kongresima, simpozijima, stručnim sastancima te publiciranju stručnih i znanstvenih radova i drugim oblicima stručnog usavršavanja.

Zdravstveno prosvjećivanje*

Sudjelovat će se u izradi edukativnih materijala, odgovarati na upite medija i građana. Sudjelovat će se u uređivanju i tehničkoj podršci WEB stranicama zavoda. Za navedene stranice pisat će se popularni zdravstveno promotivni tekstovi, prema trenutnim javnozdravstvenim prioritetima, ali i prema upitima i

izraženom interesu građana. Radit će se na programu s UNICEF-om o menstrualnom siromaštvu i spolnom odgoju te na evaluaciji programa Ministarstva kulture i medija „Rođeni za čitanje“.

5. SLUŽBA ZA MENTALNO ZDRAVLJE

Rad na izradi i implementaciji strateških dokumenta i stručnih mišljenja temeljem pokazatelja o zdravstvenom stanju i radu zdravstvenih službi:

Sudjelovat će se u izradi strateških i implementacijskih dokumenata iz domene mentalnog zdravlja, a čiji je nositelj zdravstveni sustav, a suradnici i sudionici svi društveni segmenti. Isto tako, sudjelovat će se u kreiranju svih dokumenata čiji su nositelji drugi sektori, a zdravstveni sustav kao sudionik u provođenju pojedinih aktivnosti.

Nakon usvajanja novog Strateškog okvira razvoja mentalnog zdravlja 2022.-2030. Služba će nastaviti aktivno sudjelovati u radu radnih skupina u izradi akcijskih planova u području zaštite mentalnog zdravlja.

Radit će se na razvoju sustava zaštite mentalnog zdravlja u zajednici i ranog otkrivanja mentalnih poremećaja.

Nastavit će se s redefiniranjem djelatnosti mentalnog zdravlja te će se uspostaviti ili nastaviti suradnja sa svim relevantnim dionicima iz područja mentalnog zdravlja.

Zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa:

Provodit će se zdravstveno-statistička istraživanja od nacionalnog interesa te objaviti u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu iz djelatnosti mentalnog zdravlja i prevencije ovisnosti.

Međunarodna suradnja i provođenje projekata:

Služba za mentalno zdravlje u 2025. godini će sudjelovati na dva Joint Actiona – JADE Health koji je započeo u siječnju 2025. godine te u zajedničkoj akciji (JA) koja se bavi zaštitom mentalnog zdravlja vulnerabilnih skupina. Projekt JADE Health usmjeren je na integraciju dokazanih najboljih praksi i (troškovno) učinkovitih intervencija u različitim zemljama i regijama putem transnacionalnih pilot inicijativa. Cilj projekta je dopuniti i ojačati postojeće politike i programe, pridonijeti unapređenju zdravlja, smanjenju opterećenja koje uzrokuje demencija i ostali neurološki poremećaji te poboljšanju kvalitete života oboljelih i njihovih obitelji.

Početak projekta usmjeren na zaštitu mentalnog zdravlja vulnerabilnih skupina planiran je za listopad 2025. Služba za mentalno zdravlje u ovom će projektu voditi evaluacijski radni paket (WP3), ali i implementaciju dviju najboljih praksi koje projekt podrazumijeva – BiZi i ABC.

Služba će sudjelovati i na svim drugim relevantnim aktivnostima iz područja međunarodne suradnje i projekata, odnosno projektnog planiranja za buduće projekte onda kada to bude primjenjivo.

Nastavit će se intenzivna i uspješna suradnja sa SZO na provedbi programa Quality Rights koji je usmjeren zaštiti ljudskih prava i prava osoba sa mentalnim poremećajima te na svim ostalim projektima i programima koje SZO provodi u području zaštite mentalnog zdravlja, uključivo jačanju kapaciteta za

zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja : mGAP te program implementacije smjernica za povećanje kvalitete zaštite mentalnog zdravlja djece i mladih.

Nastavit će se aktivna suradnja sa Europskim društvom za javno zdravstvo (EUPHA) te Europskim društvom za mentalno zdravlje (EUCOMS)

Stručno usavršavanje*

Sudjelovat će se u školovanju i stručnom osposobljavanju zdravstvenih djelatnika iz područja javnog zdravstva i mentalnog zdravlja. Aktivno će se sudjelovati na kongresima, simpozijima, stručnim sastancima te publiciranju stručnih i znanstvenih radova i drugim oblicima stručnog usavršavanja. S

Sudjelovat će se na Europskoj konferenciji javnog zdravstva u Helsinkiju , u studenom 2025.

Sudjelovat će se u organizaciji i provedbi konferencije o unaprjeđenju mentalnog zdravlja u zajednici 2025. u Lille Francuska.

Zdravstveno prosvjećivanje*

Sudjelovat će se u izradi edukativnih materijala, odgovarati na upite medija i građana. Sudjelovat će se u uređivanju i tehničkoj podršci WEB stranicama zavoda. Za navedene stranice pisat će se popularni zdravstveno promotivni tekstovi, prema trenutnim javnozdravstvenim prioritetima, ali i prema upitima i izraženom interesu građana. Obilježavat će se svi relevantni javnozdravstveni događaji iz područja mentalnog zdravlja te će se povodom istih osmišljavati i provoditi kampanje i akcije te će se uključiti digitalne platforme i društvene mreže za širu dostupnost i doseg sadržaja.

Ostavrit će se suradnja s nevladinim organizacijama i lokalnim vlastima na izgradnji mreže podrške za mentalno zdravlje.

Organizirat će se seminari za roditelje i skrbnike o važnosti mentalnog zdravlja u obitelji, odnosno radionice/treninzi roditeljskih vještina.

Služba će se baviti ranom detekcijom i razvojem/implementacijom intervencija iz područja mentalnog zdravlja i to provođenjem programa ranog prepoznavanja simptoma depresije, anksioznosti i drugih poremećaja kod odraslih i djece te suradnjom s primarnom zdravstvenom zaštitom za integraciju pregleda mentalnog zdravlja u redovne zdravstvene preglede.

Osim toga, radit će se na razvoju programa za osobe s povećanim rizikom (nezaposleni, mladi bez podrške, osobe u mirovini), kao i organizacija grupa podrške za osobe koje se oporavljaju od mentalnih poremećaja.

Koordinacija rada službi za mentalno zdravlje županijskih zavoda za javno zdravstvo i izveštavanje o radu službi te analiza izvješća o radu službi i predlaganje boljih i učinkovitijih modela rada koji će u većoj mjeri odgovoriti potrebama građana u prevenciji, ranom otkrivanju i liječenju mentalnih poremećaja.

Osnivanje savjetovališta za mentalno zdravlje te abulante za mentalno zdravlje

S obzirom da u okviru službe rade psihijatri, psiholozi, medicinske sestre i socijalni pedagozi, osnovat će se ambulanta za pružanje zaštite mentalnog zdravlja koja uključuje: telefonsko savjetovalište, anonimno psihološko savjetovalište te dijagnostiku, pružanje usluga različitih oblika psihoterapije te ostalih oblika terapije mentalnih poremećaja uz mogućnost djelovanja u kriznim situacijama i osnivanja mobilnog tima.

6. SLUŽBA ZA PROMICANJE ZDRAVLJA

Tijekom 2025. godine Služba za promicanje zdravlja će nastaviti s provedbom aktivnosti Nacionalnog programa Živjeti zdravo. Uz to, provodit će se aktivnosti sufinancirane od strane UNICEF-a započete 2025. godine aktivnosti promicanja pravilne prehrane s naglaskom na primarnu zdravstvenu zaštitu i poslovni sektor. Tijekom 2025. planira se predstavljanje rezultata posljednjeg vala ESPAD istraživanja te unutar CroCOSI istraživanja predstavljanje rezultata prethodnog kruga istraživanja kao i provedba istraživanja za validaciju pitanja o konzumaciji voća i povrća uporabom akcelerometara. Uz sve navedeno, nastaviti će se i s provedbom započetih zajedničkih akcija na razini Europske unije te je u planu započeti provedbu novih nacionalnih i međunarodnih suradnji.

Planirane aktivnosti promicanja zdravlja koje se temelje na Nacionalnom programu „Živjeti zdravo“ tijekom 2025. godine uključuju:

1. Zdravstveno obrazovanje

1.1. Tjelesno zdravlje

Zdravstveno obrazovanje djece i mladih, osim činjenica o zdravlju usvojenih tijekom nastavnog procesa, uključuje i osnaživanje zdravstvene pismenosti odnosno usmjeravanje ka usvajanju zdravih stilova života te osvještavanju važnosti očuvanja tjelesnog zdravlja putem promicanja pravilne prehrane i redovite tjelesne aktivnosti, a u cilju prevencije prekomjerne tjelesne mase i debljine. Ove aktivnosti usmjerene na prevenciju debljine potrebno je provoditi s obzirom da je debljina i sama prepoznata kao kronična bolest te dodatno leži u podlozi za nastanak danas pet najčešćih kroničnih nezaraznih bolesti kao što su kardiovaskularne bolesti, šećerna bolest tipa 2, tumori, kronična opstruktivna plućna bolest te mentalni poremećaji. Dodatno, istraživanja pokazuju da je debljina rizični čimbenik za razvoj težih oblika infektivnih bolesti praćenih komplikacijama. Epidemiološki podaci ukazuju da u Republici Hrvatskoj 65% odraslih osoba ima prekomjernu tjelesnu masu ili debljinu što nas svrstava na sam vrh zemalja Europske unije. U dječjoj dobi prekomjerna tjelesna masa ili debljina zabilježena je u 36% osmogodišnjaka što Hrvatsku pozicionira na 4. mjesto zemalja s najvišom učestalošću prekomjerne tjelesne mase i debljine u djece u Europskoj regiji Svjetske zdravstvene organizacije. Iz tog razloga u prevenciji debljine neophodno je djelovati već od ranog djetinjstva kroz različita okruženja:

a. u dojenačkoj dobi:

- obilježavanje **Nacionalnog tjedna dojenja** (prvi tjedan u listopadu) organizacijom stručnog skupa (medijska promidžba, distribucija promidžbenih materijala, suradnja)

- b. u vrtiću:
 - nastaviti će se tradicionalno obilježavanje nacionalnog **Tjedna zdravlja u vrtiću** uključivanjem dodatnih suradnika i obogaćivanjem postojećih aktivnosti
- c. u školi:
 - nastaviti će se tradicionalno obilježavanje nacionalnog **Tjedna školskog doručka** uključivanjem dodatnih suradnika i obogaćivanjem postojećih aktivnosti (listopad 2015)
- d. u visoko obrazovnim ustanovama
 - obilježavanje Tjedna zdravlja u ustanovama iz sustava visokog obrazovanja
- pružanje dodatne podrške školama u implementaciji **Nacionalnih smjernica za prehranu učenika** u osnovnim školama i nastavak izrade i elektroničke dostave jelovnika u cilju primjene Nacionalnih smjernica za prehranu učenika u osnovnim školama
- pružanje podrške i pomoći područnim osnovnim školama, njih 1000, koje su uključene u aktivnost Poligon za tjelesnu aktivnost školske djece s ciljem daljnje provedbe
- pružanje podrške i pomoći osnovnim školama s nastavkom implementacije plakata 10' vježbanje
- uspostava nacionalne mreže škola mentora iz područja promicanja tjelesne aktivnosti. „**5-dnevni program edukacije o debljini: multidisciplinarni pristup u izvanbolničkim ustanovama**“

nastavak provedbe grupnog programa s ciljem usvajanja zdravih životnih navika namjenjen odraslim osobama

1.2. Mentalno zdravlje

U sklopu aktivnosti jačanja kapaciteta stručnjaka iz javnozdravstvenog sustava u području psihoedukacije, promicanja i zdravstvenog opismenjavanja na području mentalnog zdravlja djece i mladih te promicanja mentalnoga zdravlja i psihološke prve pomoći među odgojno-obrazovnim djelatnicima u osnovnim i srednjim školama u sklopu Nacionalnog programa *Živjeti zdravo* tijekom 2025. ćemo nastaviti **provedbu programa PoMoZi Da**:

- a. nastaviti će se s provedbom mentalnozdravstvenog opismenjavanja odgojno-obrazovnih djelatnika u osnovnim i srednjim školama putem *online* platforme za učenje na daljinu (osnovna razina edukativnog programa *PoMoZi Da*) i trodnevne edukacije uživo po županijama (napredna razina edukativnog programa *PoMoZi Da*), u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, CARNET-om i županijskim zavodima za javno zdravstvo po županijama.
- b. za sve odgojno-obrazovne djelatnike koji su završili naprednu razinu *PoMoZi Da* programa organizirat će se dodatna jednodnevna usavršavanja i praćenja u području psihološke prve pomoći u suradnji sa županijskim zavodima za javno zdravstvo
- c. pratit će se provedba i pružati stručna, tehnička i organizacijska podrška provedbi na županijskim razinama organiziranjem redovitih skupova/sastanaka mreže 3P edukatora
- d. osigurat će se i unaprjeđivati radni i edukativni materijali potrebni za provedbu trodnevni i jednodnevni radionica *PoMoZi Da*
- e. u sklopu novog razdoblja sufinanciranja aktivnosti Nacionalnog programa *Živjeti zdravo* sredstvima Europskog socijalnog fonda započet će priprema i planiranje aktivnosti usmjerene

na unaprjeđivanje mentalnozdravstvene pismenosti stručnih radnika koji rade s djecom bez odgovarajuće roditeljske skrbi

- f. nastaviti će se analizirati prikupljeni podaci iz evaluacijskih upitnika i ulaznih-izlaznih skala procjene znanja, spremnosti i drugih aspekata mentalnozdravstvene pismenosti te nastaviti praćenje programa na razini procesne evaluacije i evaluacije ishoda
- g. redovito će se provoditi diseminacija i promidžba programa i rezultata njegove provedbe na stručnim skupovima, u medijima i znanstveno-stručnim publikacijama
- h. pripremat će se godišnja izvješća provedbe mentalnozdravstvenog opismenjavanja odgojno-obrazovnih djelatnika i drugih stručnjaka prema strateškim dokumentima i nacionalnim izvješćima ureda pravobranitelja za djecu i za ljudska prava (Strateški okvir za mentalno zdravlje, Nacionalni program za mlade, Godišnje izvješće pravobraniteljice za djecu, Godišnje izvješće pravobraniteljice za ljudska prava).

1.3. Spolno zdravlje

U sklopu aktivnosti na području spolnog i reproduktivnog zdravlja planira se:

nastaviti s aktivnostima jačanja uloga postojećih polivalentnih savjetovališta za mlade i savjetovališta za promicanje spolnog zdravlja ŽZJZ i HZJZ i njihovog umrežavanja, jačanje kapaciteta stručnjaka koji sudjeluju u radu savjetovališta te nadogradnja postojećih usluga za promicanje odgovornog spolnog ponašanja pri zavodima:

- organizacija, promidžba i provedba Tjedna spolnog zdravlja (lipanj 2025)
- organizacija, promidžba i provedba Europskog tjedna testiranja na HIV i 7 SPI s ciljem uključivanja savjetovališta za promicanje spolnog zdravlja ŽZJZ
- u sklopu obilježavanja Europskog tjedna testiranja na HIV obilježiti će se i Svjetski dan borbe protiv AIDS-a
- uvođenje panela 7 SPI kao redovne testove uz postojeće
- održavanja Godišnjeg sastanka svih Savjetovališta/CST centara u RH
- organizacija edukacije novih i doedukacije postojećih savjetnika
- godišnje izvješće rada Savjetovališta
- uvođenje standardiziranog upitnika za sva Savjetovališta/CST centre pri ŽZJZ u RH u elektronskoj verziji
- nastavak kampanje „**Nema maženja bez pažnja**”, nacionalne kampanje iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja u sklopu koje će se obilježiti i **Svjetski dan spolnog zdravlja** 04.rujna uz organizaciju okruglog stola na prigodnu temu

2. Zdravlje i tjelesna aktivnost

U sklopu aktivnosti nastaviti će se suradnja sa županijskim zavodima za javno zdravstvo, lokalnim turističkim zajednicama i ostalim članovima timova vezano uz provedbu aktivnosti „Hodanjem do zdravlja“:

- pokušat će se pronaći zainteresirane dionike koji bi nastavili provedbu aktivnosti na uređenim oglednim stazama Živjeti zdravo u smislu održivosti aktivnosti „Hodanjem do zdravlja“ u svim županijama
- u svojstvu partnera nastavak sudjelovanja na Hrvatskom festivalu hodanja u Ličko-senjskoj županiji –6. i 7. rujna 2025.
- koordinacija obilježavanja Nacionalnog dana hodanja (prva subota u listopadu), uz suradnju koordinatora iz ZZJZ-a organizirati obilježavanje dana i sudjelovanje u provedbi aktivnosti „Hodanjem do zdravlja“ u jednoj županiji
- obilježiti Svjetski dan kretanja 10. svibnja – organizacija stručnog skupa
- obilježiti **Europski tjedan sporta** – predstavljanjem aktivnosti promicanja zdravlja

3. Zdravlje i prehrana

U sklopu aktivnosti tijekom 2025. godine planira se provedba:

- a. radni sastanci s Povjerenstvom i Radnom skupinom u vezi kriterija i daljnjih aktivnosti
- b. dodjela jamstvenog žiga Živjeti zdravo s ciljem postizanja vidljivosti nutritivno vrednijih namirnica u svakodnevnoj kupovini
- c. Izrada smjernica za proizvode za hranu i pića u automatima za postavljanje automata u školama
- d. Revidiranje i unapređenje Kriterija za dodjelu Jamstvenog žiga *Živjeti zdravo*

4. Zdravlje i radno mjesto

U sklopu aktivnosti tijekom 2025. godine planira se:

- upoznavanje tvrtki s provedbom aktivnosti Tvrtka prijatelj Zdravlja
- izrada plana i provođenje edukacija djelatnika predložene tvrtke o temama promicanja Zdravlja
- suradnja sa županijskim zavodima za javno zdravstvo pri organizaciji edukativnih aktivnosti u tvrtkama koje su smještene u njihovoj županiji
- promidžba zdravlja na radnom mjestu edukativno-informativnim aktivnostima i materijalima
- organizacija svečanih dodjela naslova „Tvrtka prijatelj zdravlja“
- provedba recertifikacije onih tvrtki kojima je isteklo pravo korištenja naziva „Tvrtka prijatelj zdravlja“

5. Zdravlje i okoliš

U sklopu aktivnosti nastaviti će se suradnja sa županijskim zavodima za javno zdravstvo, lokalnim turističkim zajednicama i ostalim članovima timova vezano uz provedbu aktivnosti u uređenim parkovima Živjeti zdravo:

- koordinacija obilježavanja Svjetskog dana obitelji, 15. svibnja, uz suradnju koordinatora iz ZZJZ-a organizirati obilježavanje dana i sudjelovanje u provedbi aktivnosti u jednoj županiji

6. Promidžba i vidljivost

- a. provedba kampanja, objave putem društvenih mrežama, službene web stranice, kao i objave u nacionalnim i lokalnim medijima
- b. u sklopu aktivnosti zdravstvenog prosvjećivanja i podizanja razine svijesti vezano uz područja rada Službe u 2025. godini pratit će se i obilježavati značajni datumi u **kalendaru zdravlja**.

Nastavit će se izrada i objava edukativnih članaka i sadržaja na web stranicama:

- uoči **Svjetskog dana zdravlja 7. travnja** – provedba aktivnosti Tjedan zdravlja u vrtiću
- obilježavanje **Svjetskog dana kretanja 10. svibnja**
- obilježavanje **Svjetskog dana obitelji** (15. svibnja):
 - medijska promidžba aktivnosti
 - distribucija promidžbenih i edukativnih materijala
- u svojstvu partnera nastavak sudjelovanja u ~~organizaciji~~ provedbi **Hrvatskog festivala hodanja** u Ličko-senjskoj županiji –6. i 7. rujna 2025.
- nastaviti će se provedba javnozdravstvene kampanje „**Nema maženja bez pažnje**”, nacionalne kampanje iz područja spolnog i reproduktivnog zdravlja u sklopu koje će se obilježiti i **Svjetski dan spolnog Zdravlja** organizacijom okruglog stola na prigodnu temu.
- **Europski tjedan sporta** – predstavljanje aktivnosti promicanja zdravlja na ~~završnoj konferenciji~~
- obilježavanje **Nacionalnog tjedna dojenja** (prvi tjedan u listopadu):
 - medijska promidžba
 - distribucija promidžbenih materijala
 - organizacija stručnog skupa
- koordinacija obilježavanja **Nacionalnog dana hodanja** u svim županijama (prva subota u listopadu): uz suradnju naših koordinatora iz ZZJZ-a organizirati obilježavanje dana i sudjelovanje u provedbi aktivnosti „Hodanjem do zdravlja“ u jednoj županiji
- obilježavanje **Europskog tjedna mentalnog zdravlja** i **Mjeseca borbe protiv ovisnosti** kao dio aktivnosti mentalnozdravstvenog prosvjećivanja i podizanja razine svijesti vezano uz mentalno zdravlje. Nastavit će se izrada i objava edukativnih članaka i sadržaja na web stranicama:
 - tijekom Europskog tjedna mentalnog zdravlja 2025. planira se objava nekih indikatora mentalnog zdravlja mladih iz ESPAD istraživanja.

- tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti planira se objava rezultata 8. kruga ESPAD istraživanja 2024. godine vezano uz sredstva ovisnosti i ponašajne ovisnosti s naglaskom na korištenje digitalnih tehnologija i mrežnih aktivnosti iz te će se promicati "dani bez veze" u obiteljskom i školskom okruženju djece i mladih
- obilježavanje **Svjetskog dana hrane 16. listopada** – provedba aktivnosti Tjedan školskog doručka

Tijekom 2025. nastaviti će se suradnja Službe za promicanje zdravlja s Ministarstvom zdravstva i drugim tijelima državne uprave na **praćenju i uspostavi strateških dokumenata iz područja rada Službe:**

1. Akcijski plan za prevenciju debljine (usvojen u ožujku 2024.): Centar za koordinaciju, razvoj i desiminaciju praksi u području prevencije debljine

- 1.1. mjera „Promicanje tjelesne aktivnosti usmjereno na osobe u svim životnim razdobljima“, aktivnosti „Izrada Smjernica za tjelesnu aktivnost“, „Izrada recepata zdravlja za tjelesnu aktivnost“, te „Poticati uvođenje i provedbu inicijativa organizirane tjelesne aktivnosti u slobodno vrijeme“
- 1.2. mjera „Promicanje pravilne prehrane usmjereno na osobe u svim životnim razdobljima“ uz aktivnost „Izrada Smjernica za pravilnu prehranu“
- 1.3. mjera „Poticanje stvaranja neobesogenih okruženja usmjereno na osobe u svim životnim razdobljima“ čije su aktivnosti:
 - a. „Uvođenje deklariranja hrane koje omogućuje potrošačima „zdraviji izbor“ i
 - b. „Izrada kriterija za hranu u automatima te kriterija za postavljanje automata u javne prostore“
- 1.4. mjera „Edukacija usmjerena na osobe u svim životnim razdobljima“ koja sadrži aktivnosti:
 - a. „Razvoj i diseminacija edukativnih materijala s ciljem prevencije debljine“,
 - b. „Informiranje stručne zajednice s ciljem prevencije debljine“,
 - c. „Informiranje i podizanje svijesti javnosti s ciljem prevencije debljine“,
 - d. „Edukacija medija i javnosti o primjerenom javnom komuniciranju u svrhu podizanja svijesti, prevencije i destigmatizacije osoba s debljinom“
- 1.5. mjera „Podrška i liječenje usmjereno na osobe u svim životnim razdobljima“ koja sadrži aktivnost „Osnivanje savjetovališta za prevenciju debljine“
- 1.6. mjera „Poticanje stvaranja neobesogenih okruženja usmjereno na dojenčad, djecu i mlade“ koja sadrži aktivnost „Poboljšanje školske infrastrukture za prehranu učenika“
- 1.7. mjera „Edukacija usmjerena na dojenčad, djecu i mlade“ koja sadrži aktivnosti:
 - a. „Provedba aktivnosti prevencije debljine u odgojno – obrazovnim ustanovama kao poticaj djeci i mladima na usvajanje zdravih stilova života“ i
 - b. „Edukacija radnika u vrtićima, osnovnim i srednjim školama o prevenciji i štetnim učincima debljine na tjelesno i mentalno zdravlje“
- 1.8. mjera „Poticanje stvaranja neobesogenih okruženja usmjereno na dojenčad, djecu i mlade“ koja sadrži aktivnosti:

- a. „Praćenje komercijalne komunikacije nadomjesnih proizvoda za majčino mlijeko u elektroničkim medijima, u skladu s Međunarodnim pravilnikom o marketingu nadomjestaka za majčino mlijeko“
- b. „Praćenje zakonodavnog okvira ograničavanja komercijalne komunikacije hrane i pića djeci u elektroničkim medijima“
- 1.9. mjera „Praćenje uhranjenosti i životnih navika usmjereno na odrasle osobe i osobe starije životne dobi“ koja sadrži aktivnost „Redovita provedba istraživanja EHIS u svrhu prikupljanja usporedivih podataka o zdravstvenom stanju i navikama“
- 1.10. mjera „Promicanje tjelesne aktivnosti usmjereno na odrasle osobe i osobe starije životne dobi“, aktivnost „Promicanje tjelesne aktivnosti na radnom mjestu“

2. Nacionalni akcijski plan za provedbu Preporuke vijeća Europske unije o uspostavi Europskog jamstva za djecu:

- 2.1. mjera „Unutar školskog sustava razviti preventivne programe i raditi na podizanju razine osviještenosti kod djece, učitelja i roditelja o važnosti zdrave i nutritivno uravnotežene prehrane“ čiji je pokazatelj rezultata održavanje nacionalne kampanje Tjedna školskog doručka s novo-osmišljenom temom
- 2.2. mjera Unaprijediti kvalitetu prehrane u odgojno-obrazovnim ustanovama implementacijom Nacionalnih smjernica za prehranu učenika u svim osnovnim školama unutar koje su planirane aktivnosti:
 - a. analiza stanja provedbe Normativa prehrane učenika u osnovnim školama;
 - b. edukacije školskih kuhara i školskih timova za prehranu;
 - c. planiranje izrade elektronske baze školskih obroka za lakšu izradu jelovnika usklađenih s Normativima i Smjernicama
 - d. dorada i revizija Preporuka za škole o preporučljivim prehrambenim proizvodima u prodajnim automatima (proizvodi s jamstvenim žigom Živjeti zdravo kao zdraviji izbor)
 - e. uspostava efektivnog sustava praćenja provedbe Normativa prehrane učenika u osnovnim školama
- 2.3. mjera Podizanje razine osviještenosti kod budućih roditelja i posebno trudnica (u okviru programa podrške roditeljstvu i/li trudničkih tečajeva) o važnosti zdrave i nutritivno uravnotežene prehrane za zdravlje majke i djeteta unutar koje su planirane aktivnosti:
 - a. izraditi plan pristupa budućim roditeljima radi upućivanja poziva za kreiranje programe
 - b. održati predavanja budućim roditeljima
 - c. izraditi edukativne materijale za roditelje o važnosti zdrave i nutritivno uravnotežene prehrane koji će se distribuirati prilikom posjete patronažne službe obiteljima

Tijekom 2025. godine Služba za promicanje zdravlja će nastaviti rad na provedbi istraživanja odrednica zdravlja (prikupljanju podataka, analizi, objavi i diseminaciji rezultata) u kojima su djelatnici Službe za promicanje zdravlja članovi istraživačkog tima (Europska inicijativa praćenja debljine u djece, Hrvatska (CroCOSI), Europska zdravstvena anketa u Hrvatskoj (EHIS), Europsko istraživanje o pušenju, pijenju alkohola, uzimanju droga i drugim oblicima ovisnosti među učenicima (ESPAD):

1. Europska inicijativa praćenja debljine u djece, Hrvatska (CroCOSI): - Centar za koordinaciju, razvoj i desiminaciju praksi u području prevencije debljine

- predstavljanje rezultata 6. kruga istraživanja provedenog 2022. godine na Svjetski dan debljine, 4.3.2025. s naglaskom na usporedbu s rezultatima iz drugih zemalja Europske regije
- terenska provedba istraživanja za validaciju pitanja o konzumaciji voća i povrća
- analiza rezultata, priprema izvještaja s rezultatima i priprema znanstvenog rada s rezultatima istraživanja za validaciju pitanja o tjelesnoj aktivnosti uporabom akcelerometara
- priprema za provedbu 7. kruga istraživanja

2. Europsko istraživanje o pušenju, pijenju alkohola, uzimanju droga i drugim oblicima ovisnosti među učenicima (ESPAD):

- sudjelovanje na regionalnom sastanku i godišnjoj skupštini zemalja sudionica istraživanja – voditeljica istraživanja u Hrvatskoj Martina Markelić, prof.sociologije
- objava europskih rezultata i usporedba s Hrvatskom – osnovni pokazatelji, prema kalendaru međunarodnih objava ESPAD grupe i EDUA.

3. Europska zdravstvena anketa u Hrvatskoj (EHIS)

- sudjelovanje u pripremnim radnjama za provedbu sljedećeg kruga istraživanja

Suradnja s liječnicima obiteljske medicine u sklopu istraživanja „Utjecaj kratkoročne intervencije korištenjem integriranog, individualnog i interdisciplinarnog pristupa u prevenciji kardiovaskularnih bolesti na vrijednosti score-a“.

U sklopu unaprjeđivanja rada Savjetovališta za promicanje mentalnog zdravlja planira se analiza dosadašnjeg rada, dorada evaluacijskog protokola i izrada prijedloga grupnog psihoedukativnog rada u području očuvanja i unaprjeđivanja mentalnog zdravlja.

U sklopu promicanja umjerenog korištenja digitalnih tehnologija i mrežnih aktivnosti (interneta) te promicanja očuvanja i brige o sveobuhvatnom zdravlju i dobrobiti:

- a. nastaviti će se s praćenjem pokazatelja korištenja mrežnih aktivnosti i ovisnosti o internetu među mladima analizom i diseminacijom nacionalnih rezultata istraživanja ESPAD 2024.
- b. promicat će se važnost podrške djeci i mladima u razvijanju samosvijesti o korištenju mrežnih aktivnosti na način koji čuva njihovo tjelesno i mentalno zdravlje i sprječava razvoj ovisnosti
- c. zagovarati će se uspostava nacionalnog tjedna borbe protiv prekomjernog korištenja digitalnih tehnologija i mrežnih aktivnosti u sklopu Mjeseca borbe protiv ovisnosti
- d. promicat će se "dani bez veze" u obiteljskom i školskom okruženju djece i mladih tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti
- e. nastaviti će se s umrežavanjem dionika koji se stručno ili znanstveno bave ovim područjem

Suradnja s međunarodnim tijelima SZO i EU

Suradnja s međunarodnim ustanovama i razmjena informacija sa stručnjacima diljem svijeta omogućuje stručnjacima Službe za promicanje zdravlja da na traženje Ministarstva zdravstva daju mišljenja o pojedinim temama koje se tiču djelokruga rada Službe.

Djelatnici Službe su focal points za različita područja te članovi brojnih radnih skupina:

- WHO - Promoting health throughout the life-course (SZO - Promicanje zdravlja kroz cjeloživotno učenje) – nacionalna tehnička kontakt osoba: izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr. med.
- WHO - Nutrition National Focal Point (SZO - Promicanje pravilne prehrane, tjelesne aktivnosti i prevencija debljine) – nacionalna kontakt osoba: izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr. med.
- Expert Group “Health Enhancing Physical Activity” (HEPA) (stručna skupina za jačanje tjelesne aktivnosti Europske Komisije) – nacionalna kontakt osoba: izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr.med.
- Health Information Committee (Odbor za zdravstveno informiranje) – članica izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr.med.
- WHO - Regional Directors Advisory Council on Innovation for NCD (savjetodavno Vijeće direktora za Europsku regiju SZO za inovacije u području KNB) – savjetnica, izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr.med.
- WHO Europe Sugar and Calorie Reduction Network (SZO Europa - Mreža za smanjenje šećera i kalorija)
- WHO focal point for malnutrition estimates for children under 5 years of age (nacionalna kontakt osoba za SZO po pitanju procjena malnutricije u djece do 5 godina starosti): izv. prof. dr. sc. Sanja Musić Milanović, dr. med.

Služba za promicanje zdravlja tijekom 2025. radit će i na međunarodnim projektima:

- a. **Zajednička akcija na razini Europske unije “JA implementation of best practices and research results on prevention of non-communicable diseases and risk factors – Healthy Lifestyle – Smart Family”**, sklopu koje Služba za promicanje zdravlja sudjeluje u radnim paketima 1,2,3,4 i 6. - Maja Lang Morović, prof. rehabilitator i Sanja Meštrić, mag. sanit. ing.
- b. **JA Cancer and other NCDs prevention action on health determinants (JAPreventNCD)** u sklopu koje Služba za promicanje zdravlja sudjeluje kao na dva radna paketa (uz obvezno sudjelovanje u paketima 1,2,3,4):
 - radnom paketu 5 Regulacija i oporezivanje, zadacima 5.3. Unapređenje prehrambenog okruženja potrošača kroz regulaciju i 5.6. Kontroliranje i suzbijanje učinaka oglašavanja i online marketinga

- radnom paketu 6 Healthy Living Environments kao suvoditelj i na zadacima 6.1. Metodologija i 6.2. Povećanje dostupnosti zdravih proizvoda i sadržaja – Anja Đurić, univ. bacc. pol., mag. oec., univ. spec. ljudskih prava

Suradnja s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku:

Tjelesno zdravlje

Tijekom 2025. godine radit će se na provedbi aktivnosti u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku s ciljem unaprjeđenja kompetencija djelatnika primarne zdravstvene zaštite, gospodarstva i drugih dionika za promicanje zdravih stilova života i prevenciju prekomjerne tjelesne mase i debljine u djece. Planirane su aktivnosti vezane uz:

- edukaciju medija o primjerenom javnom komuniciranju u svrhu podizanja svijesti, prevencije i destigmatizacije osoba s debljinom
- izradu publikacije rezultata istraživanja oglašavanja hrane i pića u blizini škola
- izradu publikacije rezultata istraživanja organizacije prehrane učenika u OŠ - Usporedba podataka iz 2019. i 2023. godine
- unaprjeđenje znanja i vještina školskih kuhara i drugog kuhinjskog osoblja za planiranje i pripremu nutritivno primjerenih obroka za učenike osnovnih škola
- jačanje kapaciteta djelatnika primarne zdravstvene zaštite za učinkovito savjetovanje djece i njihovih skrbnika o pravilnoj prehrani i prevenciji debljine

Projekt financiran iz Europskog socijalnog fonda:

PROVEDBA PROJEKTA ŽIVJETI ZDRAVO FAZA II – predviđeno period trajanja projekta je četiri godine

Zdravstvena pismenost podrazumijeva osobne, kognitivne i socijalne vještine koje određuju sposobnost pojedinca da dobije pristup, razumije i koristi zdravstvene informacije za promicanje i očuvanje dobrog zdravlja.

Prepoznavanjem čimbenika koji utječu na zdravstvene razlike, a na koje se može utjecati kroz povećanje zdravstvene pismenosti, može se doprinijeti i zdravstvenoj pravednosti i jednakosti. Prvenstveno je za očuvanje vlastitog zdravlja potrebno usmjeriti se na zdravstvena ponašanja kao što su prehrambene navike, tjelesna aktivnost, nepušenje, nepijenje alkohola i neupotreba psihoaktivnih sredstava, na učinkovitije nošenje sa stresnim situacijama i psihičkim poteškoćama koje često i dovode do prakticiranja nezdravih navik, smanjenja psihičkih resursa i narušenog mentalnog zdravlja te se usmjeriti i na spolno ponašanje kao preduvjet očuvanja spolnog i reproduktivnog zdravlja.

CILJ PROJEKTA: unaprijeđenje zdravstvene pismenosti kao ključnog čimbenika u promicanju zdravlja na osnovnoj, interaktivnoj i kritičkoj razini kod vulnerabilnih skupina različite dobi

7.SLUŽBA ZA MIKROBIOLOGIJU

Služba za mikrobiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo nositelj je i koordinator mikrobiološke djelatnosti na nacionalnoj razini te izvršava aktivnosti u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i koordinira djelovanje mikrobioloških laboratorija u Zavodima za javno zdravstvo.

Služba ostvaruje djelatnost na nekoliko razina: stručno, znanstveno i edukacijski.

Stručna aktivnost odvija se kroz svakodnevni rutinski rad (zaprimanje i dijagnostika uzoraka većinom izvanbolničke populacije; financiranje temeljem ugovora s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje). Referentna aktivnost odvija se kroz rad referentnih laboratorija i kroz dijagnostiku koja se odvija u uskoj suradnji s Službom za epidemiologiju zaraznih bolesti HZJZ-a, u slučajevima iznenadnih epidemija visoko infektivnim uzročnicima koji zahtijevaju rad u uvjetima bio-zaštite 3/4.

Vođenje nacionalnih i suradnih centara SZO (Nacionalni centar za salmonele, kampilobakter i koleru, Nacionalni centar za polio, Nacionalni centar za influencu, Nacionalni centar za morbile/rubelu, Supranacionalni centar za tuberkulozu)

Nacionalni centar za salmonele, kampilobakter i koleru sudjeluje u dijagnostici mikroorganizama koje se pronose hranom, vodom i konfirmira uzročnike navedenih infekcija dobivene iz cijele RH, posebno salmonele. S obzirom da je osigurana i mogućnost sekvenciranja u HZJZ-a, planira se u suradnji s projektom na razini ECDC-a sekvenciranje sojeva salmonela, kampilobaktera i E.coli, kao najčešćih uzročnika bakterijskih infekcija koje se prenose hranom.

Nacionalni centar za polio sudjeluje u supranacionalnoj mreži vanjske kontrole kvalitete rada nacionalnih polio laboratorija koju provodi SZO. Surađuje sa SZO putem tjednih izvještaja o radu Nacionalnog polio laboratorija pomoću LDMS programa (Laboratory Data Management System). Centar vrši nadzor i dijagnostiku uzročnika virusnih akutnih proljeva (rotavirusi, adenovirusi, norovirusi i astrovirusi). U 2022. godini uveli smo praćenje polio virusa u otpadnim vodama grada Zagreba dva puta mjesečno te se praćenje planira provoditi i u 2025. godini.

Nacionalni centar za influencu surađuje s Referentnim centrom za influencu u Londonu; izvještava kroz Flunet mrežu SZO nove podatke o praćenju respiratornih virusa i influence; aktivno provodi promidžbene aktivnosti u vezi cijepljenja te dodatno karakterizira molekularnim metodama izolate virusa influence, uzgaja odabrane viruse influence u staničnoj kulturi te oplodjenim kokošjim jajima te ih šalje na dodatnu karakterizaciju u London kroz Flunet mrežu.

U Nacionalnom centru za praćenje morbila i rubele u RH radi se serološka dijagnostika morbila i rubele metodom ELISA (IgM i IgG protutijela). Dodatno se v. Morbila dokazuje i molekularnim metodama (RT-PCR) te po potrebi dodatno karakterizira sekvenciranjem.

Supranacionalni centar za tuberkulozu obavlja najviši stupanj dijagnostike za sve izolate mikobakterija iz svih zdravstvenih ustanova iz RH te izvodi potvrde rezistencije na antituberkulotike te identifikaciju netuberkuloznih mikobakterija. Laboratorij također jednom godišnje šalje vanjsku kontrolu kvalitete većim laboratorijima u Hrvatskoj koji izvode testove osjetljivosti. U laboratorij je u rutinsku dijagnostiku uvedena i metoda sekvenciranja cijelog genoma, kojom je zamijenjena dosadašnja genotipizacija MIRU-VNTR metodom. Proveden je izvid Hrvatske akreditacijske agencije sa pozitivnim ishodom te je dobiven status akreditiranog laboratorija, što se planira nastaviti i izvidom u 2025. godini.

U Službi djeluju Referentni centri Ministarstva zdravstva RH (RL MZ RH), koji obavljaju subtipizaciju uzoraka iz ostalih laboratorijskih centara u RH:

- RC MZ RH za virološku dijagnostiku infekcija dišnog i probavnog sustava
- RC MZ RH za dijagnostiku i praćenje virusnih zoonoza.

U 2016. god. Služba je, zbog pojave novih, emergentnih virusa (West Nile virus, Usutu virus) te re-emergentnih virusa (virus dengue) i importiranih virusa (chikungunya virus, Zika virus), osnovala novi RC MZ RH za dijagnostiku i praćenje virusnih zoonoza, koji nastavlja djelatnost u području dijagnostike virusnih zoonoza i nositelj je brojnih projekata.

RC MZ RH za respiratorne i enteralne viruse se bavi izravnom detekcijom (izolacijom i molekularnom dijagnostikom) respiratornih i enteralnih virusa te po potrebi vrši tipizaciju virusa. Od 2020. vrši dijagnostiku SARS-CoV-2 za uzorke uzete u HZJZ te kao i ispomoć županijskim zavodima sa manjim kapacitetom obrade. Osim PCR i ICT metoda, radi i test neutralizacije za dokaz neutralizacijskih antitijela. Za potrebne molekularno-epidemiološkog nadzora koji se do sada odrađivao u suradnji s ECDC, uvelo se samostalno sekvenciranje SARS-CoV-2 pozitivnih uzoraka za cijelu RH. Osim dijagnostike, RL je i jedan od laboratorija ovlašten za validaciju metoda detekcije (PCR i ICT) SARS-CoV-2 prije uvođenja na tržište RH.

Pokrenut je program praćenja pojavnosti virusa influence, SARS-CoV-2 i respiratornog sincicijskog virusa po sentinel principu na testnom mjestu HZJZ-a te se pojavnost kontinuirano prati.

Hrvatski Nacionalni Referentni Laboratoriji (NRLs) za Europski centar za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) – ukupno 19, potvrđeni od MZ su:

- NRL za: polio, influencu, morbile i rubelu, respiratorne i enteralne viruse, klamidije, arboviruse i riketije
- P3 bakterije i viruse, tj. uzročnike visokog stupnja patogenosti, tuberkulozu, meningokoke, legionele, bordetele i *C. diphtheriae*, koleru, salmonelle, listerije, borelije, mikoplazme, leptospirozu, humane parazite i sistemske mikoze

U 2023. godini uvedeno je testno mjesto za uzimanje uzoraka *B. pertussis* radi epidemijskog pojavljivanja infekcije što se po potrebi može uvesti i u narednim godinama.

Vođenje državnih registara

Središnji laboratorijski registar rezistentne tuberkuloze

Provođenje znanstvenih istraživanja iz područja mikrobiologije

Sudjelovanje u projektima

- European Reference Laboratory Network for Tuberculosis (ERLN-TB) - To Strengthen Tb Diagnosis, Drug Susceptibility Testing, and International Coordination,
- Molecular Surveillance of MDR-TB in Europe (MDR-TB Project)-ECDC/RIVM o molekularnom praćenju multirezistentnih sojeva *Mycobacterium tuberculosis* (MDR-TB), genotipovi MDR-TB sojeva iz svih europskih zemalja se skupljaju i prate prospektivno – u sklopu praćenja i slanja podataka Europskom centru za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC),
- Renumeration for the assistance to Montenegro TB National Reference Laboratory to be performed by Croatian SRLN for tuberculosis,
- Sudjelovanje u projektu praćenja učestalosti izolata *Neisseriae gonorrhoeae* i antimikrobne osjetljivosti za potrebe ECDC-a, program „The European Gonococcal Antimicrobial Surveillance Programme - EURO GASP“ započet u kolovozu 2009., pod vodstvom tima iz Public Health England i Örebro University Hospital (Sweden)
- Uključenje NC za salmonelle i kampilobakter u Projekt FWD AMR-RefLabCap 2021 -2024. Statens Serum Institut (SSI) i Tehničko sveučilište Danske (DTU) izvođači su četverogodišnjeg projekta (2021.-2024). Svrha projekta FWD AMR-RefLabCap je jačanje koordinacije, podrške i izgradnje kapaciteta u funkcijama nacionalnog mikrobiološkog referentnog laboratorija za testiranje i nadzor AMR-a kod Salmonelle i Campylobacter u ljudskim uzorcima.

- Sudjelovanje u istraživačkom projektu „WaterQ – digitalna transformacija praćenja kvalitete vode“ –planira se raditi dijagnostika kriptosporidija i đardije metodom detekcije antigena fluorescentnom mikroskopijom, sufinanciranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj
- Sudjelovanje u nastavku projekta započetog 2014 - Efficient response to highly dangerous and emerging pathogens at EU level (EMERGE),
- Sudjelovanje u projektu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske br. NPOO 1 Hrvatskog veterinarskog instituta: Epidemiologija ptičjih flavivirusa u kontekstu „Jednog zdravlja“; FLAVIR
- Sudjelovanje u projektu Hrvatske zaklade za znanost IP-2020-02-7407: Emergentni i zapostavljeni hepatotropni virusi nakon transplantacije solidnih organa i krvotvornih matičnih stanica; HepViroTransplant
- Sudjelovanje u svim ponuđenim projektima EU i WHO, koji se odnose na unapređenje kapaciteta i poboljšanja dijagnostike korona virusnih ili srodnih infekcija, te su povezane sa korona pandemijom
- Sudjelovanje u projektu HERA Inkubatora EC i HERA 2 s ciljem osnaživanja kapaciteta za jačanje WGS i PCR kapaciteta kao odgovor na COVID-19 pandemiju (2021-2023)
- Sudjelovanje u radnom paketu (WP7) koji omogućuje unapređenje dijagnostike odabranih BSL3/4 uzročnika (virusa i bakterija) SHARP Strengthened International HeAlth Regulations and Preparedness in the EU - Joint Action (SHARP JA)
- sudjelovanje u projektu JA TERROR
- sudjelovanje u ECDC projektu za ispitivanje učinkovitosti cjepiva protiv COVID-19
- sudjelovanje u ECDC SARI projektu
- Sudjelovanje u Joint Action AMR EU-JAMRAI 2
- Sudjelovanje u projektu: BICTRA
- Sudjelovanje u projektu ECDC: I-MOVE
- Sudjelovanje u projektima VEBIS LOT1- praćenje cirkulacije gripe i COVID-19 kod SARI bolesnika i VEBIS LOT5- nova sezona 2024/2025- genotipizacija uzoraka iz praćenja učinkovitosti cjepiva protiv simptomatske laboratorijski potvrđene infekcije gripe ili SARS-CoV-2 među pacijentima koji se javljaju liječnicima primarne zdravstvene zaštite.
- Sudjelovanje u projektu UNITED4Surveillance- uvođenje sustava nadzora u praćenje epidemija
- Sudjelovanje u HUHIV projektu
- Sudjelovanje u Pilot projektu ranog otkrivanja raka vrata maternice HPV testiranje

Sudjelovanje u radu povjerenstava i stručnih tijela osobito Ministarstva zdravstva i drugih nacionalnih institucija i organizacija za područje mikrobiologije

Djelatnici sudjeluju u radu: Povjerenstva za mikrobiologiju MZ RH (predsjednica) i Povjerenstva za verifikaciju eliminacije ospica i rubele MZ (predsjednica) te u Povjerenstvu za praćenje provedbe naputka za suzbijanje i sprječavanje tuberkuloze. U HZJZ postoje RC MZ RH za virološku dijagnostiku infekcija dišnog i probavnog sustava (od 2006), RC MZ RH za dijagnostiku i praćenje virusnih zoonoza (od 2016).

Sudjelovanje u izobrazbi kadrova za područje mikrobiologije te drugih zdravstvenih struka

Djelatnici Službe aktivno sudjeluju u teorijskoj i praktičnoj izobrazbi kadrova u zdravstvu, za područje mikrobiologije. U Službi se obavlja staž tijekom specijalizacije iz kliničke mikrobiologije s parazitologijom, specijalizacije iz epidemiologije te pripravnički staž za inž. med. lab. dijagnostike i lab. tehničare; aktivno se sudjeluje u teorijskoj i praktičnoj izobrazbi studenata Medicinskog fakulteta u Zagrebu i Zdravstvenog veleučilišta (ZVU) u Zagrebu. Služba će organizirati simpozije, tečajeve i radionice poslijediplomskog usavršavanja.

Sudjelovanje u usklađivanju sustava zdravstva sa zdravstvenim standardima Europske Unije za područje mikrobiologije

Specijalizacija iz kliničke mikrobiologije s parazitologijom: djelatnici Službe sudjeluju u izradi Plana specijalizacije iz med. mikrobiologije. Izrađen je prijedlog HZJZ-a za dio programa spec. usavršavanja iz klin. mikrobiologije. Kroz rad Povjerenstva za mikrobiologiju predlažu se programi za subspecijalizacije unutar postojeće specijalizacije iz mikrobiologije te svi laboratoriji redovito sudjeluju u testovima vanjske kontrole (preko RC MZ za antimikrobnu rezistenciju i internacionalnih sustava NEQUAS i EARSS).

Sudjelovanje u organizaciji i provođenju intervencija u kriznim situacijama

U 2023. godini HZJZ je prvi organizirao testno mjesto za uzimanje uzoraka za dijagnostiku B. pertussis radi epidemijskog pojavljivanja bolesti što se može ponovno uspostaviti i u narednim godinama, ako za to bude potrebe.

Izvršavanje mikrobioloških pretraga iz područja dijagnostike uzročnika koji se dijagnosticiraju u BSL-3/4 (Odjel za TBC i Odsjek za interventnu dijagnostiku opasnih uzročnika: antraks, MERS-CoV, West Nile virus) i redovito obnavljanje protokola. U 2022. godini uveli smo nekoliko testiranja radi mogućih kriznih situacija uključujući: PCR testiranja za antraks, PCR na majmunske boginje, PCR za difteriju. Svakodnevno se prati epidemiološka situacija u Europi i Svijetu te planira dostupnost laboratorijske dijagnostike ovisno o potrebama. U 2024. godini je takopđer uvedena mogućnost testiranja uzoraka na Clostridium botulinum, Marburg virus, Variola virus te Y. pestis.

Izvršavanje mikrobioloških pretraga iz područja dijagnostike uzročnika koji se dijagnosticiraju u BSL-3/4 (Odjel za TBC i Odsjek za interventnu dijagnostiku opasnih uzročnika: SARS CoV-2 i dr.) i redovito obnavljanje protokola. Kontinuirano unaprjeđivanje dijagnostike koronavirusnih i srodnih infekcija, uvođenje sekvenciranja virusa i bakterija, te sve ostale aktivnosti koje uključuju usavršavanje dijagnostike korona - virusnih i srodnih infekcija.

Koordinacijsko tijelo osnovano u suradnji s djelatnicima Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević „ u slučaju pojave kriznih situacija aktivno djeluje te se predviđa nastavak suradnje; sudjelovanje u aktivnostima koji se odnose na ponašanje djelatnika drugih profila u slučaju kontakta s visoko infektivnim uzročnicima (suradnja s MUP-om) i provođenje edukacije.

Sudjelovanje u izradi algoritama za mikrobiološke pretrage/koordinacija, stručno usmjeravanje i nadzor županijskih zavoda za javno zdravstvo u skladu sa smjernicama mikrobioloških pretraga

Povjerenstvo za izradu DTP (posao vodi Upravni Odbor – Hrvatskog društva za kliničku mikrobiologiju) radi na algoritmima mikrobioloških pretraga. Djelatnici HZJZ-a sudjeluju: u izradi novih dijagnostičko terapijskih postupaka u mikrobiologiji, rade na usuglašavanju novih prijedloga za postupke u mikrobiologiji sa standardnim postupcima, u proceduri novog načina vrednovanja mikrobioloških usluga u koordinaciji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje; organiziraju sastanke s predstavnicima mikrobioloških laboratorija u županijskim zavodima prema specifičnim područjima (tuberkuloza, virologija, influenza, antimikrobna rezistencija).

U 2025. godini biti će potrebno nastaviti započete postupke akreditacije laboratorija. Planira se provesti akreditacija metodologije izrade mikrobioloških podloga.

S obzirom da su za potrebe sekvenciranja dva aparata već u funkciji planira se dodatna edukacija postojećeg osoblja, u svrhu jačanja javno zdravstvene mikrobiologije, a u skladu sa zahtjevima ECDC-a.

*Napomena: Sve navedene aktivnosti Služba za mikrobiologiju, ima obavezu provoditi zbog strateške uloge naše ustanove u zdravstvenom sustavu RH, no sredstva koja se osiguravaju kroz ovaj program/plan aktivnosti pokrivaju svega manji dio troškova provedbe ovih aktivnosti.

8.SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENU EKOLOGIJU

Zdravstvene mjere zaštite čovjekova okoliša

Služba će obavljati niz poslova kontrole i praćenja različitih čimbenika okoliša i sprječavanja njihova štetnog djelovanja na zdravlje ljudi. Provođen će se kontrola, praćenje i ocjenjivanje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe domaće proizvodnje i u vanjsko-trgovačkom prometu na biološke, kemijske i fizikalne parametre. Predviđa se proširenje palete parametara zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe, posebno za područje molekularne mikrobiološke dijagnostike (PCR) i na području kemijske analize voda, te specifičnih analiza biološki aktivnih i psihoaktivnih tvari i hrane temeljem novih zakonodavnih okvira u EU i RH.

U suradnji s Ministarstva zdravstva i Državnim inspektoratom RH izrađivat će se prijedlog službenih kontrola i monitoringa hrane sukladno Zakonu o hrani, te sukladno procjeni rizika i situaciji na tržištu, kao i sukladno saznanjima o problematici zdravstvene ispravnosti hrane u zemljama okruženja i Europskoj uniji. Planirane analize hrane, ukoliko se izvrše, naplaćuju se sukladno važećem cjeniku Zavoda. O provedenim analizama izrađuje se godišnji izvještaj sa stručnim interpretacijama i prijedlozima za daljnje aktivnosti.

Sukladno legislativi o vodi za piće formirana je baza podataka o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće na čitavom teritoriju RH, te sustav izvješćivanja prema Ministarstvu zdravstva sa svim relevantnim parametrima za ocjenu situacije. Novim Zakonom o vodi za ljudsku potrošnju (NN 30/23) koji je stupio na snagu 2023. godine uvedena je i obveza uspostave monitoring parametara kućne vodoopskrbne mreže na legionelu i olovo, a shodno tome će se raditi na provedbi edukacije za stjecanje znanja o procjeni rizika kućne vodoopskrbne mreže. Također će se u 2025. godini nastaviti I analiza stanja lokalnih vodovoda te bazenskih voda. Nadalje, nastaviti će se provoditi monitoring površinskih i podzemnih voda sukladno Zakonu o vodama, te monitoring izvorišta sukladno Zakonu o vodi za ljudsku potrošnju, što je u skladu sa zahtjevima EU direktive.

Tijekom 2025. sukladno mogućnostima svi akreditirani laboratoriji Službe će nastojati proširiti broj i uvesti nove akreditirane metode. Vezano uz to potrebno je poduzeti čitav niz organizacijskih i administrativnih aktivnosti, urediti laboratorijski prostor i pribaviti opremu.

U 2025. godini Odsjek za detekciju genetski modificiranih organizama, sukladno programu koji će se dogovoriti s Ministarstvom zdravstva i drugim zainteresiranim državnim upravnim tijelima obaviti će analize namirnica prisutnih na hrvatskom tržištu (bez obzira na porijeklo) na prisutnost genetski modificiranih organizama.

Tijekom 2013. godine Služba je imenovana referentnim laboratorijem za 5 područja – pesticidi, teški metali, mikrobiologija hrane od strane Ministarstva poljoprivrede, te GMO i materijali i predmeti u kontaktu s hranom od strane Ministarstva zdravlja. U postupku je ovlašćivanje Odsjeka za aditive kao nacionalnog referentnog laboratorija te ovlašćivanje nacionalnog referentnog laboratorija za područje virusa od strane Ministarstva poljoprivrede. Navedeni referentni laboratoriji tijekom 2025. godine obavljat će referentne aktivnosti sukladno planovima koje su izradili temeljem smjernica Europskih referentnih laboratorija i našim lokalnim potrebama, te ih predati nadležnim ministarstvima. Služba je 2013.godine imenovan od strane Ministarstva zdravstva kao Tijelo za inicijalnu procjenu rizika za novu hranu, te proširuje aktivnosti i na tradicionalnu hranu suradnjom s MiZ i EFSA-om. 2021. je RH imenovala djelatnicu Službe uz kolegicu iz Hrvatskih voda kao NFP za praćenje COVID-19 virusa u otpadnim vodama i HZJZ kao instituciju koja koordinira aktivnosti na nivou RH te će se navedena aktivnost provoditi i u 2025. godini.

Tijekom godine će se na temelju vlastitih analiza nutrijenata u hrani, kao i na temelju literaturnih podataka nastaviti rad na ažuriranju baza podataka o sastavu namirnica i pića koja služi za evaluaciju i planiranje prehrane te služe kao baza za provođenje reformulacije ili izradu novih proizvoda. Planira se

analitička provjera sastava hrane, budući da su trenutne tablice sastava hrane stare, a kako bi se provjerila istinitost navoda o hranjivim vrijednostima hrane istaknutim na deklaraciji proizvoda. U 2025. godini nastaviti će se i praćenje kvalitete sastava dodataka prehrani i energetske hrane obzirom na svakodnevnu konzumaciju i utjecaj na zdravlje.

Nastavit će se rad na praćenju i analizi provođenja javnozdravstvenih mjera iz područja zdravstvene ekologije.

Sukladno dogovoru s Ministarstvom zdravstva tijekom 2025. nastaviti će se rad na uspostavi rada dvije organizacijske podjedinice Službe za zdravstvenu ekologiju koje će se baviti praćenjem sigurnosti proizvoda čija je registracija i kontrola, uključujući predregistracijsku kontrolu kao dio rada Odsjeka za dodatke prehrani i biološki aktivne tvari i Odjela za predmete opće uporabe, a konkretno radi se o dodacima prehrani i kozmetici u što je uključen sustav nutrivigilancije praćenjem prijavljenih nuspojava nakon konzumacije određenih dodataka prehrani.

U 2025. godini se nastavlja zajednička suradnja službe sa Službom za antidoping u vezi edukacije sportaša o dodacima prehrani i antidopingu i to u vidu zajedničkih objava, tribina, radionica te analiza proizvoda/dodataka prehrani za sportaše.

Za potrebe borbe protiv ovisnosti je u 2024. osnovan Nacionalni laboratorij za droge unutar Odjela za dodatke prehrani, biološki aktivne i psihoaktivne tvari. U 2025. je u planu nabava dodatne laboratorijske opreme te uvođenje dodatnih analiza kako bi se osigurala analitička sposobnost detekcije najčešćih psihoaktivnih tvari u raznim matriksima.

Nastaviti će se sa organiziranjem i provedbom kontinuirane edukacije i osposobljavanja djelatnika za rad u laboratorijima ovlaštenim za ispitivanje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe. Edukacija će se obavljati putem pisanih materijala, treninga u laboratoriju, te tečajeva i seminara.

Nastavit će se sa radom na Programu ujednačavanja i unapređenja rada službi za zdravstvenu ekologiju. Tijekom godine se planira raditi na uvođenju novih analitičkih metoda određivanja određenih štetnih tvari u hrani te uvrštavanje istih u Zbornik analitičkih metoda u zdravstvenoj ekologiji. Kontinuirano će se raditi na uspostavi i noveliranju informacijskih sustava i izvješćivanju. Nastavit će se rad na uspostavi sustava nadzora nad kvalitetom rada u laboratorijima provođenjem međulaboratorijske interkalibracije, posebice za područja referentnih djelatnosti.

Razvoj znanstveno istraživačke djelatnosti i zdravstvene statistike

Nastaviti će se rad na razvoju znanstveno istraživačke djelatnosti u okviru znanstvene jedinice, te suradnja sa stručnjacima i institucijama iz Hrvatske i inozemstva na znanstvenim i stručnim projektima. Tijekom godine će se nastojati razraditi i provoditi više projekata: izloženost mikrobiološkim i kemijskim kontaminantima putem namirnica i vode za piće, antimikrobna rezistencija uzročnika bolesti koje se prenose hranom, analiza rizika za pojedine prioritetne probleme, razvoj sustava brze razmjene informacija i ranog uzbunjivanja o zdravstveno neispravnim namirnicama, vodi za piće i predmetima opće uporabe, praćenje prisutnosti genetski modificiranih organizama i proizvoda od njih na tržištu RH, praćenje sigurnosti i kvalitete dodataka prehrani, adekvatna zamjena za nitrate kao konzervanse u mesnim proizvodima itd.

Glede državnih statističkih programa praćenja zdravstvene ispravnosti namirnica, predmeta opće uporabe i vode za piće kontinuirano će se prikupljati, obrađivati i evaluirati podaci svih laboratorija ovlaštenih od Ministarstva zdravstva o obavljenim analizama i rezultatima tih analiza. Izvješća će se pripremati tromjesečno i godišnje te objavljivati godišnje u Zdravstvenom statističkom ljetopisu HZJZ. Tijekom 2025. godine razraditi će se i dodatni oblici informiranja i obavješćivanja populacije o problemima okoliša i njihovom utjecaju na zdravlje.

Sudjelovanje u izradi zakonske regulative i strateških dokumenata, te učestvovanje u radu odbora i komisija imenovanih od strane Ministarstva zdravstva:

Nastavit će se rad i daljnja suradnja s Ministarstvom zdravstva i Carinske uprave oko Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, te se temeljem odredbi Zakona uvode analitičke metode kojima će SZE provoditi monitoring i nadzor bezalkoholnih pića i kave na analize šećera i metilksantina te se planira provesti anketu građanstva RH o konzumaciji istih i utjecaju na zdravlje.

Nastaviti će se rad na izradi zakonskih i podzakonskih akata iz područja javnog zdravstva, namirnica, prehrane, predmeta opće uporabe, voda, otrova, lijekova, medicinskih proizvoda, psihoaktivnih tvari i DDD-a.

Nastaviti će se sudjelovanje u radu niza Povjerenstava Ministarstva zdravstva vezano uz problematiku zaštite od faktora okoliša, prehrane, dezinfekcije, dezinsekcije, deratizacije, toksikologije, organizacije zdravstvene zaštite.

Djelatnici službe će nastaviti sudjelovati u procesu praćenja implementacije prenijete pravne stečevine Europske unije, te isto tako i u prilagodbi legislative i izradi propisa koji nedostaju. Djelatnici službe će također nastaviti sudjelovanje u radu europskih institucija (ECDC, EFSA i td), Europske komisije i njezinih radnih grupa (AMR, voda, nova hrana i dr), u radu interministarskih povjerenstava, u radu radnih grupa koje djeluju pri drugim Ministarstvima, te u radu Vijeća za genetski modificirane organizme Vlade RH. Rad u nekim Povjerenstvima je vezan uz izlazak na teren, odnosno putovanje i boravak izvan Zagreba i RH. Djelatnici će nastaviti suradnju s Europskom komisijom u vidu treninga za druge zemlje članice i u 2025. godini.

Služba će nastaviti svakodnevno djelovati i kao savjetodavni centar za Ministarstvo zdravstva, odnosno, u svim slučajevima kada su potrebna stručna mišljenja i savjeti iz problematike zdravstvene ekologije, isti će se davati bilo usmeno, telefonski ili pismeno. U slučaju incidenata na terenu djelatnici službe će u suradnji sa sanitarnom inspekcijom DIRH obavljati niz stručnih, tehničkih, analitičkih i drugih poslova, koji su vezani uz putovanje i rad na terenu.

Sudjelovanje u školovanju i stručnom usavršavanju zdravstvenih djelatnika

Djelatnici službe će sudjelovati u dodiplomskoj i poslijediplomskoj nastavi. Također će sudjelovati u edukaciji javnozdravstvenih djelatnika na specijalizacijama iz javnog zdravstva, mikrobiologije, epidemiologije, medicine rada i zdravstvene ekologije te u osposobljavanju analitičara za samostalan rad u laboratorijima ovlaštenim od Ministarstva zdravstva za analize namirnica, predmeta opće uporabe i vode za piće.

Obavljanje i drugih poslova iz područja javnog zdravstva

Djelatnici službe će nastaviti sudjelovati na brojnim stručnim i znanstvenim projektima kako u Hrvatskoj, tako i na međunarodnom nivou. Također će nastaviti biti aktivni sudionici brojnih međunarodnih sastanaka, savjetovanja i kongresa, i nominirani suradnici u brojnim međunarodnim udruženjima i organizacijama (ECDC, EFSA, FAO, Codex alimentarius, Foodsafety program - WHO, Environment and Health Program WHO, Protokol o vodi i zdravlju, te programi Europske unije). Voditelj službe će nastaviti aktivno sudjelovanje u brojnim aktivnostima Regionalnog ureda WHO za Europu, te o tome izvještavati Ministarstvo zdravstva. Vezano uz rečenu međunarodnu suradnju djelatnici službe će izraditi izvještaje, odgovarati na upite, izraditi stručne materijale te aktivno sudjelovati na sastancima.

Djelatnici Službe će sudjelovati u pripremi materijala za sastanke radnih tijela Europske komisije, izrađivati stajališta, izjave i sudjelovati na sastancima.

Djelatnici službe će organizirati dva znanstveno-stručna skupa pod nazivom:

- Vode i javna vodoopskrba
- Kongres zdravstvene ekologija

Skupovi su interdisciplinarnog karaktera, a tradicionalno okupljaju veliki broj stručnjaka iz Hrvatske i inozemstva koji se bave zdravstvenom ekologijom.

Služba će kao koorganizator organizirati dvije radionice trajne edukacije za DDD djelatnike pod nazivom: Obvezna trajna edukacija za DDD djelatnike.

Sedma Ministarska konferencija o okolišu i zdravlju održana u Budimpešti 2023. godine donijela je Ministarsku Deklaraciju, koja sadrži set ciljeva vezano uz proces okoliš i zdravlje. Definirani su mjerljivi ciljevi vezano uz smanjenje rizika od specifičnih okolišnih čimbenika izraženi kao Regionalni prioritetni ciljevi. Za navedene ciljeve razvijen je niz indikatora te će se provesti nekoliko istraživanja, kao što je nastavak provedba istraživanja humanog biomonitoringa u sklopu projekta PARC. U sklopu projekta Nacionalne strategije razvoja zdravstva, nastaviti će se provođenje redovnih ocjena plana sigurnosti vode za ljudsku potrošnju, zatim niz istraživanja okolišnih čimbenika (prehrana, higijensko-sanitarni uvjeti, kvaliteta zraka, stilovi života i dr.) vezanih uz djecu i odrasle te će se nastaviti s izradom indikatora utjecaja čimbenika okoliša na zdravlje. Također će se nastaviti i sa provedbom akcijskog plana praćenja utjecaja ekstremnih temperatura na zdravlje. Krajem 2017. godine se krenulo i sa praćenjem utjecaja ekstremnih hladnoća na zdravlje što će se nastaviti i u 2025. godini. Cilj svih istraživanja je utvrditi kakav utjecaj imaju štetni čimbenici okoliša na zdravlje ljudi, posebice na pogoršanje zdravlja ranjivih ciljnih skupina ljudi te prepoznavanje novih rizika i trendova u zaštiti i očuvanju zdravlja populacije. Rezultati istraživanja će biti prezentirani putem objava na stranicama zavoda, putem edukativnih radionica ili putem tiskanih brošura, a u svrhu podizanja svijesti o utjecaju čimbenika okoliša na zdravlje.

Jedinica za procjenu utjecaja na zdravlje (HIA) 2025. godine provesti će istraživanje o postojećim resursima i stupnju provođenja postupaka HIA-e na nacionalnoj i lokalnoj razini, zalagati se za osiguravanja njenih zakonskih pretpostavki, provesti edukaciju interesnih strana s ciljem osvješćivanja potrebe provođenja HIA postupka u područjima koja primarno nisu vezana za zdravlje, te jačanja intersektorske suradnje. U cilju jačanja kapaciteta, planira se uspostaviti i međunarodna suradnja. Vezano uz navedeno, Služba će, nastavno na Europski COST projekt nastaviti aktivno sudjelovati u izradi metodologije HIA-e za industrijski kontaminirana područja.

U 2025. se planira kontinuirano nastaviti provoditi javnozdravstvene mjera za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti (protuepidemijske mjere) temeljem rješenja Ministarstva zdravstva za obavljanje DDD djelatnosti. Također će se nastaviti pripravnost za jednog djelatnika u 2025. godini, kako bi se moglo osigurati pravovremena provedba protuepidemijske mjere za potrebe pojave žarišta vektorskih zaraznih bolesti te za stručnu podršku u slučaju neke NKBR terorističke ugroze. U 2025. će se nastaviti i sa provedbom nacionalnog monitoringa invazivnih vrsta komaraca započetog 2016. godine te će podaci dobiveni iz istog biti korišteni za daljnje planiranje preventivnih aktivnosti.

*Napomena: Sve navedene aktivnosti Služba za zdravstvenu ekologiju ima obavezu provoditi zbog strateške uloge naše ustanove u zdravstvenom sustavu RH, no sredstva koja se osiguravaju kroz ovaj program/plan aktivnosti pokrivaju svega manji dio troškova provedbe ovih aktivnosti.

9.SLUŽBA ZA MEDICINSKU INFORMATIKU I BIOSTATISTIKU

EU Projekti*

- Provedba projekta **CHDC** u sklopu kojeg će se uspostaviti tijelo za pristup sekundarnim zdravstvenim podacima u Hrvatskoj „Health data access body“ u sklopu Europskog prostora za zdravstvene podatke (EHDS). HZJZ je koordinator projekta.
- Provedba **TEHDAS2** projekta koji je nastavak TEHDAS projekta u sklopu kojeg se razvijaju principi za korištenje sekundarnih zdravstvenih podataka za Europski prostor za zdravstvene podatke (EHDS). HZJZ na projektu sudjeluje kao voditelj radnog paketa evaluacije.
- Provedba **Quantum** Horizon projekta iz programa Europske Unije za istraživanje i inovacije Obzor u sklopu kojeg HZJZ zajedno s ostalim projektnim partnerima radi na razvoju „Data quality and utility label“ za Europski prostor za zdravstvene podatke.
- Provedba HERA-IT **EU-HIP** projekta kojem je cilj jačanje IT sistema u zemljama članicama Europske Unije i uspostavljanje interoperabilnosti sa HERA IT platformom za prikupljanje podataka. HZJZ je voditelj radnog paketa diseminacije.
- Provedba **Durable** Horizon projekta kojem je cilj stvoriti centralnu mrežu za spremnost i mjere za nadolazeće zdravstvene prijetnje/ infektivne bolesti u Europi. Durable okuplja najbolje laboratorije i istraživačke institute u Europi. Durable konzorcij će biti podrška HERA-i.
- Provedba Joint Action **United4Surveillance** projekta u kojem je HZJZ voditelj radnog paketa evaluacije. Cilj projekta je poboljšati praćenje zaraznih bolesti u stvarnom vremenu, uspostavljanje integriranog praćenja zaraznih bolesti u bolnicama, istražiti integraciju podataka za praćenje bolesti kod životinja i kod ljudi, uključujući i laboratorijsku dijagnostiku zoonoza u sklopu One Health inicijative.
- Provedba **Ai4Health.cro** projekta u sklopu kojeg će se pružati podrška tvrtkama i javnim ustanovama koje razvijaju i koriste napredna rješenja bazirana na umjetnoj inteligenciji, specifično usmjerena na zdravstveni sektor. Ai4Health.cro konzorcij će nuditi usluge povezane s razvojem digitalnih inovacija u zdravstvu, testiranju rješenja baziranih na umjetnoj inteligenciji u digitalnom zdravstvu, pružati edukaciju u području umjetne inteligencije i HPC u zdravstvu i medicini, kao i poslovne vještine i vještine inovacije.
- Provedba **MyHealthXHR** projekta kojem je cilj omogućiti sigurnu razmjenu dijelova elektroničkih zdravstvenih kartona (EHR). HZJZ je voditelj radnog paketa diseminacije, a koordinator projekta je MIZ.
- Provedba **xT-EHR** projekta u sklopu kojeg će se pojačati suradnja zemalja članica EU u interoperabilnosti i razmjeni zdravstvenih podataka te pridonjeti poboljšanju primarnog korištenja zdravstvenih podataka za Europski prostor za zdravstvene podatke (EHDS).
- Provedba **SHAIPED** projekta u sklopu kojeg će se testirati primjena umjetne inteligencije (AI) za Europski prostor za zdravstvene podatke u Tijelima za pristup na zdravstvene podatke (health data access bodies). HZJZ na projektu sudjeluje kao voditelj radnog paketa diseminacije.
- Provedba **eCAN+** projekta kojem je cilj jačanje digitalnih kapaciteta koji uključuju e-zdravstvo, telemedicinu, zdravstvene podatke, pristup i razmjenu usluga u centrima za rak u Europskoj Uniji.
- Sudjelovanje u **DARWIN EU** mreži za provedbu RWE istraživanja za Europsku agenciju za lijekove i medicinske proizvode gdje HZJZ sudjeluje kao jedan od partnera u mreži.

Sudjelovanje u izradi regulative i strateških dokumenata, te u radu odbora i komisija imenovanih od strane Ministarstva zdravstva

- Definiranje regulative upravljanja zdravstvenim informacijama u suradnji s Ministarstvom zdravstva, HZZO i drugim dionicima u zdravstvu – poseban fokus na sekundarnoj upotrebi podataka
- Koordinacija aktivnosti Registra osoba sa šećernom bolešću i radne skupine Ministarstva zdravstva za implementaciju Nacionalnog programa zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću.
- Koordinacija i provedba uspostave Kataloga informacijskih standarda u zdravstvu Republike Hrvatske u suradnji s Ministarstvom zdravstva, HZZO i drugim dionicima u zdravstvu

- Koordinacija i provedba prilagodbe Zakona o podacima i informacija u zdravstvu i drugih relevantnih zakona i pravilnika prema "uredbi o Europskom prostoru za zdravstvene podatke" unutar radne skupine imenovane od strane Ministarstva zdravstva

Interoperabilnost

- Provedba projekata uspostave interoperabilnosti svih baza podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo sa sustavima na županijskoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.
- Uspostava novih funkcionalnosti IKT podsustava Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava (NAJS) i integracija s državnom informacijskom infrastrukturom.
- Unapređenje komunikacije i suradnje s MZ, HZZO i e-Hrvatska na projektima informatizacije i aktivna uloga u odlučivanju i predlaganju najboljih rješenja.
- Suradnja s međunarodnim standardizacijskim organizacijama (HL7, IHE, EuroRec, IMIA, EGHI, EHII i druge) i njihovim specijaliziranim domenama koje se odnose na javno zdravstvo, kvalitetu u zdravstvu i istraživanje u zdravstvu.
- Provedba pilota standardizacije mikrobiološkog nalaza tokom 2025. godine kao osnova za uspostavu standarda (HL7, FHIR) za sve mikrobiološke laboratorije kroz budući Kataloga informacijskih standarda i prateću zakonsku regulativu

Podatkovna znanost i analitika

- *Unapređenje kriterija minimalne kvalitete podataka, centralni prihvati, integracija i validacija podataka iz primarnih izvora - zdravstvenih organizacijskih jedinica, kontinuirana edukacija djelatnika u zdravstvu.
 - Sustavna briga o očuvanju tajnosti i sigurnosti podataka.
 - Održavanje i kontinuirano unaprjeđivanje centralnog skladišta zdravstvenih podataka HZJZ
 - Razvoj i implementacija usluga dostupnih na Centru dijeljenih usluga za potrebe naprednih analitičkih zahtjeva (usluge CDU „Analitička platforma“, „DataLake“ i drugi dostupni resursi)
 - Kontinuirani dohvat i širenje dostupnih podatkovnih izvora (NAJS, CEZIH, BIS, LIS, eHitna itd.) na CDU „DataLake“ platformi za potrebe daljnjeg unaprijeđenja analitičkih mogućnosti HZJZ-a
 - Unapređenje analitičkih mogućnosti u području podatkovne znanosti kroz suradnje i pristup resursima drugih dionika znanstvenog sustava RH koji raspolažu High performance computing (HPC) sustavima
 - Izrada metakataloga zdravstvenih podataka kao potpora unutarnjim poslovnim i analitičkim procesima te vanjskim korisnicima u definiranju zahtjeva za sekundarnu upotrebu zdravstvenih podataka
 - Razvoj i implementacija okruženja za sigurnu obradu podataka za potrebe vanjskih korisnika
 - Unapređenje i kontinuirani rad na podatkovnoj administraciji, integracija i analitici javnozdravstvenih podataka, zbirka podataka, registara i metaregistara
 - Izrada, održavanje i unaprjeđenje izvještajnih sustava za potrebe korisnika HZJZ-a, ZZJZ i znanstveno-stručne zajednice
 - Kontinuirani rad na pružanju i proširivanju otvorenog seta javnozdravstvenih podataka za potrebe građanstva
 - Edukacija zdravstvenih djelatnika u području podatkovnih znanja i vještina
 - Priprema i objava podataka o oboljelima od šećerne bolesti na Portalu zdravlja.
 - Kontinuirani razvoj informatičkih alata za provedbu javnozdravstvenih anketa, udaljene edukacije i kolaboracije.
 - Provedba i podrška u izračunu niza javnozdravstvenih indikatora s ciljem dobivanja objektivnog uvida u funkcioniranje zdravstvenog sustava
- Provedba „Okvira za procjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava“ (eng. Health systems performance assessment) uz uspostavu sustava za periodičnu i održivu provedbu te unaprjeđenje izračuna objavljenih indikatora**

Uspostava održivog sustava zaprimanja, razmjene i analitike zdravstvenih sustava kao osnova za buduće funkcioniranje hrvatskog tijela za pristup zdravstvenim podacima za sekundarne svrhe

Podrška i unaprjeđenje poslovnih procesa

- Podrška u radu svih korisnika (voditelja registara, administratora i suradnih ustanova – županijskih zavoda i bolnica) u Nacionalnom javnozdravstvenom informacijskom sustavu (NAJS) i pripadajućem IKT podsustavu za upravljanje javnozdravstvenim podacima, zbirkama podataka i registrima.
- Koordinacija vanjskih suradnika i dobavljača aplikativne programske opreme, odobravanje i praćenje troškova zahtjeva za promjenama svih aplikativnih rješenja.
- Izrada funkcijskih specifikacija zahtjeva, potpora u upravljanju semantičkom imovinom, vođenje projekata izrade i implementacije novih aplikacija, dokumentiranje, kontrola i izvješćivanje ispunjavanja ugovornih obveza Zavoda i vanjskih suradnika.
- Podrška i unapređenje upravljanja informacijskim sustavom za skladištenje i distribuciju cjepiva, laboratorijskim informacijskim sustavima i informacijskim sustavom za uredsko poslovanje.
- Rad na razvoju i implementaciji nove verzije IKT podsustava Nacionalnog javnozdravstvenog informacijskog sustava (NAJSv2) na infrastrukturi Centra dijeljenih usluga

Biostatistika

- Unaprjeđenje instrumenata istraživanja, nadzora i intervencija u epidemiologiji i javnom zdravstvu kroz informatička rješenja.
- Upotreba naprednih metoda i alata u dizajnu istraživanja, obradi i sigurnosti podataka, statističkoj analizi, interpretaciji i prezentaciji rezultata.
- Upotreba novih tehnoloških proizvoda i rješenja u unapređenju provedbe terenskih i laboratorijskih istraživanja kao i istraživanja unutar sustava zdravstva.
- Proizvodnja redovitih i ad-hoc zdravstvenih informacija u području zaraznih bolesti
- Analiza i priprema zahtjeva za implementaciju izvještajnog sustava za interne potrebe i potrebe objava na webu HZJZ-a.
- Edukacija zdravstvenih djelatnika u području biostatistike

***Epidemiologija šećerne bolesti i Registar osoba sa šećernom bolešću**

- Unaprjeđenje upravljanja prijavama osoba sa šećernom bolešću i povećanje učinkovitosti nadzora nad slučajevima i uslugama u bolnicama, SKZZ i PZZ, laboratoriji kroz unapređenje razmjene podataka s CEZIH-om, unapređenja elektroničkih zdravstvenih zapisa i aplikativnih rješenja u zdravstvu, kroz izradu specifikacija poslovnih zahtjeva i nadzor njihove provedbe, analize dostavljenih podataka i povratne edukacije na terenu uz tranziciju Registra osoba sa šećernom bolešću na NAJS.
- Kontinuirana stručno-znanstvena, epidemiološka i javno zdravstvena podrška aktivnostima u zaštiti osoba sa šećernom bolešću, zdravstvenim djelatnicima, djelatnicima u zdravstvu i ostaloj zainteresiranoj javnosti.
- Vođenje Registra osoba sa šećernom bolešću.
- Priprema godišnjih epidemioloških izvješća te periodičnih izvješća CroDiab registra.
- Priprema podataka iz područja šećerne bolesti na zahtjev vanjskih korisnika i organizacija.
- Priprema zakonskih i podzakonskih akata, propisa i stručne regulative vezano uz šećernu bolest.
- Suradnja sa međunarodnim stručnim organizacijama u području šećerne bolesti (Svjetska zdravstvena organizacija, Međunarodna dijabetička federacija, Europsko udruženje istraživanja u šećernoj bolesti i dr.).
- Ažuriranje web stranica HZJZ-a podacima iz domene epidemiologije šećerne bolesti.
- Suradnja sa udrugama pacijenata.
- Obilježavanje dana šećerne bolesti te sudjelovanje i na ostalim događajima vezanim uz promociju prevencije i liječenja šećerne bolesti.

Znanstveno - istraživačka djelatnost i edukacija

- Edukacija opće populacije i zdravstvenih djelatnika.
- Sudjelovanje u dodiplomskoj i poslijediplomskoj edukaciji zdravstvenih djelatnika u području medicinske informatike i biostatistike i epidemiologije šećerne bolesti.
- Priprema i publiciranje znanstvenih i stručnih radova iz područja medicinske informatike i biostatistike te područja epidemiologije šećerne bolesti.

Opseg ostvarivanja aktivnosti koje su u dokumentu označene zvjezdicom „*“ ovisit će o tome hoće li se uspjeti osigurati dodatni financijski i ljudski resursi (sredstva za materijal i opremu, sredstva za izradu edukativnih materijala, rad novih i postojećih radnika, sudjelovanje na međunarodnim i domaćim sastancima, organizacija međunarodnih i domaćih sastanka itd.).

10.SLUŽBA ZA ANTIDOPING

Osnovni cilj Službe za antidoping Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) je zaštititi osnovno pravo sportaša da sudjeluju u sportu bez dopinga i na taj način promovirati zdravlje, pravednost i jednakost za sve sportaše.

Taj će se cilj postići stvaranjem i provođenjem usklađenih, ujednačenih i učinkovitih antidopinških aktivnosti i mjera na nacionalnom i međunarodnom nivou.

U postizanju cilja Služba za antidoping će predlagati i provoditi mjere u borbi protiv dopinga, primjenjivati Pravila o antidopingu, odredbe Konvencija UNESCO-a i Vijeća Europe, Kodeksa WADA-e (Svjetska antidopinška agencija), pravila međunarodnih sportskih saveza i Međunarodnog olimpijskog odbora, te provoditi sustavno praćenje i usklađivanje akcija vladinih i nevladinih organizacija.

U svrhu provođenja mjera i aktivnosti antidopinškog programa Služba za antidoping će surađivati s Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom turizma i sporta, Upravom za sport pri Ministarstvu turizma i sporta, Sportskom inspekcijom pri Ministarstvu turizma i sporta, Ministarstvom pravosuđa i uprave, Ministarstvom unutarnjih poslova, Državnim odvjetništvom, Ministarstvom financija – Carinska uprava, Uredom pravobraniteljice za djecu, Ministarstvom vanjskih i europskih poslova, Ministarstvom kulture i medija – Odjel za UNESCO i Ministarstvom znanosti i obrazovanja.

U sklopu nevladinih organizacija Služba za antidoping surađivati će s UNESCO-om, WADA-om, Vijećem Europe, iNADO-om, CEADO-om (Srednjoeuropska antidopinška organizacija), Hrvatskim olimpijskim odborom, Hrvatskim paraolimpijskim odborom, Hrvatskim sportskim savezom gluhih, Zdravstvenom komisijom Hrvatskog olimpijskog odbora, Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Kineziološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskom olimpijskom akademijom, Hrvatskom agencijom za lijekove i medicinske proizvode, Hrvatskim školskim sportskim savezom, nacionalnim sportskim savezima i sportskim klubovima u Republici Hrvatskoj, nacionalnim antidopinškim organizacijama drugih zemalja, UEFA-om, World Athletics-om (WA, prije IAAF) i drugim međunarodnim sportskim savezima.

U 2025., planirane aktivnosti Službe su sljedeće:

1. Provođenje i usavršavanje pravne regulative
2. Provođenje dopinških testiranja, istraga i postupanje s rezultatima
3. Prevencija dopinga
4. Međunarodna suradnja
5. Terapijska izuzeća
6. Medicina i znanost
7. Održavanje prostora i opreme

Na području 1. /provođenje i usavršavanje pravne regulative/

Prema članku 132., stavak 1., točke 7., 8., 9. i 10. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/2018), obveze Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo su praćenje i provođenje međunarodne konvencije protiv dopinga u sportu u Republici Hrvatskoj, sustavno praćenje i koordinacija akcije vladinih i nevladinih organizacija u borbi protiv dopinga u sportu, predlaganje i provođenje mjera u borbi protiv dopinga u sportu, primjena kodeksa Svjetske antidopinške agencije te pravila Hrvatskog olimpijskog odbora, Međunarodnog olimpijskog odbora, Svjetske antidopinške agencije i međunarodnih sportskih saveza. Planirane aktivnosti za 2025., u skladu s navedenim obvezama su sljedeće:

Praćenje i koordinacija akcije vladinih i nevladinih organizacija u borbi protiv dopinga u sportu, te prijedlozi za provođenje mjera u borbi protiv dopinga u sportu

- provedbeni dokument za postupanja u antidopingu su Pravila o antidopingu temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN33/2023)
- priprema prijedloga Zakona o antidopingu sa svrhom jačanja nacionalne strategije za borbu protiv dopinga i omogućavanja učinkovitog izvršenja obveza u sklopu nacionalnog programa prema međunarodnoj Konvenciji UNESCO-a za borbu protiv dopinga, Konvenciji Vijeća Europe za antidoping i Kodeksu Svjetske antidopinške agencije; zakonom o antidopingu detaljnije će se regulirati razni uvjeti za provedbu antidopinškog programa
- provođenje aktivnosti koordinacijskog tijela za antidoping sukladno zadanom pokazatelju iz mjere 6.1.6 Nacionalnog programa športa 2019. – 2026. (NN 69/2019)
- provođenje aktivnosti nacionalne platforme za sukladnost, a prema zahtjevima Konvencije UNESCO-a za borbu protiv dopinga, u sklopu aktivnosti koordinacijskog tijela za antidoping
- provođenje aktivnosti sukladno Ugovoru o suradnji i razmjeni podataka i informacija koji se odnose na postupanja u vezi nedopuštene proizvodnje i prometa tvari zabranjenih u sportu usuglašenog i potpisanog u 2023. godini između Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva zdravstva i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo
- inicijativa za uspostavljanje protokola ili ugovora o suradnji između Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i drugih državnih tijela provedbene vlasti (Carinska uprava)
- povećanje kapaciteta za provođenje istraga u sklopu Službe za antidoping HZJZ-a.

Provođenje i usavršavanje pravne regulative

- poduzimanje mjera usklađivanja sukladno pokazateljima iz upitnikamonitoring skupine Vijeća Europe (T-DO) za provođenje sukladnosti Konvencijom Vijeća Europe za antidoping. U tom smislu nastaviti će se aktivna suradnja s Hrvatskim olimpijskim odborom, Hrvatskim paraolimpijskim odborom i Upravom za sport pri Ministarstvu turizma i sporta radi usklađene provedbe mjera iz izvješća monitoring skupine za sukladnost s Konvencijom Vijeća Europe
- provođenje odredbi Kodeksa Svjetske antidopinške agencije, Međunarodnog standarda za terapijska izuzeća, Međunarodnog standarda za testiranja i istrage, Međunarodnog standarda za postupanje s rezultatima, Međunarodnog standarda za edukaciju, Međunarodnog standarda

za zaštitu privatnosti i osobnih podataka, Međunarodnog standarda za sukladnost Potpisnika s Kodeksom, Međunarodnog standarda za laboratorije i Međunarodnog standarda Popis zabranjenih sredstava za 2025. godinu

- poduzimanje mjera usklađivanja s nalazima iskazanim u izvješću vezanom uz upitnik ADLogic za praćenje provedbe Konvencije za borbu protiv dopinga (UNESCO) kao i sukladno zahtjevima COP9 i COP 10
- suradnja s Ministarstvom zdravstva na usklađivanju Liste tvari zabranjenih u sportu (Narodne novine, broj 116/13), koju je donio ministar zdravstva temeljem odredbe članka 383. točke 4. Kaznenog zakona (dalje: KZ) (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21), u vezi članka 191.a KZ-a. Zadnje ažuriranje provedeno je 30. ožujka 2023. (NN 32/2023). Ovu Listu potrebno je kontinuirano usklađivati s Popisom zabranjenih sredstava kako bi se održala sukladnost s važećim propisima po tom pitanju. Također je pokrenuta inicijativa za ažuriranje navedene Liste vezano uz status zabranjenosti tramadola od 1. siječnja 2024.
- kontinuirano praćenje i usklađivanje nacionalnog programa za borbu protiv dopinga s antidopinškom legislativom (Kodeks 2021 i obavezni međunarodni standardi). Plan i program rada Službe, kao i njezino operativno djelovanje, potrebno je kontinuirano prilagođavati radi postizanja usklađenog antidopinškog programa. Na temelju predloška WADA-e za nacionalne antidopinške organizacije (NADO Model Rules) temeljenog na tekstu Kodeksa 2021, primjenjuju se Pravila o antidopingu, koja su u svim bitnim dijelovima usklađena s Kodeksom 2021..
- provodit će se aktivnosti vezane uz rad nacionalnog žalbenog vijeća za antidoping kao operativno i institucijski neovisnog tijela u odnosu na Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- nastavak suradnje Službe za antidoping HZJZ-a s Državnim odvjetništvom RH, Ministarstvom unutarnjih poslova, Ministarstvom financija (Carinska uprava), Ministarstvom turizma i sporta te Sportskom inspekcijom pri Ministarstvu turizma i sporta na području antidopinške aktivnosti.

Na području 2. /provođenje dopinških testiranja, istraga i upravljanje rezultatima/

Provođenje dopinških testiranja, istraga i upravljanje rezultatima

- rad u skladu s Međunarodnim standardom za testiranje i istrage, WADA-inim Tehničkim dokumentom za specifičnu sportsku analizu (TDSSA) i Međunarodnim standardom za postupanje s rezultatima
- provođenje dopinških kontrola u skladu sa zahtjevima Tehničkog dokumenta i Plana testiranja. Planom testiranja definirani su sportovi prema kriterijima, te procijenjeni faktori rizika za svaki pojedini sport s posebnim naglaskom na povijest dopingiranja i popularnost pojedinih sportova u Republici Hrvatskoj. Na osnovu analize prikupljenih podataka izrađen je Plan testiranja za 2025. U 2025. godini planira se provesti oko devet stotina dopinških kontrola u nacionalnom programu. Broj kontrola u sklopu međunarodne suradnje ovisit će o potrebama organizatora međunarodnih natjecanja i zahtjevima drugih nacionalnih organizacija za borbu protiv dopinga. U skladu s odredbom 4.2 Međunarodnog standarda za testiranje i istrage, svaka antidopinška organizacija dužna je izraditi Plan testiranja s minimalnim brojem traženih analiza, a u skladu s Tehničkim dokumentom za specifičnu sportsku analizu (TDSSA – Technical Document for sport specific analysis). Prema usvojenom Planu testiranja za 2025. Služba za antidoping provodit će aktivnosti testiranja do pune realizacije zadanog plana, što je ujedno i predmet nadgledanja i kontrole koje provodi WADA. Tehnički dokument zahtjeva odvojene analize GH-a (hormona rasta), GHRH-a (hormona koji oslobađa hormon rasta) i ESA-e (tvari koje stimuliraju eritropoezu). Takva podjela analize testiranja urina i krvi znatno poskupljuje troškove testiranja i transporta, ali je obvezna prema važećem Tehničkom dokumentu za specifičnu sportsku analizu
- uključenost u program steroidnog modula biološke putovnice kojim se vrlo pouzdano otkrivaju najniže koncentracije egzogeno unesenih sredstava iz skupine S1 (anabolički steroidi) koji pripadaju nespecificiranim tvarima

- provođenje programa hematološkog modula biološke putovnice sportaša u suradnji s od WADA-e akreditiranim laboratorijem iz Seibersdorfa. Hematološki modul obavezan je postupak u testiranju prema Međunarodnom standardu za testiranje i istrage i Tehničkom dokumentu za specifičnu sportsku analizu (TDSSA)
- provođenje programa endokrinološkog modula biološke putovnice sportaša kojim će se detektirati ljudski hormon rasta (hGH) i/ili tvari koje imaju utjecaj na njega
- provođenje programa inteligentnog testiranja sportaša na temelju longitudinalnog praćenja parametara iz uzoraka sportaša iz testne skupine putem steroidnog i hematološkog modula. U suradnji s Jedinicom za praćenje nalaza biološke putovnice sportaša /APMU/ iz laboratorija Seibersdorf, procjenjivat će se vrijednosti dobivene longitudinalnim praćenjem kao dodatni elementi inteligentnog testiranja. Rezultati tih praćenja direktno će utjecati na testiranja sportaša u smislu modificiranja postojećeg plana testiranja, kao i dodatnih testiranja sportaša
- formiranje i održavanje Skupine određene za testiranje (RTP) na temelju podataka praćenja i analize. Inteligentno testiranje je dovelo do velikih promjena u pristupu, načinu rada i sastavu Skupine određene za testiranje. Planira se da će broj sportaša u Skupini određenoj za testiranje varirati između 50 i 80, koji su u Skupinu uključeni na osnovu Plana testiranja i u skladu s procjenom rizika za doping pojedinih sportova i sportaša. Sportaši koji se nalaze u Skupini testirat će se minimalno tri puta godišnje izvan natjecanja. Sportašima će se, kao i do sada, pružati podrška u dostavljanju podataka o lokaciji i bit će im omogućena odgovarajuća edukacija i dostupnost za konzultacije putem elektroničke pošte i telefona. WADA-in Tehnički dokument za specifičnu sportsku analizu primjenjivat će se na Skupinu određenu za testiranje (RTP) u skladu s Planom testiranja. Sportaši koji se nalaze u Skupini za testiranje (TP) testirat će se minimalno jedanput godišnje izvan natjecanja. Planirani broj sportaša u Skupini određenoj za testiranje (RTP) je 65 sportaša, a u Skupini za testiranje (TP) 21 sportaša. Navedeni broj se tijekom godine može mijenjati ovisno o potrebama testiranja
- u 2025. godini planirano je nastaviti provođenje dopinških testiranja bez papirnatih obrazaca, korištenjem WADA-ine aplikacije 'DCO Central'. DCO Central je aplikacija koja ima uspostavljen komunikacijski kanal s bazom podataka ADAMS. Rad u aplikaciji DCO Central pojednostavljuje postupak dopinške kontrole, a podaci o izvršenoj dopinškoj kontroli prosljeđuju se u bazu podataka ADAMS, laboratoriju i sportašu. Za provedbu dopinške kontrole koriste se prijenosna računala umjesto obrazaca za dopinšku kontrolu. DCO Central omogućuje dopinškim kontrolorima pristup informacijama o boravištu sportaša u stvarnom vremenu i na taj način će se smanjiti broj neuspjelih pokušaja testiranja. Također DCO Central nudi sportašima mogućnost provedbe dopinških kontrola na jeziku po vlastitom izboru čak i kada DCO koristi drugi jezik. WADA potiče antidopinške organizacije za rad u DCO Central aplikaciji
- rad s dopinškim kontrolorima čija je zadaća provođenje testiranja na terenu. U planu je edukacija novih dopinških kontrolora i dužnosnika dopinške kontrole za uzimanje krvi i njihovo postepeno uvođenje u provođenje dopinških kontrola. Planira se nadzor nad radom dopinških kontrolora u primjerenom opsegu u skladu s novim zahtjevima Tehničkog dokumenta za specifičnu sportsku analizu. Nadzor na natjecanjima će se provoditi na prvenstvima i kupovima Hrvatske te na ligaškim natjecanjima u skladu s Planom testiranja
- postupanje s uzorcima radi očuvanja njihovog integriteta od prikupljanja do dostave u laboratorij. S ciljem jačanja lanca čuvanja uzoraka i održanja što je moguće veće kvalitete uzoraka uz postojeće mjere čuvanja uzoraka i sustav pohranjivanja i alarmiranja provodi se prijenos uzoraka u prijenosnim hlađenim frižiderima uz kontrolu temperature tijekom transporta. S laboratorijem Seibersdorf dogovorena je pohrana i čuvanje dijela uzoraka rizičnih sportova radi eventualnih naknadnih analiza i otkrivanja nepovoljnih laboratorijskih nalaza u trajanju ne kraćem od pet godina
- u 2025. godini planirano je daljnje provođenje metode prikupljanja uzoraka suhe kapi krvi na filter papiru - DBS (dry blood spot) kao komplementarne metode provođenja dopinškog testiranja sportaša, u okviru suradnje s akreditiranim laboratorijem

- rad na istragama o mogućim kršenjima antidopinških pravila prema Postupniku za prikupljanje, procjenu i korištenje podataka vezanih uz kršenje antidopinških pravila. Istrage o mogućim kršenjima antidopinških pravila dužnosti su i obveze organizacije za borbu protiv dopinga prema Kodeksu WADA-e i prema Međunarodnom standardu za testiranje i istrage. U sklopu ovih aktivnosti na web stranici Službe postavljena je platforma 'Prijavi doping' koja služi kao dodatni izvor informacija o potencijalnim kršenjima antidopinških pravila. Putem te platforme prikupljaju se podatci temeljem anonimnih prijava sumnji na doping. Platforma je izrađena po tehničkim specifikacijama koje jamče anonimnost prijavitelja kršenja antidopinških pravila
- vođenje odgovarajućih evidencija i kreiranje izvještaja o testiranjima i istragama.

Stegovni i žalbeni postupci

- organizacija rada Stegovnog vijeća u skladu s Kodeksom WADA-e, Međunarodnim standardom za testiranje i istrage, Međunarodnim standardom za postupanje s rezultatima, Pravilima o antidopingu, Poslovnikom Stegovnog vijeća Službe za antidoping HZJZ-a te drugom važećom legislativom
- nakon uspostavljanja nacionalnog žalbenog vijeća za antidoping pri Hrvatskom olimpijskom odboru (HOO) kao tijela operativno i institucijski neovisnog od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, provođenje odgovarajućih aktivnosti u smislu rješavanja predmeta žalbi sukladno nadležnostima propisanim u Kodeksu i Međunarodnom standardu za postupanje s rezultatima
- organizacija i provođenje edukacije za članove Stegovnog i Žalbenog vijeća
- upravljanje dokumentacijom uključujući prijevode dokumenata i komunikaciju s nadležnim organizacijama i strankama u postupku
- vođenje odgovarajućih evidencija i kreiranje izvještaja o radu Stegovnog i Žalbenog vijeća.

Na području 3. /prevencija dopinga/

Provođenje aktivnosti iz područja prevencije dopinga

- provođenje kontinuiranog informiranja i edukacije ciljnih skupina o štetnim posljedicama dopinga. Ciljne skupine su najčešće testirani sportaši (sportaši iz skupine određene za testiranje (RTP), sportaši iz skupine za testiranje (TP), profesionalni sportaši, natjecatelji u prvim ligama, sportaši međunarodnog ranga, sportaši iz 'rizičnih sportova', olimpijski kandidati, sportaši koji se nakon isteka suspenzije vraćaju natjecanju), te prateće osoblje koje sudjeluje u vrhunskom sportu (treneri, liječnici, fizioterapeuti, itd.). Za potrebe planiranja i organizacije edukacijskih aktivnosti, uzete su u obzir smjernice Svjetske antidopinške agencije (Information/Education Guidelines to Prevent Doping in Sport, version 3.0, May 2016 i International Standard for Education (ISE) Guidelines, version 1.0, Sept 2020). Za potrebe organizacije provođenja predavanja vodit će se računa o preporukama danim od Radne skupine za edukaciju Vijeća Europe (Recommendation Rec (2016) 2 of the Monitoring Group on Anti-Doping Education Guidelines for Tertiary Education Institutions) o odabiru i zastupljenosti tema iz pojedinih antidopinških područja. Planiranje i provođenje aktivnosti edukacije provodit će se prema Međunarodnom standardu za edukaciju te prema Planu i programu edukacije Službe za antidoping za 2025. godinu.
- održavanje predavanja sportašima i sportskom osoblju (klubovi, savezi) kako bi se obuhvatile ciljne skupine sportaša i na taj način u direktnom kontaktu prenijela antidopinška poruka i podigla svjesnost o štetnosti dopinga
- provođenje dodiplomske nastave kao izbornog predmeta pod nazivom 'Doping i antidoping' na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
- provođenje dodiplomske nastave na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu
- provođenje tečajeva trajne poslijediplomske edukacije za liječnike obiteljske medicine, liječnike u sportskim savezima i klubovima, liječnike medicine rada i sporta, te druge liječnike zainteresirane za sport u suradnji s Hrvatskom liječničkom komorom i Medicinskim fakultetom u Zagrebu
- provođenje tečajeva u sklopu programa 'Edukacija edukatora' putem kojih će se educirati nastavnici tjelesnog odgoja za provođenje mjera prevencije primjene dopinga i tvari štetnih za zdravlje u školskoj populaciji. Ovaj program planirano je provoditi na organiziranim skupovima u suradnji s Hrvatskim školskim sportskim savezom
- uspostavljanje suradničkog tima edukatora – vanjskih suradnika koji bi u sklopu programa 'Edukacija edukatora' bili osposobljeni educirati sportaše i prateće osoblje sportaša
- nastavak suradnja s Hrvatskim nogometnim savezom (HNS) u sklopu UEFA-inog antidopinškog edukacijskog projekta HatTrick. Održavanje radionica i predavanja u nogometnim klubovima s ciljem upoznavanja sportaša i njihovog pratećeg osoblja s antidopinškim programom, postupkom testiranja te s njihovim pravima i obvezama. Za provođenje HatTrick projekta je okupljena posebna skupina edukatora
- provođenje radionica za edukaciju mladih sportaša kako bi se mjere prevencije primjene dopinga i tvari štetnih za zdravlje provele u što ranijoj dobi sportaša i time doprinijelo suzbijanju dopinga u sportu. Ovaj program planirano je provoditi na organiziranim skupovima u suradnji sa sportskim klubovima i savezima
- provođenje online radionica 'Antidopinški program' koje bi obuhvatile sve važne teme iz područja antidopinga kroz interaktivni pristup i otvorenu diskusiju sportske zajednice i Službe za antidoping
- provođenje Athlete Outreach programa na važnijim sportskim natjecanjima. Antidopinška edukacija sportaša, trenera, sportskog osoblja i školske sportske populacije putem info pulta, brošura i antidopinškog kviza provodit će se sukladno Planu i programu edukacije za 2025., te aktualnim potrebama
- kontinuirano ažuriranje web stranica u svrhu učinkovite i pravovremene antidopinške edukacije svih sudionika u sportu. Putem nje planirano je informiranje o važećim propisima, objavljivanje aktualnih novosti, mjesečno održavanje popisa lijekova registriranih u Hrvatskoj, kao i

održavanje postojećih edukacijskih sadržaja (npr. online edukacija putem WADA-ine platforme ADEL, video o dopinškoj kontroli na hrvatskom). Ovim putem planira se i nadalje pružati podrška za sve segmente antidopinških aktivnosti (testiranje, terapijska izuzeća, legislativa, brošure, godišnja izvješća, kontakti, itd.)

- priprema i slanje antidopinškog newslettera s dinamikom slanja dva puta mjesečno. Ovakvo intenzivno komuniciranje prema sportskoj zajednici putem elektronskog obavješćivanja registriranih subjekata o antidopinškim temama (newsletter) ima za cilj učinkovitije i brže informiranje svih zainteresiranih subjekata za pitanja iz područja antidopinga
- korištenje sustava sigurnije transmisije povjerljivih informacija koji su integrirani na web stranici Službe za antidoping. Radi se o sustavima za prijavu terapijskih izuzeća i za prijavu sumnji vezanih uz primjenu dopinga. S obzirom da se radi o osjetljivim područjima gdje je osobito nužno zaštititi informacije koje se dobivaju tim putem (osobni podaci, medicinske informacije, podaci koji po svojoj prirodi jesu strogo povjerljivi i koje je potrebno zaštititi od neovlaštenog pristupa), ovi sustavi su međusobno neovisne platforme koje funkcioniraju neovisno jedna o drugoj
- priprema i objava jednog proširenog izdanja magazina NE!DOPINGU koji će biti dostupan u elektroničkom obliku na službenoj web stranici.
- priprema i distribucija edukativnih brošura i materijala: planirano je nacionalnim sportskim savezima, sportskim klubovima i članovima Povjerenstava distribuirati Svjetski antidopinški kodeks na hrvatskom jeziku, Pravila o antidopingu, Priručnik o antidopingu, Vodič za sportaše, Vodič za roditelje sportaša te brošuru o postupku provođenja dopinške kontrole. Planirano je nadalje distribuirati letak koji pruža informacije o on-line edukacijskom alatu WADA ADEL, Savjetovalištu Službe za antidoping i o dodatcima prehrani. Također je u 2025., planirano u suradnji s medicinskim stručnjacima pripremiti knjigu iz antidopinga namijenjenu edukaciji studenata. Popis zabranjenih sredstava za 2025., kao i svi navedeni edukativni materijali i brošure dostupni su u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici Službe za antidoping
- Za potrebe provođenja antidopinških aktivnosti, prije svega Athlete Outreach programa, planirano je nabaviti odgovarajući promotivni materijal prikladan za promoviranje antidopinške poruke. Takav materijal imat će na sebi tiskanu poruku 'NE!DOPINGU'
- priprema i prevođenje novih online edukacijskih programa i tečajeva usklađenih s novom legislativom na web platformi ADEL (Anti-Doping Education & Learning) u suradnji s WADA-om što će omogućiti sportašima i drugim osobama iz sporta usvajanje antidopinškog znanja i stjecanje certifikata na hrvatskom jeziku
- korištenje drugih edukativnih materijala i sadržaja, kao što je film 'Krieger story' na hrvatskom jeziku. Ovaj edukativni video pruža detaljne informacije o sustavnom doping u bivšem DDR-u, a kroz stvarnu životnu priču bivšeg sportaša daje se jaka poruka o mnogostrukim štetnim učincima dopinga na sportaša i zajednicu. Ovaj edukativni video nalazi se kao poveznica na web stranici. Video je dozvoljeno prikazivati u svrhu edukacije, npr. na predavanjima ili tijekom edukativnih kampanja
- suradnja s Upravom za sport pri Ministarstvu turizma i sporta i Hrvatskim školskim sportskim savezom u kojoj bi se mladim sportašima i njihovim roditeljima održavala edukativna predavanja i radionice na temu antidopinga temeljem sadržaja brošura 'Vodič za sportaše' i 'Vodič za roditelje sportaša'
- provođenje edukacije u rekreativnom sportu antidopinškom kampanjom koja bi za cilj imala podizanje svjesnosti o štetnosti dopinga i odvrćanje od nekontroliranog uzimanja raznih biološki aktivnih tvari i/ili dodataka prehrani. Na taj način bi se educirale mlađe dobne skupine koje su posebno osjetljive i prijemčive za zlouporabu tvari zabranjenih u sportu, kao i za druge oblike rizičnog ponašanja štetnog po zdravlje. Na taj način bi se problem dopinga jasno aktualizirao ne samo kao sportski, nego i javnozdravstveni problem
- vođenje odgovarajućih evidencija i kreiranje izvještaja o provedenim edukacijama.

Odnosi s medijima

- standardne antidopinške aktivnosti javnih objava radi izvršenja zadaća propisanih Kodeksom WADA-e i pripadajućim međunarodnim standardima
- suradnja s HINA-om, Zborom sportskih novinara Hrvatske i Hrvatskim novinarskim društvom
- objave na web stranici Službe za antidoping HZJZ-a.

Na području 4. /međunarodna suradnja/

Međunarodna suradnja

- sudjelovanje na međunarodnim stručnim sastancima (T-DO, CAHAMA, WADA, iNADO, CEADO, UNESCO, laboratorij u Seibersdorfu)
- sudjelovanje na sastancima monitoring skupine Vijeća Europe za praćenje sukladnosti s antidopinškom Konvencijom (T-DO COMP)
- sudjelovanje na sastancima Monitoring skupine Vijeća Europe za edukaciju (T-DO ED)
- sudjelovanje na sastancima Monitoring skupine Vijeća Europe za znanost (T-DO SCI)
- sudjelovanje na sastancima Monitoring skupine Vijeća Europe za pravna pitanja (T-DO LI)
- sudjelovanje na sastancima Ad hoc komisije Vijeća Europe za odnose s WADA-om (CAHAMA)
- kontinuirana suradnja za pitanja antidopinške politike s Ministarstvom turizma i sporta kao i Upravom za sport pri Ministarstvu turizma i sporta te suradnja u rješavanju pitanja iz djelokruga rada radne skupine za sport Europske Komisije
- kontinuirana suradnja sa stalnim predstavništvom Republike Hrvatske pri Vijeću Europe i stalnim predstavništvom Republike Hrvatske pri UNESCO-u
- sudjelovanje na godišnjem simpoziju WADA-e u Lausannei
- sudjelovanje na 7. Svjetskoj konferenciji za antidoping (2025.)
- sudjelovanje na godišnjem sastanku i radionici iNADO-a u Lausannei
- sudjelovanje na sastancima organizacije CEADO (Central European Anti-Doping Organization)
- sudjelovanje na međunarodnom godišnjem sastanku laboratorija u Seibersdorfu, Seibersdorf, Austrija
- sudjelovanje na drugim međunarodnim stručnim sastancima vezanim uz antidopinšku problematiku (stručni simpozij o terapijskim izuzećima, dodatcima prehrani, dopingu u rekreativnom sportu i dr.)
- suradnja s antidopinškom agencijom Bosne i Hercegovine u okviru Sporazuma o suradnji potpisanog 2012.
- suradnja sa slovenskom antidopinškom agencijom u okviru Sporazuma o suradnji potpisanog 2017.
- suradnja s austrijskom antidopinškom agencijom u okviru Sporazuma o suradnji potpisanog 2018.
- suradnja s moldovskom antidopinškom agencijom u okviru Sporazuma o suradnji potpisanog 2022.
- suradnja s drugim međunarodnim sportskim i antidopinškim organizacijama (Međunarodni olimpijski odbor, Međunarodni paraolimpijski odbor, međunarodni sportski savezi, nacionalne antidopinške organizacije).

Na području 5. /terapijska izuzeća/

Terapijska izuzeća (TUE)

- organizacija rada Povjerenstva za TUE u skladu s Kodeksom, Međunarodnim standardom za terapijska izuzeća, WADA-inim smjernicama za odobravanje terapijskih izuzeća, Popisom zabranjenih sredstava za 2025., Međunarodnim standardom za testiranje i istrage, Međunarodnim standardom za laboratorije, Međunarodnim standardom za sukladnost Potpisnika s Kodeksom, Međunarodnim standardom za zaštitu privatnosti i osobnih podataka, Pravilnikom o antidoping / Pravilima o antidoping i Postupnikom za odobravanje terapijskih izuzeća Službe za antidoping HZJZ-a. Postupak će se sukladno odredbama Konvencije Vijeća Europe o zaštiti osobnih podataka, koja je stupila na snagu u svibnju 2018., s čime je već usklađen i rad Povjerenstva za TUE
- provođenje postupaka razmatranja pojedinačnih slučajeva zahtjeva za odobravanje terapijskog izuzeća. Posebno će se voditi računa o pitanju nadležnosti organizacije za borbu protiv dopinga u sportu. Odredbama Kodeksa i Međunarodnog standarda za terapijska izuzeća propisana je nadležnost nacionalnih organizacija za borbu protiv dopinga u sportu isključivo za sportaše nacionalnog ranga. Za sportaše međunarodnog ranga nadležnost za izdavanje terapijskih izuzeća imaju odgovarajući međunarodni savezi
- provođenje postupaka revizije pojedinačnih slučajeva već odobrenih terapijskih izuzeća. Postupku revizije podliježe svako izdano terapijsko izuzeće u slučaju kad određena antidopinška organizacija želi razmatrati terapijsko izuzeće odobreno od strane druge antidopinške organizacije. Antidopinška organizacija može provoditi postupak automatskog priznavanja odobrenih terapijskih izuzeća od strane drugih antidopinških organizacija. Zbog navedenog, postoji mogućnost povećanog opsega rada Povjerenstva u takvim slučajevima
- administracija zahtjeva, medicinske dokumentacije i rješenja za TUE u arhivi i u sustavu ADAMS.
- izrada godišnjeg izvješća o radu TUE Povjerenstva u 2025. godini u kojem će se analizirati broj dobivenih i riješenih zahtjeva, te ukazati na potencijalne probleme u rješavanju pojedinačnih slučajeva zahtjeva za odobravanje terapijskih izuzeća

Na području 6. /medicina i znanost/

Medicina i znanost

- rad savjetovališta za antidoping uz pružanje usluge savjetovanja sportaša, pratećeg osoblja sportaša (trenera, fizioterapeuta, liječnika), medicinskog osoblja sportskih saveza i klubova, specijalista medicine rada i sporta, liječnika drugih specijalnosti uključenih u liječenje sportaša te drugih osoba vezano za antidoping. Usluge savjetovališta uključuju savjetovanje u vezi antidopinške problematike, savjetovanje u vezi terapijskih izuzeća te savjetovanje vezano uz uzimanje lijekova i dodataka prehrani. Za navedeno će se zbog dinamike sporta osigurati dostupnost putem telefona i elektroničke pošte
- ishođenje mišljenja specijaliste određene grane medicine za potrebe revizije i/ili zatvaranja slučaja
- praćenje rezultata testiranja na osnovu parametara iskazanih u biološkoj putovnici sportaša te davanje uputa za daljnje praćenje, testiranje ili pokretanje postupaka dokazivanja primjene zabranjenih tvari u sportu (IRMS)
- praćenje stručne literature i davanje mišljenja ili preporuka vezanih uz postupanje s rezultatima
- suradnja s akreditiranim laboratorijima po pitanju analize zabranjenih tvari u sportu i ishođenje farmakokinetičkih mišljenja vanjskog stručnjaka radi adekvatne procjene situacije i postupanja s rezultatima u pojedinačnim slučajevima
- razmjena iskustava i spoznaja s drugim organizacijama iz područja antidopinške problematike
- aktivnosti na području istraživanja iz područja antidopinga

- priprema knjige iz antidopinga namijenjene edukaciji studenata (u suradnji s medicinskim stručnjacima)
- izrada mjesečnih i ostalih izvješća o radu savjetovišta za antidoping.

Na području 7. /održavanje prostora i opreme/

Održavanje prostora i opreme

Uz aktivnosti predviđene Planom rada za 2025. godinu planira se nabava nove opreme za potrebe rada Službe za antidoping.

Zaključak

Predviđenim planom i njegovim provođenjem, Služba za antidoping Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo osigurat će provedbu antidopinškog programa u skladu s Kodeksom, Pravilima o antidopingu, međunarodnim standardima, međunarodnom Konvencijom UNESCO-a za borbu protiv dopinga i Konvencijom Vijeća Europe za antidoping, što predstavlja temelj učinkovite borbe protiv dopinga u sportu.

11. SLUŽBA ZA MEDICINU RADA I SPORTA, PREVENCIJU INVALIDNOSTI I PSIHOSOCIJALNE RIZIKE NA RADNOM MJESTU

Uvod

Rad službe usmjeren je na primarnu, sekundarnu i tercijarnu razinu prevencije. Primarna prevencija uključuje primjerice procjenu rizika i promicanje dobrih praksi u provedbi preventivnih mjera na radnim mjestima. Sekundarna prevencija uključuje npr. pokretanje programa zdravstvenog nadzora nad otkrivanjem ranih znakova i simptoma kroničnih nezaraznih bolesti, nakon čega slijede mjere kontrole i prevencije te prilagodbe i preventivne rehabilitacije. Tercijarna prevencija predstavlja započinjanje i poboljšanje programa profesionalne rehabilitacije i povratka na posao za radnike s profesionalnom bolešću, ozljedom ili drugom kroničnom promjenom zdravlja koja značajno utječe na radnu sposobnost. Buduća radno sposobna populacija uključivat će više starijih radnika i više radnika s kroničnom bolešću (KNB) te osobama s invaliditetom i radnicima migrantima. Specijalisti medicine rada i stručnjaci zaštite na radu moraju se također pripremiti za novi tehnološki i organizacijski razvoj te izazove koji isti nose: robotiku, IT nove tehnologije, umjetnu inteligenciju, nanomaterijale itd. U preventivnoj sferi potrebno je educirati svestrane stručnjake koji bi se profilirali prema jednoj specijalnosti, poput kemijske izloženosti / toksikologije, bioloških čimbenika rizika i slično. Kultura sigurnosti na radu napreduje pa se sve više pažnje posvećuje ne samo mehaničkim opasnostima nego i izloženosti kemijskim i biološkim agensima ili ergonomske problemima i radnom pritisku te mentalnom zdravlju i njegovom očuvanju. Na taj način zaštita zdravlja na radu postaje temelj ne samo za prevenciju bolesti već i za unaprjeđenje zdravlja i očuvanje radne sposobnosti u sve starijoj radnoj populaciji.

Jasno definirane i određene aktivnosti te zadaci službe preduvjet su za primjereni doprinos funkcioniranju zavoda i za vidljivost u korist određene populacije radnika i tvrtki, udruga poslodavaca i radnika, inspekcije rada, ministarstva nadležnog za rad, za zdravstvo, za obrazovanje i za sport. Prepoznavanje aktivnosti službe nužno je za uključenost u svim domenama zdravlja buduće i sadašnje radno aktivne i radno sposobne populacije, svih dobnih skupina uključujući i mlade u strukovnim školama te službe kao „most“ između svijeta zdravlja i rada. Stoga su djelatnosti službe usmjerene na proučavanje sigurnosti i zdravlja buduće radne populacije, radnika i nezaposlenih, radno sposobnih ali i onih sa zdravstvenim ograničenjima. Jednako tako važno je kontinuirano osnaživanje poslodavaca i radnika da stvore sigurna i zdrava radna mjesta odgovarajući na sadašnje i pripremajući se za buduće izazove stvarajući na taj način *javne ustanove prijatelje zdravlja* (u svijetu rada i tijekom školovanja za rad).

Djelokrug rada i zadaci Službe za medicinu rada

Zadaci Službe za medicinu rada kao i djelokrug rada opisani su zakonima i podzakonskim aktima u području zdravstvene zaštite i osiguranja kao i zakonima i podzakonskim aktima iz područja rada i zaštite zdravlja na radu, s glavnim ciljem zaštite i unaprjeđivanja zdravlja i sigurnosti osoba koje sudjeluju u procesu rada (radnici, učenici). Primarni fokus je na prevenciji bolesti i ozljeda na radu, smanjenju stope bolovanja, invaliditeta i umirovljenja zbog bolesti i invalidnosti, kroz adaptaciju mjesta rada i poboljšanje radnih uvjeta. Sekundarni fokus je na promicanju zdravlja, sigurnosti, očuvanju i promicanju radne sposobnosti te opće dobrobiti u radnoj sredini. Specifične zadaće također su utvrđene Zakonom o zdravstvenoj zaštiti i trebaju se prilagoditi stvarnim uvjetima i mogućnostima. Služba sukladno propisima provodi sljedeće aktivnosti:

1. Statistička istraživanja, praćenje i studije

- Služba vodi registar profesionalnih bolesti i evidencije ozljeda na radu, te evidencije radnika izloženih određenim opasnostima sukladno posebnim propisima o zaštiti na radu
- Provode se statistička istraživanja u zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu u radno sposobnoj i radno aktivnoj populaciji; praćenje sigurnosnih situacija i proučavanje nesreća na radu; studije uzroka nesreća na radu i profesionalnih bolesti. Istraživanja obuhvaćaju profesionalne bolesti i ozljede / nesreće i podatke o čimbenicima rizika, posebno o visoko rizičnim zanimanjima i granama industrije. Uska grla u prevenciji pri tome privlače posebnu pozornost npr. u 'upozorenjima' za ministarstva, nadležne službe i javnost. Potrebno je riješiti praznine u znanju poput rizika i zdravstvenih učinaka kod neformalnih radnika, samozaposlenih te mikro i malih poduzeća. Također, u postojećim registrima kontinuirano se rješavaju problemi u vezi s kvalitetom alata za prikupljanje podataka i rezultata analiza. Iz podataka prikupljenih u registrima izvode se zaključci ključni za gospodarstvo, za zdravstveni sektor i zajednicu.

2. Razvoj i provedba preventivnih politika, aktivnosti, izrada strategija i planova, razvoj stručnih smjernica i alata

Pod ovim aktivnostima podrazumijeva se:

- izrada regulative i strateških dokumenata, sudjelovanje u radu odbora i komisija imenovanih od strane ministarstava zdravstva, rada, gospodarstva ili Vlade RH
- definiranje regulative upravljanja zdravstvenim sustavom i osiguranjem u suradnji s Ministarstvom zdravstva, HZZO i drugim dionicima u zdravstvu,
- sudjelovanje u izradi zdravstvenih strategija i planova za naredno razdoblje i to u interdisciplinarnom području rada, zdravstva, sporta i izobrazbi
- razvoj i provedba mjera za poboljšanje zdravlja i sigurnosti radnika, npr. provedbom preventivnih aktivnosti i savjetovanjem
- razvoj smjernica i alata za procjenu radnih uvjeta i zdravstveno praćenje radnika (takve se smjernice često koncentriraju na prevenciju i kontrolu određenih kategorija profesionalnih bolesti ili određenih skupina radnika; smjernice često uključuju dijagnostičke alate za procjenu profesionalnih bolesti: za izradu smjernica temeljenih na dokazima potrebno je poticati međunarodnu suradnju te suradnju s kliničkim specijalistima i obiteljskim liječnicima; razvijanje posebnih smjernica za primarnu zdravstvenu zaštitu / obiteljske liječnike i druge medicinske stručnjake kako bi ih obučili za rješavanje zdravstvenih problema radno sposobne i radno aktivne populacije)

3. Edukacija i zdravstvena pismenost

Edukacija je preferirani oblik širenja znanja i vještina jer omogućava preko izravnog treninga osim usvajanja novih znanja i vještina, praktično ponavljanje postojećih. Edukacije treba po mogućnosti kombinirati s vrednovanjem, npr. procjenama znanja prije i poslije i kvalitativnim vrednovanjem novih obrazovnih metoda. Podizanje razine zdravstvene pismenosti uz promociju zdravlja na radnom mjestu služi očuvanju radne sposobnosti i produljenju radnog vijeka:

- trajno će se provoditi informiranje i edukacija kod zdravih osoba i osoba s kroničnim bolestima usmjerena ka sprječavanju napredovanja bolesti uslijed uvjeta rada i stvaranje okružja bolje prilagodbe radnim zahtjevima. U tu svrhu izrađivat će se edukativni materijali za radnike i poslodavce koji zapošljavaju osobe smanjene radne sposobnosti koje boluju od kroničnih nezaraznih bolesti
- distribuirat će se edukacijski materijali specijalistima medicine rada, stručnjacima i poslodavcima vezano uz pojedine preventivne aktivnosti vezano uz određene skupine radnika
- u kreiranju, poticanju i provođenju preventivnih programa usko će se surađivati s kliničkim specijalistima i liječnicima obiteljske medicine te zdravstvenim i nezdavstvenim stručnjacima koji interdisciplinarno sudjeluju u širokom području promocije i zaštite zdravlja na radu
- surađivat će se sa stručnim društvima, nevladinim udrugama i poslodavcima te njihovim predstavnicima i udruženjima ali i tijelima državne uprave, agencijama i akademskim ustanovama u osmišljavanju, provođenju promotivnih i preventivnih programa, formirat će se edukacije za radnike i poslodavce te zaposlenike obrazovnih institucija po tipu „5 minuta za zdravlje“ što bi trebalo doprinijeti podizanju razine zdravstvene pismenosti u svim dobnim skupinama i kod svih sudionika koji imaju utjecaj na zdravlje radno aktivne i radno sposobne populacije
- organizirati će se stručni skupovi za specijaliste medicine rada, liječnike obiteljske medicine i ciljane kliničare s ciljem upoznavanja o uzrocima smanjene radne sposobnosti određenih skupina radnika
- putem internetske stranice službe informirat će se i educirati stručna i opća javnost
- u suradnji s drugim službama Zavoda, a za potrebe primarne zdravstvene zaštite, medicine rada i poboljšanja zdravstvenog stanja vulnerabilnih skupina stanovništva, sudjelovat će se u izradi edukativnih materijala.

4. Razvijanje mjerila i postupaka za bolje prilagođavanje organizacije rada radnicima

Jedna od osnovnih premisa zaštite zdravlja je razvoj preventivnih politika u slučajevima visokog rizika u radnoj sredini, u suradnji s ministarstvima nadležnim za rad, zdravstvo, za obrazovanje i za sport te institucijama u njihovim nadležnostima. Važna potporna uloga zavoda može biti suradnja s dionicima te stvaranje mreže zavoda za javno zdravstvo koji bi bili aktivni u području zaštite zdravlja na radu u dijelu zdravstvenog prosvjećivanja, uz razvoj informativnih web stranica i e-predavanja koja se mogu koristiti u obrazovanju i to webinarima ili drugim novim oblicima obrazovanja i informiranja s mogućnošću sudjelovanja velikog broja sudionika (*MOOC, massive open online courses*).

Sljedeće aktivnosti se također moraju provoditi u kontinuitetu:

5. Poboljšanje aktivnosti u zaštiti na radu i unaprjeđenje kvalitete rada zdravstvenih i nezdravstvenih stručnjaka uključenih u promicanje zdravlja na radnom mjestu, očuvanju radne sposobnosti i rehabilitaciji
6. Razvoj i provedba mjera za poboljšanje aktivnosti svih zdravstvenih službi u njihovim aktivnostima području unaprjeđivanja zdravlja i sigurnosti radno sposobne i radno aktivne populacije
7. Sudjelovanje u kontinuiranom profesionalnom usavršavanju stručnjaka liječnika medicine rada i sporta, stručnjake za sigurnost, medicinskih sestara i tehničara (zaštite na radu), liječnika obiteljske medicine i drugih specijalista javnog zdravstva te kliničkih specijalista koji sudjeluju u vještačenju i ocjenjivanju radne sposobnosti
8. Sudjelovati u profesionalnom usavršavanju liječnika specijalista medicine rada i sporta, liječnika obiteljske medicine te kliničkih specijalista o prepoznavanju profesionalne etiologije pojedinih bolesti.
9. Pisanje stručnih dokumenata kao stručne potpore radu tijelima državne uprave te izrada stručnih mišljenja, evaluacija i vještačenja

Ovdje se nastavlja s aktivnostima od ranije koje obuhvaćaju sljedeće:

- Stručna pomoć tijelima državne uprave, posebno Ministarstvu zdravstva i ministarstvu nadležnom za područje rada i mirovinskog sustava; stručna pomoć ostalim tijelima državne uprave, udruženjima poslodavaca, sindikatima, institucijama, tvrtkama i osobama ovlaštenim za provođenje intervencija iz zaštite na radu
- Izrada mišljenja, prijedloga propisa i stručnih mišljenja iz područja zdravstva i zdravstvene zaštite, rada, zaštite na radu, zdravstvenog i mirovinskog osiguranja

10. Stručne evaluacije i mišljenja

- Vještačenja zdravstvene sposobnosti za rad u drugostupanjskim postupcima, izrada stručnih mišljenja o profesionalnim bolestima; stručna procjena i aktivnosti za sva pitanja iz zaštite zdravlja radno aktivne populacije prema posebnim propisima

11. Zdravlje sportaša i sportske populacije

- Izrada stručnih mišljenja i pomoć o predloženim mjerama za zaštitu i promocije zdravlja sportaša i sportske populacije te unaprjeđivanje organizacije zdravstvene zaštite rekreativaca i profesionalnih sportaša

12. Savjetovališta

- Služba ima u svojoj sistematizaciji predviđena savjetovališta kao organizacijski oblik unutar pojedinog odjela, a kroz taj oblik rada namjera je pružanje izravne podrške korisnicima (radnicima i poslodavcima te raznim stručnjacima aktivnim u području zaštite zdravlja) te osnaživanje radnika i poslodavaca za svakodnevno funkcioniranje kao i podizanje razine zdravstvene pismenosti svih korisnika s ciljem prevencije nastanka bolesti, očuvanja i unaprjeđenja zdravlja.

Aktivnosti službe u 2025. godini

Registar profesionalnih bolesti

Učestalost, vrsta i uzrok nastanka profesionalnih bolesti su dobri pokazatelji prisutnosti štetnosti i napora u radnim procesima te ukazuju na štetne utjecaje rada koji izazivaju oštećenja zdravlja i smanjenje radne sposobnosti radnika. Sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, vodi se registar profesionalnih bolesti koji uključuje sve bolesti priznate kao profesionalne u sustavu zdravstvenog osiguranja Republike Hrvatske. Podaci se prikupljaju iz Prijava profesionalnih bolesti koje su dostavljene Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje i na koje je dano stručno mišljenje sukladno Zakonu o listi profesionalnih bolesti i Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti. Prikupljanje i analiza podataka obuhvaća podatke o oboljelom radniku (dob, spol, zanimanje, staž na radnom mjestu koje je uzrok bolesti, privremena radna nesposobnost), poslodavcu (djelatnost) i bolesti (vrsta, uzrok nastanka, stopa). Za potrebe izvješćivanja EUROSTAT-u i sukladno Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, podaci o profesionalnim bolestima se kodiraju u skladu s EODS (European Occupational Diseases Statistics) metodologijom. Individualni anonimni podaci o oboljelima od profesionalne bolesti redovito se šalju u poseban kompjutorski program u okviru europske statistike, koju vodi DG EUROSTAT, Unit F5 - Education, health and social protection.

Registar radnika oboljelih od bolesti izazvanih azbestom

Bolesti uzrokovane azbestom su pokazatelj dugogodišnje izloženosti azbestu, trajno ugrožavaju zdravlje radnika, značajno narušavaju plućnu funkciju i javljaju se u obliku malignih bolesti. Prema međunarodnim stavovima i obvezi koju je Republika Hrvatska prihvatila, za radnike oboljele od bolesti izazvanih azbestom potrebno je utvrditi, registrirati i pratiti njihovo zdravstveno stanje.

Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom nadzoru radnika profesionalno izloženih azbestu i Pravilniku o zaštiti radnika od rizika zbog izlaganja azbestu vodi se registar radnika oboljelih od bolesti izazvanih azbestom. Podaci se prikupljaju iz Prijava profesionalnih bolesti koje su dostavljene Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje i na koje je dano stručno mišljenje sukladno Zakonu o listi profesionalnih bolesti, Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti i Pravilniku o uvjetima i načinu praćenja zdravstvenog stanja, dijagnostičkim postupcima kod sumnje na postojanje profesionalnih bolesti uzrokovanih azbestom te mjerilima za priznavanje profesionalne bolesti uzrokovane azbestom. Prikupljanje i analiza podataka obuhvaća podatke o oboljelom radniku (dob, spol, zanimanje, staž na radnom mjestu koje je uzrok bolesti), poslodavcu i vrsti bolesti izazvane azbestom. Za potrebe izvješćivanja EUROSTAT-u i sukladno Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, podaci o profesionalnim bolestima uzrokovanim azbestom se kodiraju u skladu s EODS (European Occupational Diseases Statistics) metodologijom. Individualni anonimni podaci o oboljelima od profesionalne bolesti uzrokovane azbestom redovito se šalju u poseban kompjutorski program u okviru europske statistike, koju vodi DG EUROSTAT, Unit F5 - Education, health and social protection.

Evidencija ozljeda na radu

Ozljede na radu su rezultat aktualizacije učinka opasnosti prisutnih na radnom mjestu i pokazatelj provođenja mjera zaštite na radu. Analiza podataka o učestalosti i okolnostima u kojima je došlo do ozljede na radu je temelj na kojemu se mogu planirati i provoditi preventivne mjere radi njihovog sprječavanja.

Podaci o ozljedama na radu prikupljaju se sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o zaštiti na radu. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dostavlja elektroničkim putem podatke iz Prijave ozljede na radu o svim ozljedama na radu koje su se dogodile u Republici Hrvatskoj i prijavljene su Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Prikupljanje i analiza podataka obuhvaća podatke o ozlijeđenom radniku (dob, spol, zanimanje, državljanstvo...), poslodavcu (djelatnost, broj zaposlenih), okolnostima u kojima je došlo do ozljede na radu (datum, vrijeme i mjesto nastanka) i težini i vrsti ozljede. Za potrebe izvješćivanja EUROSTAT-u i sukladno Godišnjem provedbenom planu statističkih aktivnosti Republike Hrvatske, podaci o ozljedama na radu se kodiraju u skladu s ESAW (European Statistics on Accidents at Work) metodologijom. Individualni anonimni podaci o ozlijeđenim radnicima redovito se šalju u poseban kompjutorski program u okviru europske statistike, koju vodi DG EUROSTAT, Unit F5 - Education, health and social protection.

Evidencija ozljeda oštrim predmetima u djelatnosti zdravstva

Podaci o ozljedama oštrim predmetima u djelatnosti zdravstva služe za planiranje i predlaganje mjera za prevenciju ozljeda oštrim predmetima u djelatnosti zdravstva na nacionalnoj razini te za ostvarivanje prava na temelju posljedica ozljeda oštrim predmetima na individualnoj razini.

Evidencija ozljeda oštrim predmetima u djelatnosti zdravstva se provodi sukladno Direktivi Vijeća 2010/32/EU o provođenju Okvirnog sporazuma o sprječavanju ozljeda oštrim predmetima u bolničkom sektoru i zdravstvu i Pravilniku o načinu provođenja mjera zaštite radi sprječavanja nastanka ozljeda oštrim predmetima. Poslodavci putem Priloga I navedenog Pravilnika dostavljaju podatke o ozljedama oštrim predmetima. Prikupljanje i analiza podataka obuhvaća podatke o poslodavcu, radniku (spol, dob, radni staž, zanimanje, područje rada) i incidentu (vrijeme, mjesto, vrsta, predmet kojim je izazvan, posljedična ozljeda, primjena zaštitnih sredstava).

Evidencija podataka o radnicima zaposlenim na radnim mjestima članova posade pomorskih brodova i brodova unutarnje plovidbe

Specijalističke ordinacije/zdravstvene ustanove koje imaju odobrenje za pregled posade pomorskih brodova i brodova unutarnje plovidbe dostavljaju podatke o radnicima zaposlenim na radnim mjestima članova posade pomorskih brodova i brodova unutarnje plovidbe zaposlenih kod pravnih subjekata u Republici Hrvatskoj. Prikupljaju se podaci o liječniku koji je izvršio pregled, vrsti pregleda (prethodni, redoviti, nadzorni), pregledanim radnicima (dob, spol, vrsta poslova na brodu, podaci o radnoj sposobnosti, razlog ograničenja, vrsta ograničenja). Svrha prikupljanja je praćenje radne sposobnosti radnika zaposlenih na radnim mjestima članova posade pomorskih brodova i brodova unutarnje plovidbe.

Evidencija podataka o radnicima koji se zapošljavaju na radnim mjestima čuvara i zaštitara

Zdravstveni pregledi radnika koji se zapošljavaju na radnim mjestima čuvara i zaštitara obavljaju se u specijalističkim ordinacijama/zdravstvenim ustanovama koje imaju odobrenje za pregled čuvara i zaštitara. Prikupljaju se podaci o liječniku koji je izvršio pregled, vrsti pregleda (prethodni, redoviti, nadzorni), pregledanim radnicima (dob, spol, vrsta poslova, podaci o radnoj sposobnosti, razlog ograničenja, vrsta ograničenja). Svrha prikupljanja je praćenje radne sposobnosti radnika koji se zapošljavaju na radnim mjestima čuvara i zaštitara.

Evidencija podataka o radnicima izloženim karcinogenima, mutagenima i reprotoksičnim tvarima na radu

Temeljem Pravilnika o zaštiti radnika od izloženosti opasnim kemikalijama na radu, graničnim vrijednostima izloženosti i biološkim graničnim vrijednostima poslodavci dostavljaju podatke o radnicima izloženim karcinogenima, mutagenima i/ili reprotoksičnim tvarima na radu. Podaci služe u svrhu evidencije izloženosti radnika karcinogenima, mutagenima i/ili reprotoksičnim tvarima.

Evidencija podataka o radnicima izloženim biološkim agensima na radu

Temeljem Pravilnika o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti biološkim agensima pri radu vodi se evidencija podataka o prvoj uporabi bioloških agensa. Sukladno Pravilniku, prikupljaju se podaci o prvoj uporabi bioloških agensa skupine 2., 3. i 4. te svi slučajevi bolesti ili smrti za koje je u skladu s posebnim propisima utvrđeno da su posljedica profesionalne izloženosti biološkim agensima na radu.

Evidencija podataka o radnicima pod velikim rizikom zbog izloženosti neionizirajućem zračenju

Temeljem Pravilnika o zdravstvenim uvjetima kojima moraju udovoljavati radnici koji obavljaju poslove s izvorima neionizirajućeg zračenja, vodi se registar radnika izloženih velikom riziku od elektromagnetskih polja na radu u Republici Hrvatskoj. Od poslodavaca se prikupljaju podaci o svim radnicima za čija je mjesta rada procijenjen velik rizik izloženosti elektromagnetskim poljima.

Evidencija podataka o radnicima koji rade s citotoksičnim lijekovima

Temeljem Pravilnika o zaštiti radnika od izloženosti opasnim kemikalijama na radu, graničnim vrijednostima izloženosti i biološkim graničnim vrijednostima poslodavci dostavljaju podatke o radnicima koji rade s citotoksičnim lijekovima. Podaci služe u svrhu evidencije izloženosti radnika. U svrhu boljeg praćenja, ova skupina je izdvojena iz Evidencije podataka o radnicima izloženim karcinogenima, mutagenima i reprotoksičnim tvarima na radu

Zdravstveni nadzor i praćenje izloženosti specifičnih grupacija radnika u RH

Evidencija podataka o radnicima koji su izloženi ionizirajućem zračenju

Ordinacije medicine rada ili zdravstvene ustanove koje obavljaju djelatnost medicine rada dostavljaju podatke o radnicima koji su izloženi ionizirajućem zračenju i koji su pregledani sukladno Pravilniku o zdravstvenim uvjetima izloženih radnika i osoba koje se obučavaju za rad s izvorima ionizirajućeg zračenja. Svrha prikupljanja je praćenje radne sposobnosti radnika izloženih ionizirajućem zračenju.

Koordiniranje i stručni nadzor ordinacija medicine rada

Temeljem Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Pravilnika o stručnom nadzoru Hrvatske liječničke komore, provode se redoviti, a po potrebi i izvanredni stručni nadzori nad radom specijalističkih ordinacija medicine rada. Svrha stručnih nadzora je ujednačavanje rada i provedbe svih aktivnosti i postupaka u ordinacijama medicine rada u Republici Hrvatskoj, rješavanje otvorenih ili kompleksnih stručnih pitanja te edukacija specijalista medicine rada.

Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti

Kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima.

Informiranje obuhvaća:

- kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, uz stalno održavanje i unapređivanje stranice te osiguravanje novih i ažurnih informacija,
- praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti,
- komunikaciju s medijima (TV, radio, internet portali, novine i glasila)
- objavljivanje stručnih i znanstvenih radova
- rad u savjetovalištu za prevenciju psihosocijalnih rizika i rad u savjetovalištu za postCOVID.

Edukacija obuhvaća:

- organizaciju i provođenje stručnih seminara: Rad na otvorenom u uvjetima niskih temperatura, Rad na otvorenom u uvjetima visokih temperatura, Ruke su vaš najvažniji alat, Osobna zaštitna oprema za zaštitu tijela, Osobna zaštitna oprema za zaštitu nogu i stopala, Osobna zaštitna oprema za zaštitu glave, vrata, očiju i lica, Osobna zaštitna oprema za zaštitu dišnih putova, Osobna zaštitna oprema za zaštitu od pada s visine i u dubinu, Psihosocijalni rizici, stres i mentalno zdravlje na radnom mjestu, Nepoželjna socijalna ponašanja na radnom mjestu, Rad s opasnim kemikalijama, Buka na radu, Rad s izvorima ionizirajućeg zračenja, Maligni tumori kao profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj, Komunikacijske vještine u radnoj sredini, Ozljede na radu u Hrvatskoj, Rad s citotoksičnim lijekovima
- sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima
- specijalističko usavršavanje doktora medicine u području medicine rada i sporta,
- izobrazbu i stručno usavršavanje drugih stručnjaka iz područja komplementarnih medicini rada i zaštiti zdravlja na radu,
- organizaciju i provođenje domaćih i međunarodnih tečajeva i škola,
- suorganiziranje i aktivno sudjelovanje u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini te međunarodnih organizacija i udruženja,
- kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Aktivnosti vezane uz suzbijanje epidemije aktualnih zaraznih bolesti

Nastavlja se sudjelovanje u aktivnostima na području sprečavanja i suzbijanja aktualnih zaraznih bolesti, rad na prijedlozima preporuka za sprječavanje istih, a po potrebi biti ispomoć drugim službama:

- Službi za epidemiologiju zaraznih bolesti – odgovaranje na upite građana i zdravstvenih radnika preko telefona i e-maila, savjetovanje i podrška drugim ustanovama
- Službi za mikrobiologiju - uzimanje briseva nazofarinska, sudjelovanje u planu cijepljenja, te sudjelovanje u organizaciji i pregledu materijala za učešće HZJZ u provedbi međupredmetne nastavne teme Zdravlje u zajednici

Zdravstveno statistička istraživanja

Provodit će se zdravstveno statistička istraživanja sukladno godišnjem provedbenom planu statističkih istraživanja (GPP) za 2025. godinu.

Izrada strateških dokumenata

Sudjelovat će se u izradi nacionalnih strategija i planiranih strateških planova zdravstvenog sustava te područja rada i zaštite na radu, zatim u izradi zakonskih propisa uredbi, dokumenata te njihovom usklađivanju sa propisima i dokumentima Europske unije.

Zdravstveno prosvjećivanje

Ažurirat će se postojeći edukativni materijali, odgovarati na upite građana i medija. Sudjelovat će se i kontinuirano u održavanju i ažuriranju internetske stranice zavoda a u tom smislu pisat će se i informativni tekstovi i izrađivati stručno-edukativni letci te provoditi edukacija stručnjaka u medicini rada i zaštiti na radu, djece školske dobi u strukovnim školama.

Programske aktivnosti i istraživanja u svrhu zaštite zdravlja radnika i očuvanja radne sposobnosti

U okviru preventivnog rada čiji je cilj zaštita i promicanje zdravlja na radnim mjestima, sprečavanje ozljeda i bolesti te očuvanje radne sposobnosti radnika kao i uključivanje radnika s izmijenjenom radnom sposobnošću u svijet rada, aktivno se provode programske aktivnosti i sudjeluje u kampanjama na nacionalnoj i EU razini. Svrha ovih aktivnosti je unapređenje kvalitete rada u cijelom području zaštite zdravlja radnika. Predviđeno je provođenje slijedećih programskih aktivnosti:

- Izobrazbom do poboljšane zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
Svrha programske aktivnosti je poboljšati informiranost i razinu znanja o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu kako bi se doprinijelo stvaranju zdravog radnog okruženja kao preduvjeta za očuvanje zdravlja i radne sposobnosti radnika. Aktivnostima se ostvaruje povećana svijest o opasnostima, štetnostima i naporima na radu i njihovom utjecaju na zdravlje. Boljoj zaštiti zdravlja radnika doprinosi se izradom preporuka i alata za edukaciju i informiranje te kontinuiranim provođenjem edukativnih seminara i radionica na odabrane ključne teme.
- Upravljanje stresom na radnom mjestu
Radni uvjeti i radno okruženje su sve češći stresni rizični čimbenici, koji mogu uzrokovati zdravstvene poremećaje i bolesti vezane uz rad. Zato se nastavljaju aktivnosti pod nazivom "Upravljanje stresom na radnom mjestu", čija je svrha poboljšati upravljanje stresom na radu kako bi se doprinijelo stvaranju zdravog radnog mjesta kao preduvjeta za očuvanje zdravlja i dobrobiti radnika u radnom okruženju.
- Radni uvjeti i zdravlje
U svrhu provođenja zaštite i očuvanja zdravlja radnika u sigurnoj i zdravoj radnoj okolini na nacionalnoj razini potrebno je najprije dobiti uvid u stanje radnih uvjeta, a zatim ih povezati sa stanjem zdravlja radnika. Na temelju izrađene metodologije za identifikaciju i praćenje opasnosti, štetnosti i napora nastavlja se istraživanje radnih uvjeta u pojedinim gospodarstvenim djelatnostima i radnim procesima.
- Tečajevi trajne edukacije za specijaliste medicine rada
-

Suradnja s Ministarstvom zdravstva

Djelatnici Službe sudjelovat će u radu Radnih skupina i povjerenstava usmjerenih na unaprjeđivanje djelatnosti medicine rada, zaštite zdravlja radnika i općenito unaprjeđivanja sustava javnog zdravstva bilo kroz planiranje i programiranje javnozdravstvenih mjera bilo kroz suradnju u izradi nacionalnih planova iz područja zaštita na radu.

Pružanje stručne pomoći u izradi strateških i zakonskih dokumenata te stručnih mišljenja u području zdravstvene zaštite radnika

Sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti provode se sljedeće aktivnosti:

- davanje mišljenja koja služe kao podloga pri izradi zdravstvenog i radnog zakonodavstva u dijelu koji se odnosi na zaštitu zdravlja radnika u Republici Hrvatskoj,
- sudjelovanje u izradi prijedloga provedbenih propisa na traženje Ministarstva zdravstva i drugih tijela državne uprave,
- sudjelovanje u izradi strateških planova i dokumenata u području zaštite zdravlja radnika,
- sudjelovanje u izradi plana i programa mjera zdravstvene zaštite u području specifične zdravstvene zaštite,
- sudjelovanje u radu stručnih povjerenstva, skupina i tijela u području zaštite zdravlja radnika na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini,
- sudjelovanje u radu nacionalnih, europskih i međunarodnih udruženja,
- davanje stručnih mišljenja i pomoći iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- davanje stručnih mišljenja po predstavkama koje pravne ili fizičke osobe upućuju Ministarstvu zdravlja i drugim tijelima državne uprave iz područja zaštite zdravlja radnika
- sudjelovanje u izradi pravilnika vezanih uz zdravlje i sigurnost na radu

Stručno usavršavanje

Sudjelovat će se u školovanju i stručnom osposobljavanju zdravstvenih djelatnika iz područja javnog zdravstva, epidemiologije i medicine rada, provoditi će se redoviti mentorski rad sa specijalizantima medicine rada i sporta i javnog zdravstva. Nastavit će se sudjelovanje u dodiplomskoj, poslijediplomskoj i kontinuiranoj nastavi iz javnog zdravstva, obiteljske medicine, medicine rada, javnozdravstvenih kolegija te u sveučilišnom diplomskom studiju sestrinstva iz predmeta sestrinstvo u zaštiti zdravlja na radu, javnog zdravstva i promicanja zdravlja i primarne zdravstvene zaštite.

Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima

Stručnjaci službe sudjelovat će aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarnе suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava.

Suradnja s međunarodnim i nacionalnim ustanovama i provođenje projekata

Na području međunarodne suradnje planiraju se suradnja i sudjelovanje u aktivnostima i projektima sljedećih međunarodnih i europskih organizacija i udruženja:

- EC (European Commission)
- EUOSHA (*European Occupational Safety and Health Agency*)
- HERA (*Health Emergency Preparedness and Response Authority*)
- ICOH (*International Commission on Occupational Health*)
- WHO (*World Health Organization*)
- ILO (*International Labour Organization*)
- UEMS (*European Union of Medical Specialists*)
- EASOM (*European Association of Schools of Occupational Medicine*)
- ENETOSH (*European Network for Education and Training in Occupational Health and Safety*)
- OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*)
- Medicinski fakultet Sveučilišta u Mostaru
- Mayo clinic, Rochester, Minnesota, SAD
- LDOH (*Learning and Developing Occupational Health*)

Planira se nastavak suradnje s nacionalnim ustanovama i udruženjima te nevladinim organizacijama:

- Medicinski fakultet i Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Sveučilište u Zagrebu,
- Medicinski fakultet Hrvatskog katoličkog sveučilišta
- Metalurški fakultet Sveučilište u Zagrebu
- Fakultet sestrinstva, Sveučilište Sjever
- Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
- Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
- Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom,
- Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb,

- Hrvatski liječnički zbor,
- Hrvatska liječnička komora,
- Hrvatska komora medicinskih sestara i tehničara,
- Hrvatska psihološka komora,
- Udruga poslodavaca u zdravstvu,
- Zavod za istraživanje i razvoj sigurnosti (ZIRS),
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje,
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje,
- Hrvatski zavod za zapošljavanje,
- Županijski zavodi za javno zdravstvo,
- Agencija za znanost i obrazovanje,
- Agencija za strukovno obrazovanje,
- Hrvatska udruga poslodavaca,
- Hrvatska gospodarska komora,
- Hrvatska obrtnička komora.

Posebno istaknute aktivnosti određenih odjela:

1. Odjel za profesionalne bolesti i bolesti vezane uz rad

- **Statistička obrada podataka** – napisati i objaviti, na službenoj web stranici, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo statističke podatke iz Registra profesionalnih bolesti u Republici Hrvatskoj za 2024. godinu i Registra radnika oboljelih od bolesti izazvanih azbestom za 2024 godinu; uvedena je nova varijabla nakon završetka EU projekta EODS
- **Izrada stručnih mišljenja vezanih uz profesionalne bolesti** – u 2025. godini planira se aktivno raditi na proširenju Liste profesionalnih bolesti
- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - sudjelovat će se aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarnе suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava
- **Kontinuirano vođenje evidencija radnika izloženih određenim rizicima**
 - **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - sudjelovanje u održavanju stručnih seminara na temu: Buka na radu, Maligni tumori kao profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj, Rad s izvorima ionizirajućih zračenja, Rad s kemijskim štetnostima, Rad s citotoksičnim lijekovima kako bi se poslodavci, stručnjaci zaštite na radu te spec. medicine rada/rada i sporta informirali o profesionalnim bolestima koje mogu biti posljedica izloženosti buci, kemijskim štetnostima, karcinogenima te o mjerama zaštite.
 - u 2025. godini planirani je seminar Maligni tumori kao profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj prilagođen za liječnike obiteljske medicine

- sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- izrada i objavljivanje stručnih smjernica; u 2024. godini planira se napisati te objaviti na službenoj web stranici Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo Algoritam dijagnostičkog postupka za utvrđivanje profesionalne bolesti kože i Algoritam dijagnostičkog postupka za utvrđivanje profesionalne bolesti uzrokovane djelovanjem ionizirajućeg zračenja na random mjestu

Reference:

- *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24)*

2. Odjel za ozljede na radu

- **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:

- kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
- organizaciju i provođenje stručnih seminara: Ruke su vaš najvažniji alat, Osobna zaštitna oprema za zaštitu dišnih putova, Buka na radu, Rad s kemijskim štetnostima, Rad s citotoksičnim lijekovima
- za 2025. godinu se planira uvođenje novog seminara Ozljede na radu
- sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- objavljivanje stručnih i znanstvenih radova; u 2025. godini planira se napisati i objaviti rad na temu „Ozljede na radu – najčešći problem prilikom prijave“ i “Ozljede na radu iz područja mentalnog Zdravlja u Republici Hrvatskoj”u domaćem stručnom časopisu

Reference:

- *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24)*
- **Izrada i objavljivanje stručnih smjernica i letaka**– u 2025. godini izraditi letak vezan uz prevenciju ozljeda na radu usmjeren na jednu gospodarsku djelatnost
- **Statistička obrada podataka** – napisati i objaviti, na službenoj web stranici, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo statističke podatke iz Evidencije ozljeda na radu za 2024. godinu; pojačati suradnju s EUROSTAT ESAW te osigurati doprinos Republike Hrvatske prikupljanju podataka o mentalnom zdravlju na radu u smislu podataka o ozljedama na radu vezane uz mentalno zdravlje (Akutna reakcija na stres, PTSP); posebno će se pokušati pratiti ozljede na radu kod radnika migranata i stranih radnika.
- **Izrada stručnih mišljenja vezanih uz ozljede na radu**

- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - sudjelovat će se aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarnе suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava
- **Sudjelovanje u davanju mišljenja o izuzeću od kvota** – temeljem Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom stručnjaci Odjela sudjelovat će u izradi mišljenja za izuzeće od Kvota

Reference:

- *Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN 75/18, 37/20)*

- **Kontinuirano vođenje evidencija radnika izloženih određenim rizicima**

3. Odjel za očuvanje radne sposobnosti i zdravlje na radu

- **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - predavanje na stručnom seminaru: Klimatske promjene - Rad u uvjetima visokih temperature
 - sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
 - organizirat će se skupovi vezani uz očuvanje zdravlja vulnerabilnih skupina (OSI)

Reference:

- *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24)*
- **Izrada i objavljivanje stručnih smjernica i letaka** – u 2025. godini se planira osmisliti novi algoritam postupanja prilikom zahtjeva za drugostupanjskim povjerenstvom; osmisliti će se edukacija specijalista medicine rada o načinu ispunjavanja uvjerenja i načinu postupanja u slučaju potrebe za drugostupanjskim povjerenstvom.
- **Statistička obrada podataka** –nastaviti će se raditi na unaprjeđenju evidencije drugostupanjskih povjerenstava u 2025. godini
- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - sudjelovat će se aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarnе suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava
- **Kontinuirano vođenje evidencija radnika izloženih određenim rizicima**

4. Odjel za prevenciju psihosocijalnih rizika sa savjetovalištem

- **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
 - ažuriranje seminara "Psihosocijalni rizici, stres i mentalno zdravlje na radnom mjestu" u skladu s najnovijim podacima, spoznajama i potrebama
 - ažuriranje seminara "Komunikacijske vještine u radnom okruženju" sukladno potrebama pojedinih korisnika
 - u 2025. se planira održati novi seminar "Nepoželjna socijalna ponašanja na radnom mjestu" s ciljem podizanja svijesti i prevencije uznemiravanja i nasilja na radnom mjestu
- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - aktivno i pasivno sudjelovanje na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarnе suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava.
- **Upravljanje stresom na radnom mjestu** planira se nastavak aktivnosti u vidu provođenja istraživanja na temu psihosocijalnih rizika, stresa povezanog s radom, sindroma burnouta i mentalnog zdravlja na radnom mjestu te edukacija svih dionika u području zaštite zdravlja na radnom mjestu, podizanja zdravstvene pismenosti u području mentalnog zdravlja, ažuriranja i izrade materijala, alata i smjernica za prevenciju psihosocijalnih rizika i stresa te unaprjeđenje mentalnog zdravlja na radnom.
- U sklopu **Savjetovališta** nastaviti će se provoditi aktivnosti psihoedukacija na području mentalnog zdravlja te individualnog savjetovanja vezano za problematiku iz radnog okruženja povezanu sa psihosocijalnim rizicima, prema potrebama korisnika
- U širem djelovanju odjela planiraju se aktivnosti vezane za druge psihosocijalne aspekte rada, kao i vulnerabilne skupine radnika, s naglaskom na radnike migrante.
- **Stručni i znanstveni radovi**
 - planirana je objava rada „Psihosocijalni rizici i mentalno zdravlje sezonskih radnika“ na temelju prethodno provedenog istraživanja, u stranom ili domaćem časopisu
 - planirana je objava rada „Teškoće u radu s radnicima migrantima – iskustva dionika u području zaštite zdravlja na radnom mjestu“, na temelju prethodno provedenog istraživanja, u stranom ili domaćem časopisu

- **Projekt Unaprjeđenje mentalnog zdravlja vulnerabilnih skupina** – Faza II (2022. – 2025.) Korisničke skupine su žrtve uznemiravanja na radnom mjestu, zaposlenici, poslodavci, poslovne organizacije, povjerljivi savjetnici i povjerenici zaštite na radu, opća populacija građana, udruge i građanske inicijative, te regionalna i lokalna samouprava. Planiran nastavak projektnih aktivnosti u suradnji s Udrugom Mobbing.
- **ERASMUS + Projekt Mental Health Toolkit for Human Resources Managers (MH4HRM)** (2023. – 2026.) MH4HRM teži promociji dobrobiti zaposlenika kroz obuku stručnjaka za ljudske potencijale i drugih dionika u zaštiti zdravlja, pružajući im ključne vještine, tehnološke alate i znanje za upravljanje pitanjima mentalnog zdravlja u europskim poslovnim okruženjima. Planiran nastavak projektnih aktivnosti.
- **INTERREG EU Projekt Burnout Prevent (2024. – 2027.):** Projekt sveobuhvatno pristupa sindromu sagorijevanja na poslu, uzimajući u obzir radno okruženje, slobodno vrijeme i digitalni stres te nastoji uspostaviti organizacijski model za jačanje otpornosti u malim i srednjim poduzećima u tri područja djelatnosti: industrija, zdravlje i održiva hrana. Planiran nastavak projektnih aktivnosti.

Reference:

STRATEŠKI OKVIR RAZVOJA MENTALNOG ZDRAVLJA DO 2030., Ministarstvo zdravstva 2022.

5. Odjel za vještačenje i ocjenu radne sposobnosti s dijagnostikom i savjetovalištem

- **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - predavanje na stručnom seminaru: Klimatske promjene - Rad u uvjetima visokih temperature
 - sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
 - organizirat će se skupovi vezani uz očuvanje zdravlja vulnerabilnih skupina (OSI)

Reference:

- *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24)*
- **Izrada i objavljivanje stručnih smjernica i letaka** – u 2025. godini se planira osmisliti novi algoritam postupanja prilikom zahtjeva za drugostupanjskim povjerenstvom; osmisliti će se edukacija specijalista medicine rada o načinu ispunjavanja uvjerenja i načinu postupanja u slučaju potrebe za drugostupanjskim povjerenstvom.
- **Statistička obrada podataka** –nastaviti će se raditi na unaprjeđenju evidencije drugostupanjskih povjerenstava u 2025. godini
- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - sudjelovat će se aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarne suradnje radi

unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava

- **Kontinuirano vođenje evidencija radnika izloženih određenim rizicima**

6. Odjel za unaprjeđenje djelatnosti medicine rada

- **Izrada i objavljivanje stručnih smjernica i letaka** – u 2025. godini se planira izraditi plan osnaživanja suradnje između ordinacija specijalista medicine rada i službe, osvježiti popis ordinacija medicine rada i novih specijalista
- **Statistička obrada podataka** – u 2025. godini planira se unaprijediti obrazac stručnog nadzora i napraviti evidenciju nadzora u 2025. godini
- **Medicina profesionalne orijentacije** – nastaviti će se s aktivnostima vezanim uz medicinu profesionalne orijentacije, izdavanje i distribucija brošura i letaka, poticanje suradnje sa suradnim ustanovama te otvaranje novih kanala komunikacije prema drugim dionicima unutar profesionalne orijentacije.
- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - sudjelovat će se aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarne suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava

- **Kontinuirano vođenje evidencija radnika izloženih određenim rizicima**

7. Odjel za unaprjeđenje uvjeta rada sa savjetovalištem

- **Informiranje i edukacija stručne i opće javnosti** - kontinuirano informiranje i edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - sudjelovanje u organizaciji i provođenju stručnih seminara: Rad na otvorenom u uvjetima niskih temperatura, Klimatske promjene - Rad u uvjetima visokih temperature, Ruke su vaš najvažniji alat, Osobna zaštitna oprema za zaštitu tijela, Osobna zaštitna oprema za zaštitu nogu i stopala, Osobna zaštitna oprema za zaštitu glave, vrata, očiju i lica, Osobna zaštitna oprema za zaštitu dišnih putova, Osobna zaštitna oprema za zaštitu od pada s visine i u dubinu, Rad s opasnim tvarima, Buka na radu, Maligni tumori kao profesionalne bolesti i Rad s izvorima ionizirajućeg zračenja
- u 2025. godini je planiran novi seminar „Rad s citotoksičnim lijekovima“
- sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima, izobrazbu i stručno usavršavanje drugih stručnjaka iz područja komplementarnih medicini rada i zaštiti zdravlja na radu, organizaciju i provođenje domaćih tečajeva, suorganiziranje i aktivno sudjelovanje u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu;

Reference: *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23)*

- **Stručni i znanstveni radovi**

- planirana je objava rada „Primjena profesionalnih egzoskeleta“ u domaćem časopisu

- **Izrada i objavljivanje stručnih smjernica i letaka** – u 2025. godini Odjel za unaprjeđenje uvjeta rada sa savjetovalištem će ažurirati letke koje su izradili stručnjaci Odjela obzirom na promjene nacionalnog zakonodavstva i norme.

Reference: *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23), Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 126/2006, 156/08)*

- **Izrada strateških dokumenata** - sudjelovat će se u izradi nacionalnih strategija i planiranih strateških planova zdravstvenog sustava te područja rada i zaštite na radu, zatim u izradi zakonskih propisa uredbi, dokumenata te njihovom usklađivanju sa propisima i dokumentima Europske unije.

Reference: *Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23), Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 126/2006, 156/08)*

- **Sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima** - stručnjaci službe sudjelovat će aktivno i pasivno na međunarodnim i domaćim stručnim i znanstvenim skupovima iz područja rada zavoda i institucija iz srodnih područja u sklopu interdisciplinarne suradnje radi unaprjeđivanja kvalitete rada i funkcioniranja službe i zavoda te u konačnici radi unaprjeđivanja funkcioniranja javnozdravstvenog sustava.

Reference: *Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja (NN 126/2006, 156/08), Pravilnik o osposobljavanju i usavršavanju iz zaštite na radu te polaganju stručnog ispita (NN 142/01)*

- **Mapa štetnosti** - u svrhu provođenja zaštite i očuvanja zdravlja radnika u sigurnoj i zdravoj radnoj okolini na nacionalnoj razini Služba za medicinu rada Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo provodi aktivnost pod nazivom Mapa štetnosti. Ciljevi ove aktivnosti : a) dobiti uvid u stanje radnih uvjeta u različitim djelatnostima b) kroz drugu programsku aktivnost povezati dobivene podatke sa stanjem zdravlja radnika tzv. Mapa zdravlja c) na temelju rezultata aktivnosti doprinijeti poboljšanju uvjeta sustava što bi u konačnici imalo i utjecaj na smanjenje zdravstvenih problema radnika d) stvoriti uvjete za otvaranje dijaloga oko usklađivanja procjena rizika.

Reference:

- Zavalić, M. i Bogadi-Šare, A. (2008). *Analiza napora u tvrtkama RH u dvogodišnjem razdoblju. Sigurnost*, 50 (2), 87-95.
- Bogadi-Šare, A. I Zavalić, M. (2009). *Survey on working conditions in the Republic of Croatia. Periodicum biologorum*, 111 (1), 29-35.
- *European Foundation for the Improvement of Living and Working Condition. Fifth European Working Conditions Survey - Overview report. Office for Official Publications of the European Communities, 2012.*

- *European Foundation for the Improvement of Living and Working Condition. Fifth European Working Conditions Survey - Overview report. Office for Official Publications of the European Communities, 2016.*

- **Evidencija podataka o radnicima izloženim karcinogenima, mutagenima i/ili reprotoksičnim tvarima na radu** - temeljem Pravilnika o zaštiti radnika od izloženosti opasnim kemikalijama na radu, graničnim vrijednostima izloženosti i biološkim graničnim vrijednostima poslodavci dostavljaju podatke o radnicima izloženim karcinogenima, mutagenima i/ili reprotoksičnim tvarima na radu. Podaci služe u svrhu evidencije izloženosti radnika karcinogenima, mutagenima reprotoksičnim tvarima na radu.

Reference: Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24), Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 119/14, 94/18, 96/18), Pravilnik o zaštiti radnika od izloženosti opasnim kemikalijama na radu, graničnim vrijednostima izloženosti i biološkim graničnim vrijednostima (NN 91/2018, 1/21, 148/23)

- **Statistička obrada podataka** – unos i analiza podataka o ozljedama na radu koje su Službi dostupni na osnovu prijave dostavljenih Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje radi ostvarivanja prava utvrđenih Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Reference: Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24), Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 119/14, 94/18, 96/18)

- **Sudjelovanje u davanju mišljenja o izuzeću od kvota** – temeljem Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom stručnjaci Odjela sudjelovat će u izradi mišljenja za izuzeće od Kvota

Reference: Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN 75/18, 37/20)

- **Sudjelovanje u davanju stručnog mišljenja o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje statusa integrativne ili zaštitne radionice** u suradnji s Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Reference: Pravilnik o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN 75/18), Statut Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN 110/14, 67/15, 28/18, 82/18, 64/20)

8. Odjel za edukaciju u medicini rada s centrom za komunikacijske vještine u edukaciji

- **Edukacija stručne i opće javnosti** – kontinuirana edukacija sa svrhom podizanja znanja i kompetencija svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Edukacija opće javnosti obuhvaća:
- Edukacija i stručno osposobljavanje specijalizanata i specijalista: u 2025. godini održavat će se redovito specijalističko usavršavanje specijalizanata medicine rada i sporta i javnog zdravstva; planira se i uvodni tečaj i tečaj obnove "Primjena mjera zaštite od ionizirajućeg zračenja" koji je obavezan za specijaliste medicine rada koji u svojoj skrbi imaju radnike koji rade s izvorima ionizirajućeg zračenja

- Koodrinacija i organizacija provođenja stručnih seminara za stručnjake zaštite na radu, liječnike, radnike i druge dionike zaštite zdravlja i sigurnosti na radu: Rad na otvorenom u uvjetima niskih temperatura, Klimatske promjene - Rad u uvjetima visokih temperatura, Ruke su vaš najvažniji alat, Osobna zaštitna oprema za zaštitu tijela, Osobna zaštitna oprema za zaštitu nogu i stopala, Osobna zaštitna oprema za zaštitu glave, vrata, očiju i lica, Osobna zaštitna oprema za zaštitu dišnih putova, Osobna zaštitna oprema za zaštitu od pada s visine i u dubinu, Rad s opasnim tvarima, Buka na radu, Maligni tumori kao profesionalne bolesti, Rad s izvorima ionizirajućeg zračenja, Rad s citotoksičnim lijekovima, Komunikacijske vještine u radnom okruženju, Psihosocijalni rizici, stres i mentalno zdravlje na radnom mjestu I Nepoželjna socijalna ponašanja na radnom mjestu
- Edukacija i stručno osposobljavanje specijalizanata i specijalista: u 2025. godini održavat će se redovito specijalističko usavršavanje specijalizanata iz medicine rada i sporta te javnog zdravstva
- Sudjelovanje u EU OSHA kampanjama i seminarima te u edukativnim aktivnostima suradnih subjekata na nacionalnoj razini, kontinuirano stručno usavršavanje u području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu

9. Odjel za informiranje i međunarodnu suradnju u zaštiti zdravlja radnika

- **Informiranje opće i stručne javnosti**- kontinuirano informiranje sa svrhom podizanja svijesti svih dionika u sustavu zaštite zdravlja radnika je važan čimbenik u prevenciji oštećenja zdravlja izazvanih ili pogoršanih opasnim i štetnim radnim uvjetima. Ova aktivnost obuhvaća:
 - kontinuirano pružanje informacija putem internetske stranice, praćenje i ažurno odgovaranje na telefonske i e-upite stručne i opće javnosti
 - objavljivanje newslettera i redovito ažuriranje i upravljanje objavama podataka na web stranicu
- sudjelovanje u Task Force za EODS i ESAW EUROSTAT
- sa suradnim i partnerskim međunarodnim institucijama i tijelima planira se intenzivirati suradnju u području inovacija u radnim procesima i praćenja njihovog utjecaja na zdravlje, zatim sudjelovanje u znanstvenim istraživanjima koja obuhvaćaju razne aspekte utjecaja rada na fizičko i psihičko zdravlje radno sposobne i radno aktivne populacije

10. Odjel za sportsku medicinu

Odjel za sportsku medicinu posvećen je očuvanju i unapređenju zdravlja sportaša, rekreativaca i osoba uključenih u sportske aktivnosti, kao i prevenciji ozljeda povezanih s tjelesnom aktivnošću. Ključne aktivnosti uključuju:

- **Savjetovanja i edukacije:** Održavanje radionica za trenere i sportaše o pravilnom zagrijavanju, istezanju, prehrani i prevenciji ozljeda. Savjetovanje tijela državne uprave posebice Ministarstva zdravstva pri izradi propisa iz područja medicine sporta
- **Sudjelovanje u istraživanjima:** Prikupljanje i analiza podataka o ozljedama povezanim sa sportom radi razvoja smjernica za prevenciju.
- **Suradnja s Ministarstvom zdravstva:** Izrada programa i akcijskih planova za promociju zdravlja kroz sport, uključujući smjernice za sigurnu tjelesnu aktivnost.
- **Suradnja s drugim ustanovama:** Rad s klubovima, školama i sportskim savezima na promociji zdravog života kroz sport.

11. Odjel za kineziologiju

Odjel za kineziologiju bavi se promicanjem tjelesne aktivnosti kao osnovnog alata za prevenciju i rehabilitaciju bolesti. Glavne aktivnosti uključuju:

- **Razvoj programa tjelesne aktivnosti:** Izrada prilagođenih programa za različite populacijske skupine, uključujući djecu, starije osobe i osobe s invaliditetom
- **Savjetovanje i edukacija:** Provođenje stručnih tečajeva za specijaliste obiteljske medicine, školske medicine i pedijatrije, kineziologe, fizioterapeute i sportske trenere o terapijskoj primjeni tjelesne aktivnosti. Savjetovanje opće populacije svih dobnih skupina o tjelesnoj aktivnosti i kako ju pravilno primjenjivati u svrhu očuvanja zdravlja i prevencije ozljeda te rehabilitaciji nakon dugih perioda tjelesne neaktivnosti
- **Suradnja s Ministarstvom zdravstva:** Razrada nacionalnih programa i akcijskih planova za promicanje tjelesne aktivnosti kao ključnog elementa javnog zdravstva kroz očuvanje zdravlja i prevenciju bolesti.
- **Istraživanja u kineziologiji:** Provedba istraživanja o utjecaju tjelesne aktivnosti na zdravlje i razvoj smjernica temeljenih na dokazima
- **Partnerstva i suradnje:** Suradnja s lokalnim zajednicama, školama i radnim organizacijama na promicanju aktivnog načina života.

12. Odjel za evaluaciju i monitoring zdravlja s procjenom učinaka okoliša i modeliranjem rizika

Odjel za evaluaciju i monitoring zdravlja fokusira se na praćenje utjecaja okolišnih čimbenika na zdravlje populacije. Planirane aktivnosti za 2025. uključuju:

- **Procjena utjecaja okoliša na zdravlje:** Analiza podataka o onečišćenju zraka, vode i tla te njihovom utjecaju na incidenciju kroničnih bolesti
- **Modeliranje rizika:** Razvijanje, praćenje i primjena modela za predviđanje zdravstvenih rizika povezanih s onečišćenjima iz okoliša, klimatskim promjenama i urbanizacijom
- **Savjetovanje, edukacija i informiranje:** Savjetovanje tijela državne uprave o rizicima onečišćenja okoliša i njihovim posljedicama po zdravlje, savjetovanje tijela državne uprave pri izradi propisa, savjetovanje drugih ustanova u sustavu zdravstva i izvan njega o rizicima potencijalnih i prisutnih onečišćenja, o upravljanju rizicima, minimiziranju ili otklanjanju štetnih posljedica na zdravlje. Održavanje seminara za stručnjake i javnost o temama poput onečišćenja okoliša i njegovog utjecaja na zdravlje. Izrada publikacija na temu okoliš i zdravlje za stručnu i opću javnost
- **Suradnja s nacionalnim i međunarodnim tijelima:** Razmjena podataka i metoda s ciljem unapređenja monitoringa okolišnih učinaka na zdravlje.

13. Odjel za ostale evidencije u medicini rada

Odjel za ostale evidencije u medicine rada koordina i prati kroz vođenje evidencija zdravlje radnika i monitoring zdravlja.

- **Vođenje evidencija o specifičnim skupinama radnika i njihovim izloženostima:** čuvari i zaštitari, radnici koji rade na poslovima s posebnim uvjetima rada, pomorci, radnici koji rade sa specifičnim skupinama štetnosti (ionizirajuće zračenje, biološke štetnost, citotoksični lijekovi, ubodni incidenti, druge kemijske štetnosti)
- Praćenje međunarodnih trendova u uspostavi evidencija i prikupljanja podataka o izloženosti i pobolu radno aktivne populacije te uspostava nacionalnih baza
- Praćenje pobola i radne sposobnosti radno aktivne populacije u suradnji s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osigur

12.SLUŽBA ZA OVISNOSTI

Izrada strateških dokumenta i godišnjih izvješća o provedbi

- Sudjelovat će u izradi i programa iz područja prevencije ovisnosti te ostalih planiranih zakonskih propisa, uredbi i dokumenata za unaprjeđenje sustava suzbijanja ovisnosti u skladu s preporukama i standardima Europske unije
- Suradivati će u koordinaciji, praćenju, analizi i vrednovanju provedbe Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine i Akcijskog plana djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026.
- Suradivati će u prikupljanju, analizi i obradi podataka o pokazateljima ishoda kojima se prati napredak u ostvarenju posebnih ciljeva Nacionalne strategije djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine i Akcijskog plana djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2026.
- Izrađivati će Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i akcijskih planova djelovanja na području ovisnosti te drugih programa smanjenja ponude i potražnje droga i pojave ovisnosti o kockanju, alkoholu, duhanu, internetu, video igrima na nacionalnoj i lokalnoj razini
- Izraditi će godišnji izvještajni paket (set standardnih tabela, strukturiranih upitnika i tematskih radnih knjiga (tzv. workbookova) za potrebe Agencije Europske unije za droge (EUDA)
- Izraditi će izvješća o provedbi politike o drogama ovisnostima i vezanim podacima za potrebe UNODC, INCB, PG VE, SZO i drugih međunarodnih organizacija

Aktivnosti na području prevencija ovisnosti

- Koordinirati će radom Povjerenstva za procjenu kvalitete projekata sukladno Europskim standardima kvalitetne prevencije (EDPQS standardima)
- Koordinirati će se radom radne skupine za izradu nacionalnih standarda iz područja prevencije ovisnosti i ponašajnih ovisnosti
- Voditi će bazu podataka o projektima/programima koji se provode u području ovisnosti
- Organizirati će edukacije i stručne skupove na teme vezane za prevenciju ovisnosti i ponašajnih ovisnosti
- Provoditi će aktivnosti za ustrojavanje jedinstvenog registra samoisključenih igrača igara na sreću
- Sudjelovati će u osmišljavanju kampanje usmjerene na prevenciju ovisnosti o kockanju

Aktivnosti na području liječenja, psihosocijalnog tretmana i resocijalizacije ovisnosti (droge, alkohol, duhan) i ovisničkih ponašanja

- Sukladno rezultatima evaluacije provedbe supstitucijske terapije i međunarodnim stručnim smjernicama te konsultacijama sa stručnjacima, sudjelovati će u izradi revizije prijedloga Smjernica za farmakoterapiju opijatskih ovisnika
- U okviru Registra ovisnosti će se prikupljati prijave o osobama liječenima zbog zlouporabe psihoaktivnih tvari, ovisnosti o alkoholu, kockanju i videoigrama u službama za mentalno zdravlje i izvanbolničko liječenje ovisnosti, specijalnim psihijatrijskim, općim i kliničkim bolnicama, terapijskim zajednicama te penalnog sustavu.
- Nastaviti će se educiranje djelatnika ustanova koje rade u Registru, i to posebno u vezi s novim statističkim obrascima za pacijente liječene zbog ovisnosti o alkoholu te zbog ponašajnih ovisnosti te u vezi s promjenama u aplikativnom rješenju Registra.
- Koordinirati će i pratiti provedbu Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti u zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu po njihovom donošenju
- Koordinirati će i pratiti provedbu Projekta socijalne reintegracije osoba liječenih zbog problema ovisnosti po njegovom donošenju
- Organizirati će radne sastanke Stručne radne skupine za praćenje i koordinaciju Projekta socijalne reintegracije osoba liječenih zbog problema ovisnosti

- Koordinirat će i pratiti provedbu Protokola suradnje između zdravstvenog i socijalnog sustava pri tretmanu i skrbi osoba s problemom ovisnosti po njegovom donošenju
- Koordinirat će i pratiti provedbu Protokola o međusektorskoj suradnji u provedbi tretmana ovisnosti o kockanju i alkoholu po njegovom donošenju
- Koordinirat će radom stručne radne skupine za uvođenje šire primjene lijeka Naloksona s ciljem smanjenja smrtnih ishoda uzrokovanih predoziranje opioda
- Organizirat će edukacije i stručne skupove na teme vezane za liječenje, psihosocijalni tretman i resocijalizaciju ovisnosti i ovisničkih ponašanja

Nacionalni informacijski sustav za ovisnosti

- Koordinirat će mrežom i radnim skupinama Nacionalnog informacijskog sustava za droge u Republici Hrvatskoj u cilju unaprijeđenja pokazatelja sukladno zahtjevima Agencije Europske unije za droge (EUDA)
- Koordinirat će radom Nacionalne kontakt točke za duhan i alkohol za suradnju sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom i pratiti pokazatelje sukladno zahtjevima Svjetske zdravstvene organizacije
- Koordinirat će radom Stručne radne skupine za izradu Snjernica za sigurnija noćna okruženja i glazbene festivale i pilot projektom za njihovu provedbu
- Pratit će se provedba Nacionalnog protokola o prikupljanju, obradi i izvještavanju o indikatoru zahtjevi za liječenjem po njegovom donošenju
- Sudjelovat će na sastancima voditelja nacionalnih kontaktnih točaka Reitox mreže EUDA
- Sudjelovat će na sastancima voditelja nacionalnih kontaktnih točaka za duhan i alkohol SZO
- Koordinirat će mrežom Sustava ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u Republici Hrvatskoj s ciljem podizanja svijesti o pojavnosti i štetnosti novih psihoaktivnih tvari, identifikacije istih na hrvatskom tržištu, uz procjenu njihovog potencijala i rizika, predlaganje kontrolnih mjera i mjera zaštite zdravlja rizičnih skupina te izvještavanja EUDA o uočenim pojavama
- u svrhu operacionalizacije laboratorija HZJZ-a za identifikaciju novih droga u biološkim uzorcima nabavit će se analitički standardi za identifikaciju novih psihoaktivnih tvari.
- Sudjelovat će na sastancima EU Sustava ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari
- Sudjelovat će u razvoju pokazatelja ponude droga na europskoj i nacionalnoj razini u okviru Referentne grupe EUDA
- Osigurat će i pratiti provedba aktivnosti predviđenih u Grant ugovoru s EUDA i SZO za tekuću godinu

Međunarodna suradnja

- Sudjelovat će se na redovnim sastancima Horizontalne radne grupe pri Vijeću EU, PG VE, UNODC, INCB, SZO i ostalih međunarodnih organizacija koje djeluju na području suzbijanja zlorabe droga, ovisnosti i ponašajnih ovisnosti.
- Sudjelovat će u EU i međunarodnim projektima vezanim za ovisnosti.

13. SLUŽBA ZA STRATEŠKO PLANIRANJE, INOVACIJE I KOORDINACIJU EU PROJEKATA

Unazad nekoliko godina sve su veće mogućnosti korištenje financijskih sredstava kroz projekte. Za uspješnu prijavu na Europske projekte uključujući i inovativne bit će nužna profesionalizacija prijave projekata, te pružanje adekvatne logističke potpore formiranjem projektnih timova. Posebno je važno da se Zavod pripremi za suradnju s domaćim i inozemnim institucijama za stvaranje uvjeta za prijavu na natječaje za znanstveno istraživačke javnozdravstvene projekte i povlačenje financijskih sredstava iz fondova Europske unije. Zavod već provodi impozantan broj projekata s drugim partnerima, no u budućnosti udio rada na projektima treba značajno povećati u odnosu na proračunska sredstva. Osnivanje projektnih jedinica planira se kroz daljnju organizaciju Službe za strateško upravljanje, inovacije i koordinaciju EU projekata.

Služba kontrolira vertikalnu i horizontalnu usklađenost dugoročnih i srednjoročnih akata strateškog planiranja javnog zdravstva u odnosu na nacionalnu razvojnu strategiju zdravstva, uspostavlja i upravlja radom mreže koordinatora za strateško planiranje te regionalnih i lokalnih koordinatora, radi na jačanju kapaciteta za strateško planiranje i upravljanje razvojem javnog zdravstva na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, koordinira pokretanje, pripremu, praćenje i izvještavanje o dugoročnim, srednjoročnim i kratkoročnim aktima strateškog planiranja iz nadležnosti HZJZa, priprema i provodi aktivnosti kojima je cilj poboljšanje postupaka strateškog planiranja i provedbe na razini HZJZ, surađuje s ostalim ustrojstvenim jedinicama, sudjeluje u uspostavi investicijskih platformi za tematska područja nacionalne razvojne strategije javnog zdravstva, uspostavlja koordinacijski mehanizam za postojeće i nove programe tehničke pomoći, odnosno savjetničkih usluga u okviru strateškog planiranja i upravljanja razvojem, u funkciji koordinacijskog tijela u području nadležnosti HZJZ.

Promiče jedinstveni pristup i usklađivanje komunikacijskih aktivnosti te jačanje kapaciteta institucija u sustavu javnog zdravstva RH u djelu transformacijskih aktivnosti, obavlja stručne i administrativne poslove vezane uz koordinaciju, razvoj, jačanje i unaprjeđenje edukativnih aktivnosti koje se odnose na korištenje transformacijskih javnozdravstvenih programa i projekata, upravlja obrazovnim programima i po potrebi uvodi nove obrazovne programe, sudjeluje u izradi internih procedura i metodologija za administriranje i upravljanje transformacijskim programima i projektima. Priprema i ažurira pravila za vidljivost i komunikaciju transformacijskih programa i projekata za korisnike na nacionalnoj razini, osigurava pokretanje i održavanje komunikacijskih kanala za pružanje informacija o svim transformacijskim projektima putem jedinstvene informatičke platforme. Vodi baze podataka o predavačima, polaznicima, obrazovnim aktivnostima, osigurava podršku po pitanjima komunikacije, informiranja i vidljivosti te obavlja druge poslove iz svoga djelokruga.

Odjel za koordinaciju projekata (OKP) će koordinirati aktivnosti i pružati savjetodavnu podršku prijaviteljima i voditeljima projekata u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, u usklađivanju projektnih prijava i prijedloga s nacionalnim strategijama i strategijama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u svim projektnim fazama, uključujući: stručne, tehničke, administrativne i druge poslove s ciljem osiguravanja kvalitetne prijave i provedbe projekata koji se odnose na prijavu, praćenje provedbe, nadzor i izvještavanje radi ostvarivanja zadanih ugovorenih aktivnosti i ciljeva samog programa ili projekata. Vodit će evidenciju svih prijavljenih i odobrenih programa i projekata, kao i odbijenih te onih koji su u provedbi ili završeni, a koji se financiraju iz fondova Europske Unije, sredstava Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) te nacionalnih financijskih sredstava. Odjel će pripremiti interne obrasce za polugodišnja i godišnja izvješća na osnovu kojih će pratiti provedbu programa i projekata.. OKP će sudjelovati u uređivanju službene internetske stranice Zavoda www.hzjz.hr u dijelu koji se odnosi na rad OKP-a te će pravovremeno i ažurno objavljivati informacije o aktualnim programima i projektima Zavoda i novostima o novim pozivima i objavljenim natječajima za prijavu programa i projekata. Djelatnici OKP-a kontinuirano će se stručno usavršavati i informirati te unaprijediti postojeće znanje o procesu prijave i provođenja projekata financiranih iz EU fondova u cilju poboljšanja

kvalitete provedbe projekta u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, promicanja učinkovitosti i stručnosti u provedbi projekata. OKP će doprinijeti ostvarenju nacionalnih zdravstvenih prioriteta kroz povlačenje sredstava iz EU fondova, u skladu s aktualnom nacionalnom i europskom strategijom zdravstva te Višegodišnjim financijskim okvirom Europske unije 2021. – 2027. OKP će olakšati i podržati kvalitetan pristup novom zdravstvenom programu EU za zdravlje (EU4Health) koji je 2021. godine zamijenio program Zdravlje za rast - Treći višegodišnji program EU u području zdravstva. Predviđeno je sudjelovanje na sastancima za Nacionalne kontakt točke EU4Health programa. U cilju kvalitetnije pripreme i provedbe različitih vrsta programa i projekata u području javnog zdravstva, OKP će raditi na podizanju svijesti i općeg znanja o programima i projektima koji su sastavni dio istraživačkog načina rada u zdravstvu. Organizirat će informativne radionice i skupove na kojima će se prenositi informacije o novim natječajima, iskustva kolega koji su uspješno pripremili prijave i provode programe i projekte ili su uspješno završili program ili projekt. Radionice će se organizirati u suradnji s drugim institucijama, predstavnicima nacionalnih fondova koji financiraju istraživanja i međunarodnim ekspertima iz područja projektne podrške i provedbe. Organizirat će se događanja u sklopu aktivnosti provođenja projekta poput seminara, radionica i konferencija. Poticat će se suradnja sa stručnjacima i stručnim tijelima iz zemlje i inozemstva u području pripreme i provedbe znanstvenih i stručnih projekata. U suradnji s Ministarstvom zdravstva planira se organizacija Info dana u sklopu projekta NFP4Health s ciljem informiranja i prijave na natječaje iz EU4Health programa. OKP će kroz projekt Joint action on increasing the capacity of National Focal Points (NFP4Health) koji je počeo 1.10.2021. godine jačati kapacitete nacionalne kontakt točke programa EU za zdravlje (EU4Health) i umrežavati se s nacionalnim kontakt točkama drugih instrumenata Europske komisije koji financiraju zdravstvene ciljeve s ciljem postizanja sinergističkog pristupa u jačanju javnozdravstvenih politika putem sredstava iz EU fondova te doprinjeti stvaranju inovativne i održive mreže nacionalnih kontakt točki s ciljem postizanja javnozdravstvenih ciljeva na europskoj razini i veće učinkovitosti europskog zdravstvenog sustava.

Dodatno, Odjel za nadzor EU projekata provodi na osnovu prikupljenih izvješća analizu provedbe programa i projekata, kao i analizu mogućih rizika, o čemu će se izvještavati Ravnatelj, Voditelj službe u kojoj se provodi program ili projekt kao i sam Voditelj programa ili projekta. Na temelju dostavljenih financijskih planova od strane Voditelja programa ili projekata, Odjel za nadzor EU projekata ažurirat će financijske planove vezane uz programe i projekte koji se provode na Zavodu te će u suradnji sa Službom za gospodarstvene, pravne i opće poslove pružati savjetodavnu pomoć voditeljima programa ili projekata prilikom postupka javne nabave kako bi se ista provela prema važećim zakonskim odredbama, internim procedurama i međunarodnim sporazumima.

Odjel za strategije i politike razvoja zavoda za javno zdravstvo sudjelovat će u predlaganju strateških i implemenatcijskih dokumenata usmjerenih prema unapređenju provedbe programa i projekata na Zavodu. Kroz rad Odjela za strategije i politike razvoja zavoda za javno zdravstvo planira se uvođenje niza posebnih programa usmjerenih na prevenciju zdravlja zdravstvenih djelatnika te na mjere za očuvanje i unapređenje zdravlja zdravstvenih djelatnika. Razvoj programa uzima u obzir primjenu novih tehnologija i integraciju AI u sustav javnog zdravstva djelujući zajedno s Odjelom za inovacije. Cilj je stvoriti sustave koji pružateljima zdravstvenih usluga nude odgovarajuću kontrolu i autonomiju, jasnu komunikaciju i psihosocijalno zdravo okruženje čime se direktno doprinosi i kvalitetnoj i sigurnijoj skrbi za korisnike zdravstvenog sustava. Ova prioritetna područja snažno odražavaju preporuke i politike Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine, strateški cilj 5 „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“, Strateškog okvira razvoja mentalnog zdravlja do 2030. godine, inicijative Communication on a comprehensive approach to mental health, 2023 Europske komisije kao i politika i rezolucija WHO koje snažno podupiru zaštitu, očuvanje i ulaganje u radnu snagu u zdravstvu (Rezolucija WHA74.14, Rezolucija „Strengthening health emergency preparedness for disasters resulting from natural hazards, Geneva 2024“, Globalni akcijski plan za sigurnost pacijenata 2021.-2030. WHO-a), akcija poduzetih u Velikoj britaniji i u SAD-u te njihovih strateških javnozdravstvenih dokumenata.

14. RAVNATELJSTVO

14 a) ODJEL ZA ODNOS S JAVNOŠĆU

Svakodnevna komunikacija s medijima, građanima, strukom, privatnim sektorom, tijelima javne vlasti i drugim dionicima:

- Obavljanje poslova koji se odnose na komunikaciju s medijima i promidžbene aktivnosti HZJZ-a.
- Organizacija konferencija za tisak, te priprema priopćenja i demantija.
- Praćenje medija i analiza medijskih objava.
- Koordinacija poslova vezanih uz odnose s javnošću s Ministarstvom zdravstva RH
- Koordinacija odnosa s javnošću s drugim zavodima, ministarstvima i Uredom za odnose s javnošću Vlade RH.
- Komunikacija s javnošću preko mrežnih stranica Zavoda i društvenih mreža, te koordiniranje odgovora na upite građana.
- Provođenje digitalnih PR kampanja preko službenih računa na društvenim mrežama HZJZ-a.
- Unos sadržaja na službene mrežne stranice Zavoda te održavanje i unaprjeđenje mrežnih stranica Zavoda.
- Pomoć u pripremi stručnjaka za stručne rasprave, javne istupe i druge aktivnosti.
- Sudjelovanje u radu te marketinškoj i PR promociji nacionalnih programa: Nacionalnog programa „Živjeti zdravo“, Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka (dojka, crijeva, vrat maternice), Nacionalni program zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolesti, Nacionalnog programa ranog otkrivanja slabovidnosti, Nacionalnog programa zubna putovnica te ostalih nacionalnih programa (cijepjenje, prevencija HIV-a, rijetke bolesti, smanjenje prekomjernog unosa soli i sl.) kao i ostalih projekata kroz tekuću godinu.

Provedba, koordinacija i unaprjeđenje domaće suradnje:

- Suradnja s Ministarstvom zdravstva RH i Nacionalnim kriznim stožerom u praćenju i koordinaciji rada stručnjaka HZJZ-a u stručnim tijelima Ministarstva zdravstva i drugim stručnim tijelima.
- Koordinacija i podrška aktivnostima HZJZ-a u edukaciji stručnjaka i promicanju javnozdravstvenih aktivnosti, te u aktivnom sudjelovanju na stručnim i znanstvenim skupovima i objavljivanju stručnih i znanstvenim radova.
- Podrška stručnjacima HZJZ-a imenovanima od strane Republike Hrvatske koji djeluju kao nacionalne osobe za kontakt i nacionalni koordinatori Svjetske zdravstvene organizacije u provedbi relevantnih djelatnosti, te u radu na strateškim dokumentima i istraživanjima, kao i u pripremi i izradi izvješća.
- Koordinacija i praćenje suradnje kroz provedbu aktivnosti na znanstvenim i stručnim projektima, programima, istraživanjima, edukaciji i promicanju javnozdravstvenih aktivnosti.
- Uređivanje govora, prezentacija, mišljenja i strateških dokumenata sukladno potrebama suradnje.

14 b) JEDINICA ZA OSIGURANJE I UNAPRJEĐENJE KVALITETE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Jedinica za kvalitetu će u svome radu prilagođavati poslovanje Zavoda sukladno važećim propisima na području kvalitete zdravstvene zaštite. Sudjelovat će u radu Povjerenstva za kvalitetu, Povjerenstva za unutarnji nadzor te radu drugih povjerenstava i radnih timova prema potrebi.

Aktivnosti Jedinice za osiguranje i unapređenje kvalitete zdravstvene zaštite bit će usmjerene na:

- uspostavljanje, razvijanje i poboljšanje sustava osiguranja i unapređenja kvalitete zdravstvene zaštite i sigurnosti pacijenata
- ispunjavanje standarda predviđenih zakonskim i podzakonskim aktima
- upravljanje dokumentacijom sustava kvalitete, a koja će zaposlenicima biti dostupna na intranetu
- izradu plana aktivnosti za poboljšanje kvalitete i provođenje analize izvršenja zadanog plana
- izradu izvještaja o potrebnim poboljšanjima sustava kvalitete
- praćenje pokazatelje kvalitete, izradu izvještaja i analizu na području upravljanja kvalitetom
- provođenje mjerenja iskustva pacijenata i zadovoljstva zaposlenika
- organizaciju i provedbu edukacije zaposlenika iz područja upravljanja kvalitetom
- provođenje unutarnje ocjene i sudjelovanje u vanjskim ocjenama kvalitete
- provođenje ostalih koordinacijskih aktivnosti u sustavu zdravstva i HZJZ-a sa ciljem unapređenja kvalitete provedbe zadataka/projekata

OPĆENITA NAPOMENA:

Opseg ostvarivanja aktivnosti koje su u dokumentu označene zvjezdicom „*“ ovisit će o tome hoće li se uspjeti osigurati dodatni financijski i ljudski resursi (sredstva za materijal i opremu, sredstva za izradu edukativnih materijala, rad novih i postojećih radnika, sudjelovanje na međunarodnim i domaćim sastancima, organizacija međunarodnih i domaćih sastanka itd.).

